Ter informatie Krimpenerwaard - Overige Kansenkaartscores en Gebiedsbeschrijvingen

Bodegraven-Reeuwijk Driehoek N11/N549/Nespad

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 4,0)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	2 ha

Type landschap — Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: — Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: — Waarde 5

Geen aanwezigheid van een Natura 2000, NNN-gebied en/ of weidevogelgebied

Recreatiewaarden: — Waarde 2

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een recreatiegebied

Geplande ontwikkelingen: — Waarde 3

Naast de beoogde ontwikkeling in dit gebied is er geen ontwikkeling voorzien.

Netaansluiting: — Waarde 5

Binnen 0 tot 1 km van spannings- station

Netimpact: — Waarde 5

Veroorzaakt geen knelpunt

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw 010 280 94 45
Stationsplein 45 info@dorpstadenland.nl
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Driehoek N11/N459/Nespad

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 2 hectare

Landschapskenmerken

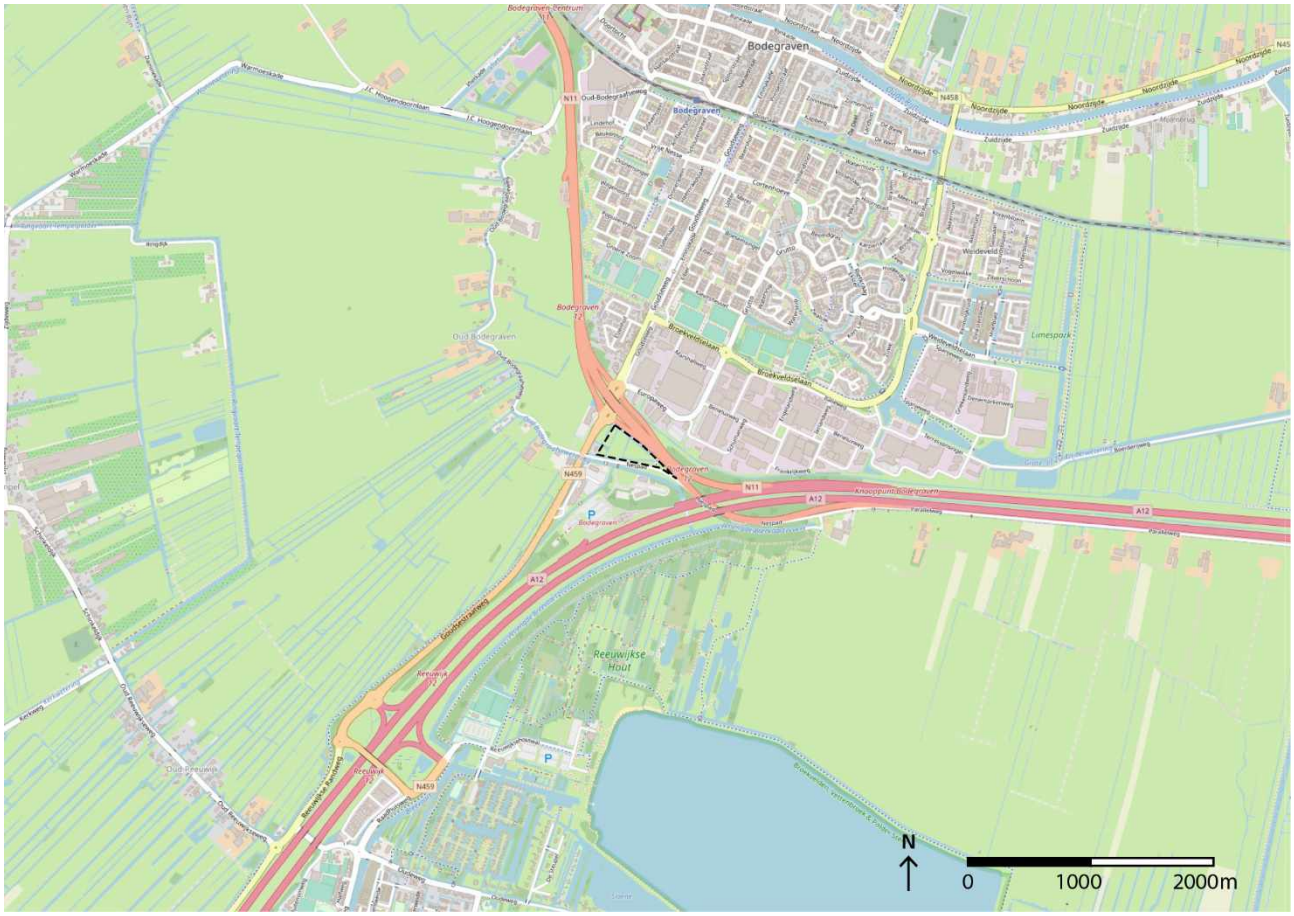

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het zoekgebied heeft een grove onregelmatige veenweideverkaveling met brede sloten. Aan de zuidzijde van het zoekgebied zijn enkele bosschages (met name elzen) aanwezig. Het gebied wordt omringd door infrastructuur (N11, N459 en A12 op enige afstand). Ten zuiden van het gebied ligt een terrein met tankstation, parkeerplaatsen en restaurantketens. Deze kunnen deels vanaf de A12 en deels vanaf de N459 bereikt worden. Ten noorden van de locatie ligt direct achter de N11 het bedrijventerrein Broeklanden.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

In het omliggende gebied bestaat de bebouwing voor een groot deel uit agrarische bedrijven, maar deze driehoek ligt ingeklemd tussen de N11 en het noordelijke bedrijventerrein en ten zuiden een infrastructureel terrein. Op het meest westelijk deel van het gebied, tegen de N459 aan is een woonkavel gesitueerd en zal in het aanpalende deel een voorziening voor huisvesting van internationale werknemers worden gerealiseerd.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Het zoekgebied behoort nog nét tot het oeverwallen landschap. Ten opzichte van het open veenweidelandschap heeft de zone van de oeverwal een besloten karakter, met bebouwing, beplanting en infrastructuur. Voor het zoekgebied geldt dat het omringd wordt met infrastructuur en het terrein zelf gezien kan worden als een restant van het veenweidelandschap op de overgang van de oeverwal.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Herkenbaar waterrijk veenweide, Onderscheidend rivierengebied, Weg door stad en land.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Kwaliteit van de dorpsrand, Water als structuurdrager.

De N459, ten westen van het zoekgebied, is een weg die al in de 19e eeuw aanwezig was en op het tracé van de historische Straatweg Gouda-Bodegraven ligt. De N11 heeft het karakter van een snelweg. De overgang van oeverwal naar veenweide landschappen is ten opzichte van andere plekken op de N11 hier slecht herkenbaar. Door de ingeklemde situering heeft het gebied weinig landschappelijke verbinding.

De infrastructurele context is zeer bepalend voor de locatie. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Weg door stad en land: de A12, N459 en N11.
- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt beschouwd als integrale gebiedsopgave.
- N11: De overgang stad-land wordt door de groene inrichting langs de weg gemarkeerd.

Ten zuiden van het gebied ligt het Nespad dat oorspronkelijk onderdeel was van het Broekveldsche dijkje en kade tussen twee poldereenheden. De weg ligt in het verlengde van het lint 'Oud Bodegraafseweg'. Deze is ontstaan als ontginningsbasis van de veenweide en ligt op de rand van de oeverwal waar een veenstroompje de basis vormde. Het Broekveldsche dijkje had in tegenstelling tot de Oud Bodegraafse weg geen wetering (oorspronkelijk veenstroompje) en bebouwing aan de zuidkant en heeft een recht verloop. De verkaveling in het zoekgebied is grof, met een aantal brede sloten. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

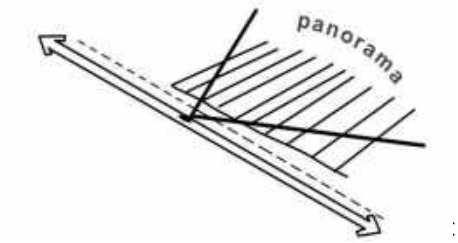
De tocht en sloten
- Verschil tussen hoofdwatergangen in de droogmakerij en de veenweide behouden en versterken;
- Eventuele waterbergingsopgaven gebruiken om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld in de vorm van verbrede watergangen.

Kade
- Handhaven van het tracé, profiel en karakter van de kade.
- Behouden van de openheid en het groene karakter, de kade als 'contramal' van het lint: geen bebouwing.
- Bij de reeds verharde kades de toegankelijkheid voor fietsers handhaven of verbeteren met zo min mogelijk verharding.
- Bestaande beplanting langs kades handhaven en zo nodig aanvullen.

In het gebiedsprofiel is het gebied onderdeel van het dorp Bodegraven en de dorpsrand ligt om het zoekgebied heen. Het dorp heeft zich in het verleden langzaam uitgebreid richting de A12. Het weggebonden werkgebied ligt in Bodegraven bij het knooppunt van de A12 met de N11. Samen met andere bedrijventerreinen vormt het de stadsrand van Bodegraven aan de zuidkant. De wens is een harde rand tussen de bebouwing en de polder zichtbaar te houden. De plekken waar je over kunt steken om het landschap in te fietsen of wandelen zijn beperkt. De ambitie uit het Provinciale Gebiedsprofiel aangaande dit onderwerp is:

De dorpsrand van Bodengraven
- De groene schil rond het bebouwde gebied versterken, waardoor op afstand vanuit de polder de rand aantrekkelijk is.

Vanaf de N11 kijk je aan de ene kant op het open veenweidegebied en aan de andere kant op het meer verdichte oeverwallandschap langs de Oude Rijn. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

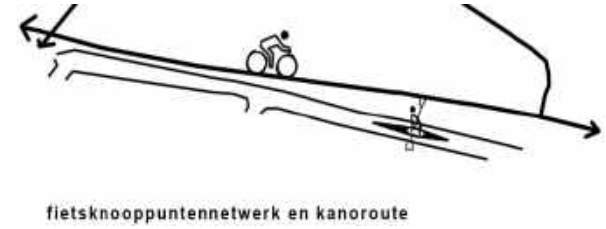

Panorama N11.
- Verrommeling van het landschap langs de N11 zo veel mogelijk voorkomen.

: een zone van 15-20m een ecologische verbinding met flora- en faunarijk grasland langs de N11. Deze zone loopt niet door in het zoekgebied. In het zoekgebied worden de percelen gebruikt voor grasland. Om het woonhuis en ten noorden van het Nespad bevinden zich enkele bosschages voornamelijk bestaande uit wilgen en elzen.

https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan

Recreatieve waarden

Alle andere omliggende wegen van het zoekgebied zijn onderdeel van het fietsnooppuntennetwerk van Zuid-Holland. De wegen zijn bereikbaar vanuit Bodegraven via de Goudseweg. Ten noorden van het plangebied ligt een vrij liggend fietspad. Het water ten zuiden van het Nespad is gemarkeerd als kanoroute. De bevaarbaarheid ervan is wel matig gezien de vele (lage) bruggen over de watergang.

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

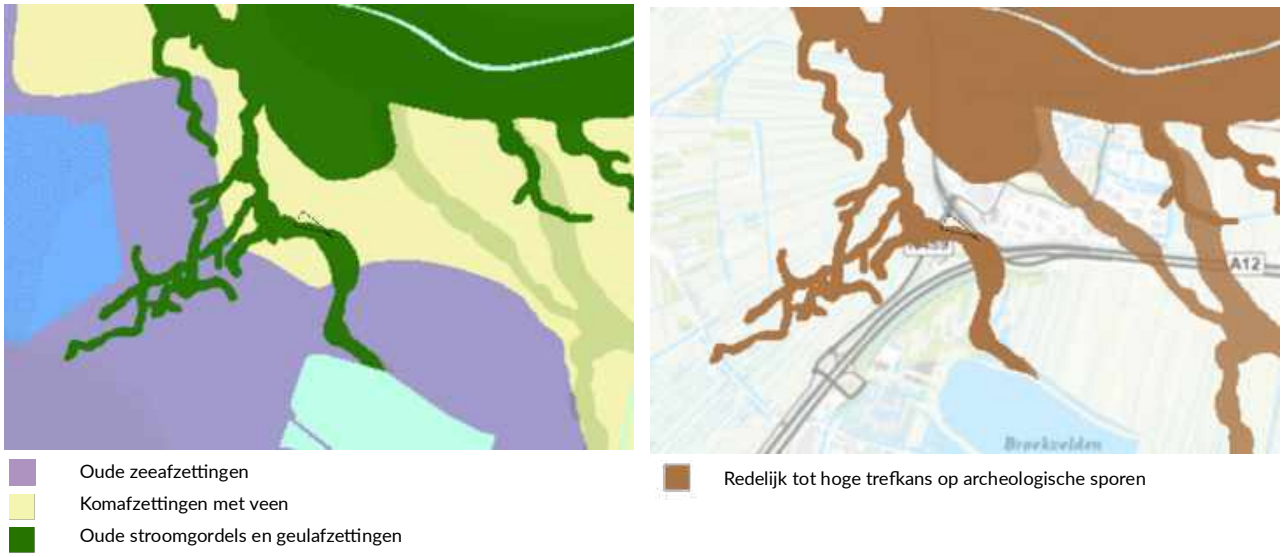
De kade die door het Nespad wordt gevormd heeft een redelijk hoge cultuurhistorische waarde. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland zijn als volgt:

Kade
Dit betreft bijvoorbeeld oude dijken, kaden, wegen, waterlopen of historische stadswallen. Bij de waardering van landschappelijke lijnen is vooral gelet op de gaafheid van het historische lijnelement (bv. profiel van een dijk of kanaal) en eventueel ook op de samenhang met andere elementen (bv. polderkades met weteringen en tiendwegen). Gaafheid kan bijvoorbeeld zijn aangetast door ophoging van een dijk, asfaltering van een onverhard pad of verbreding van een tracé. Samenhang tussen elementen heeft vaak te leiden door aanleg van nieuwe wegen, industrieterreinen of woonwijken. In zo'n geval is hooguit de waarde 'redelijk hoog' toegekend.

Ter hoogte van de huidige watergang ten zuiden van het Nespad wordt gekenmerkt als poldergrens op de kaart van landschappelijke kenmerken van Zuid-Holland aangegeven als 'Poldergrens'. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

> **Poldergrens**
> Het Zuid-Hollandsche landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. De poldergrenzen kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Rond een strook van ca. 60-70m van het Nespad is sprake van Oude stroomgordels en geulafzettingen op 0-3m onder het maaiveld met een redelijk tot hoge trefkans op archeologische sporen. Onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 25.000 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld.

> **Stroomgordels/geulafzettingen**
> *Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen* redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

M.u.v. van de Goudseweg 28 hier is een zeer hoge verwachting (trefkans 2) Onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 100 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld.

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas
https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Driehoek N11/N459/Nespad

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 2 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

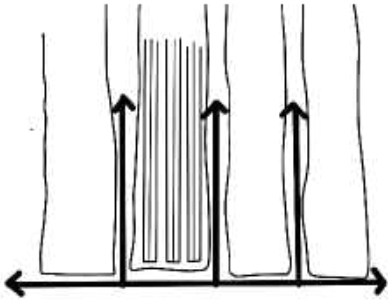
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Bijzondere voorwaarden

- Op het meest westelijk deel van het gebied, tegen de N459 aan is een woonkavel gesitueerd en zal in het aanpalende deel een voorziening voor huisvesting van internationale werknemers worden gerealiseerd. In het voorstel voor zon-op-land moet voor deze locatie daar rekening mee gehouden worden dat voor deze functie een deel van het zoekgebied aan de westzijde beschikbaar moet zijn. Afstemming hierover moet met de gemeente Bodegraven-Reeuwijk plaatsvinden. Daarnaast ontwikkelt de gemeente de Bodegravenboog. Zon-op-land mag deze ontwikkeling niet in de weg zitten.

Configuratie

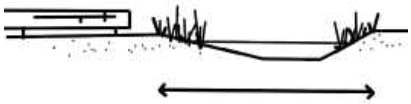
- De bestaande verkaveling wordt als leidraad genomen voor oriëntatie en uitlijnen PV-opstellingen. Zowel oost-west als zuidoriëntatie zijn gezien de situatie van het slagenpatroon en relatief brede korte kavels mogelijk.
- Een zo efficiënt mogelijke inrichting van PV-opstellingen wordt voorgestaan voor deze locatie.
- Hoogte opstelling voor zon-op-land op deze locatie is niet gemaximaliseerd, omdat het gebied ingeklemd ligt tussen een aantal hogere bebouwde elementen en het wegtalud van de N11.
- Een afstand tot de zuidgrens van het zoekgebied lijkt verstandig, omdat de groepen elzen voor de nodige schaduw kunnen zorgen.

Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie van de PV-opstellingen volgt slagenlandschap

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

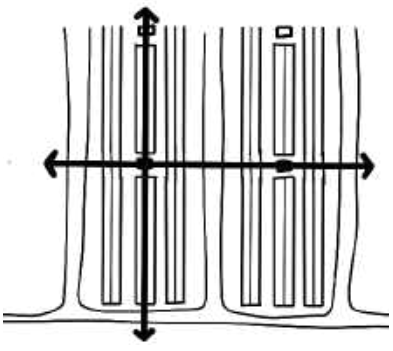
- Voorkom hekwerk en afrastering en los de (on)toegankelijkheid op met sloten op.
- Aan de noordzijde van de PV-opstelling kan een beplantingslijn worden toegevoegd langs het fietspad en N11..
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De zonnepanelen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.
- Archeologisch onderzoek is vereist.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt in de lijn van de PV-opstelling binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker van kleur en mat. Er wordt één type paneel voor de gehele ontwikkeling voorgesteld.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande erftoegangswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen zodat vanaf het Nespad duidelijk is wat de aanleiding, doel en achtergrond van de zon-op-land ingreep hier is.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.
- Toevoegen van beplanting in lijn met de gebiedseigen huidige beplanting van elzen en wilgen zoals aan de zuidzijde van het plangebied.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf
- Informatie over de Bodegravenboog: https://www.beterbereikbaargouwe.nl/maatregelen/bodegravenboog/

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Bodegraven-Reeuwijk A12/Boerderijweg/Enkele Wiericke

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 3,9)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	18 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 5

Lage / geen recreatiegebied aanwezig

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 4

Binnen 1 tot 3 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 5

Veroorzaakt geen knelpunt

DORP STAD & LAND

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw
Stationsplein 45
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam

010 280 94 45
info@dorpstadenland.nl

dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving A12/Boerderijweg/Enkele Wiericke

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 18 hectare

Landschapskenmerken

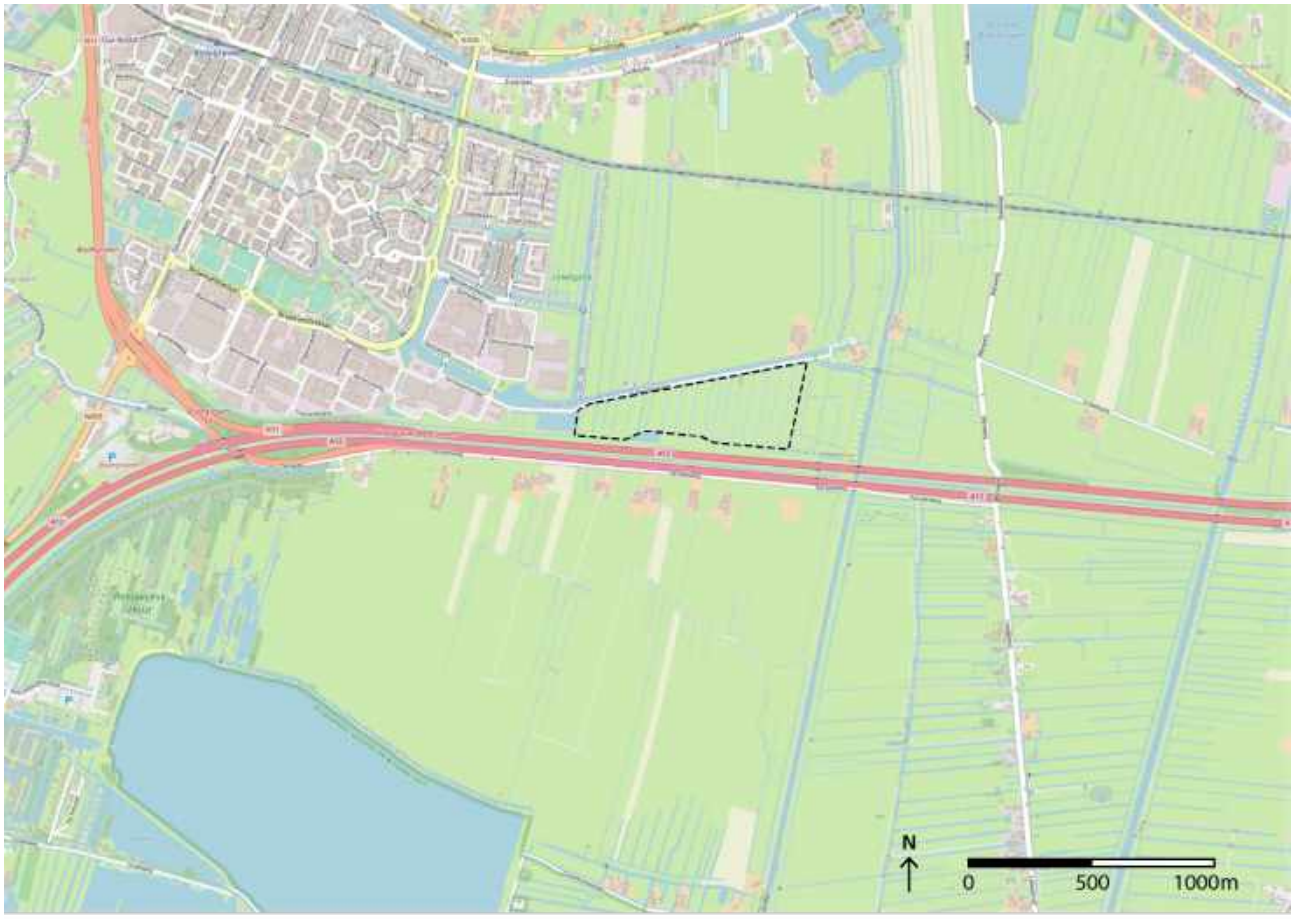

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het landschap van het zoekgebied A12/Boerderijweg/Enkele Wiericke behoort tot het kenmerkende veenweidelandschap van het Groene Hart en is het enige 'venster' waar vanaf de rijksweg in 360 graden het veenweidelandschap dat het noordelijk en zuidelijk deel van het Groene Hart kan worden beleefd. Het veenweidegebied wordt gekenmerkt door de slagenverkaveling met lange en smalle kavels en relatief brede sloten met hoge waterstanden. Het gebied heeft een zeer open karakter, waarvan het deel tegen de Enkele Wiericke aan een belangrijk weidevogelgebied is.

Locatiekaart

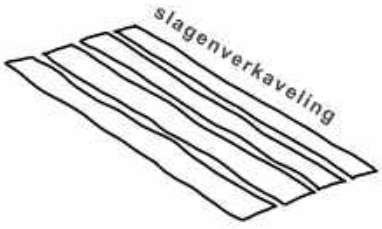

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

De locatie wordt ruimtelijk begrensd door de Boerderijweg (ten noorden), een natuurgebied en de Enkele Wiericke (ten oosten), de A12 (ten zuiden) en een waterplas (ten westen). Grenzend ten noorden aan het zoekgebied loopt een fietspad in oost-west richting.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Het zoekgebied is onderdeel van het veenweidelandschap in het Groene Hart en een uitgebreide beschrijving van de kenmerken zijn onderdeel van het Provinciaal Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke.
Het meest oostelijke deel van het zoekgebied kent een hogere waterstand. De provincie hanteert ambities voor het behoud van de leesbaarheid van het landschap, waarvan de meest relevante in relatie tot de ontwikkeling hieronder worden benoemd:

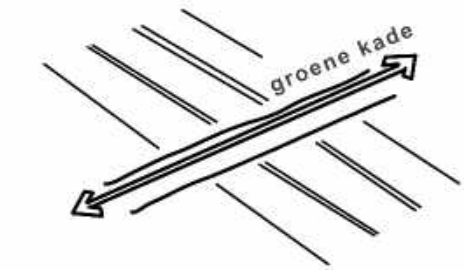

Slagenverkaveling

- Behouden en versterken van de aanwezigheid en samenhang tussen alle onderdelen binnen het veenweidegebied: ontginningsassen, waterlopen, kavelstructuren, kades, tiendwegen, petgaten en geriefbosjes.
- Herkenbaar houden van gave, oorspronkelijke verkavelings-patronen van middeleeuwse ontginningen, met karakteristieke langgerekte percelen, poldersloten en weteringen.
- Behouden en versterken van het contrast tussen het open polderlandschap en verdichte zones zoals oeverwallen en linten.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Herkenbaar waterrijk veen(weide), Water als structuurdrager, Weg door stad en land (boven) Kwaliteit van de dorpsrand, vrijetijdslandschap en Identiteitsdrager Zuid-Holland (onder).

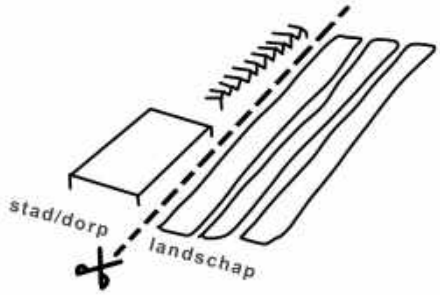
Kades zijn lage dijken die het water keren tussen poldercompartimenten met verschillende waterpeilen. De Boerderijweg heeft een waterstaatkundige functie en een ontsluitingsfunctie voor auto's, fietsers en voetgangers. Ruimtelijk markeert de kade de landscheiding van een ontginningsblok. De kade is niet beplant, mogelijk vanwege het aangrenzende weidevogelgebied, om de aanwezigheid van predatoren te voorkomen. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

De kade: Boerderijweg.

- Karakteristieke beplanting (knotwilgen) handhaven en aanvullen.
- Bij aanpassingen aan bestaande wegen wordt het profiel van onderliggende dijken en kades gehandhaafd.
- De toegankelijkheid van het gebied wordt behouden of verbeterd.
- Koppelen van cultureel erfgoed (zoals de Wierickes) aan het recreatief routenetwerk en (aanleg)voorzieningen voor kano's koppelen aan fiets- en wandelnetwerk.
- Behouden van de openheid en het groene karakter, de kade als 'contramal' van het lint: geen bebouwing toevoegen.

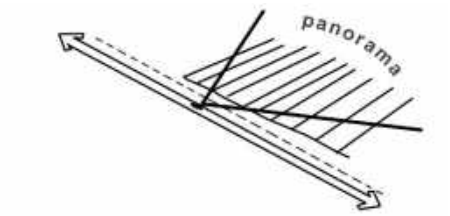
Bodegraven heeft een sterke grens met het landschap door het vasthouden van één van de strakke lijnen van de slagenverkaveling aan te houden en de groene begrenzing met het Liniepark. Alles oostelijk is het oorspronkelijke veenweidelandschap.

Kwaliteit van de stads- en dorpsrand.

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de ruimtelijke kwaliteit van het aangrenzende (veenweide)landschap.
- Toegankelijkheid van het landschap vergroten door recreatieve routes vanuit de woongebieden via de groenzones door te trekken naar het landschap.

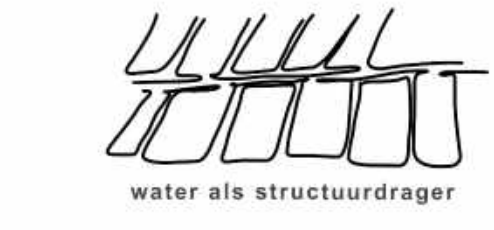
De Rijksweg A12 is dominant op de topografische kaart en afhankelijk van de windrichting ook zeker wanneer men zich vlak bij de infrastructuur begeeft, maar zelfs op de relatief korte afstand tot de snelweg vanaf de Boerderijweg (200 tot ruim 400 meter afstand) is het vooral de aaneengesloten eenheid van veenweidegebied dat de beleving overheerst.

Weg door stad en land: panorama A12.

- Verrommeling van het landschap langs de auto(snel)weg zoveel mogelijk voorkomen

Ten noorden van de boerderijweg en in het westen van het plangebied liggen hoofdwatergangen die tochten worden genoemd. Ze hebben een recht tracé en zijn breder dan de overige watergangen.

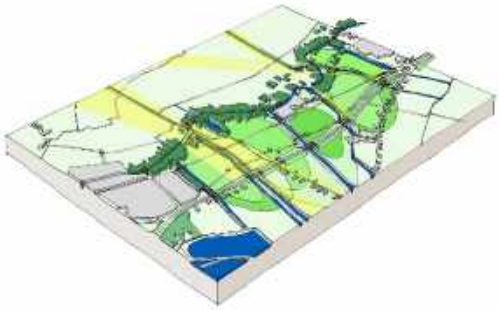

Water als structuurdrager.

- Lengtesloten zijn beeldbepalend, deze handhaven en de zichtbaarheid versterken.
- Verschil tussen hoofdwatergangen in de droogmakerij en de veenweide behouden en versterken.
- Eventuele waterbergingsopgaven gebruiken om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door tochten te verbreden.

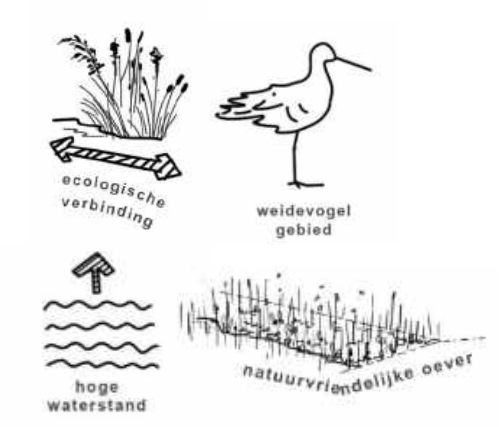
Bijzondere ruimtelijke waarden

Het Venster Bodegraven-Woerden is het kleinste deelgebied van het Groene Hart, maar vervult een belangrijke schakelfunctie. Het venster is het laatste open stuk in de meer verdichte en verstedelijkte Oude Rijnzone. (bron: Stichting Groene Hart)
Het open veenweide landschap strekt zich uit aan twee zijden van de A12 vanaf de groene grens met bedrijventerrein Broekvelden in Bodegraven tot aan de bebouwingsgrens van Molenvliet in Woerden.

Natuur en ecologische waarden

Afb. Weidevogel en natuur netwerk nederland gebieden

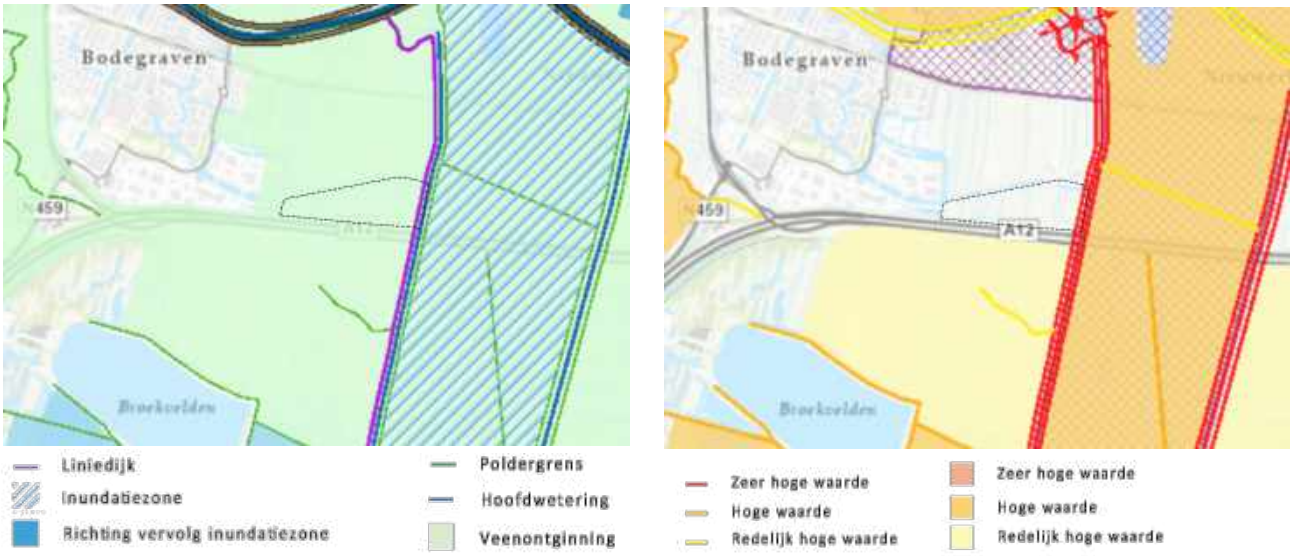
De algemene natuur en ecologische waarden van veenweidegebieden staan goed beschreven in het gebiedsprofiel Gouwe Wiericke. Kenmerkend zijn de slagenverkaveling met lange en smalle kavels en relatief brede sloten met hoge waterstanden. Het oorspronkelijke verkavelingspatroon is goed bewaard gebleven. Extra aandacht voor natuurvriendelijke oevers en waterbeheer door peilhoogtebeheer zijn alom onderdeel van het gehele veenweidegebied. In en om het zoekgebied is dit specifiek het geval in het meest oostelijk deel. Circa 300 meter vanaf de Enkele Wiericke is een natuurgebied dat de ecologische verbinding maakt tussen de Reeuwijkse Plassen en de Nieuwkoopse plassen als onderdeel van het Natuur Netwerk Nederland (NNN): Natuurontwikkeling Abessinie Zuidzijderpolder door Staatsbosbeheer. Specifiek dit oostelijk deel betreft nat schraalland, kruiden- en faunarijk grasland en vochtig hooiland met natuurvriendelijke oevers, rietkragen en moerasstroken.

Recreatie waarden

De Boerderijweg is naast toegangsweg voor enkele boerderijen vooral ook een doorgaand fietspad. Het Hazenpad staat haaks op de Boerderijweg en vormt de fietsverbinding naar de Reeuwijkse Plassen vanaf deze kant van Bodegraven. Dit fietspad vormt tevens de grens met het veenweidegebied van het zoekgebied waar hogere natuurwaarde en weidevogelbescherming op van toepassing is. Fietsers hebben bij het passeren van de Enkele Wiericke een fenomenaal uitzicht vanaf de brug over de hooggelegen wetering. Het maakt het hier mogelijk om 360 graden veenweidegebied om je heen te beleven.

Cultu**urhistorische waarden**

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De veenontginning met lange smalle percelen in een ritme met de sloten aan weerszijde van de kavel zijn het sterkste kenmerk van de locatie en de wijdere omgeving en regio. Dit zeer herkenbare ritme van sloten en overwegend grasland heeft een zeer hoge leesbaarheid van de landschapsstructuur en ruimtelijke kwaliteiten.

Veenontginning, algemeen
De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar.

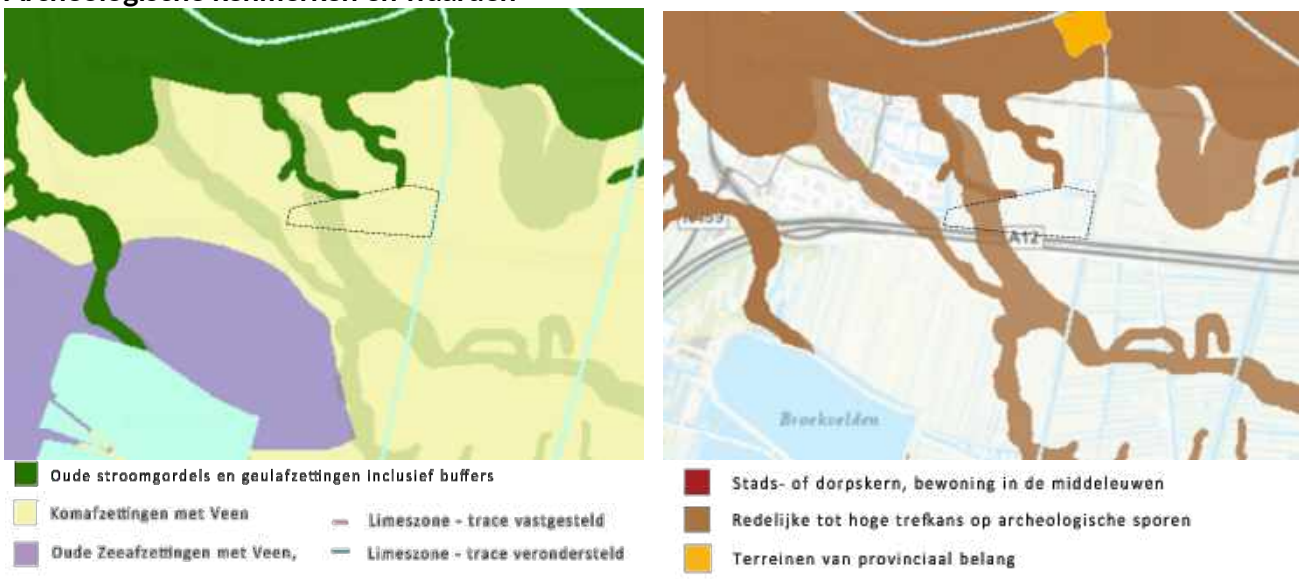
Poldergrens
Het Zuid-Hollandsche landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. De poldergrenzen kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk.

Ten oosten van het zoekgebied ligt het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie met de Enkele Wiericke als begrenzing van het vroeger strategisch in te zetten inundatiegebied. Dit landschappelijke kenmerk hangt sterk samen met het Fort Wierickerschans op het raakpunt van Enkele Wiericke en Oude Rijn. In het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke wordt de hoge waardering voor dit cultuurhistorisch landschapselement ook toegelicht: De Oude Hollandse Waterlinie is de eerste belangrijke verdedigingslinie van Nederland geweest. Zij is na de inval van de Franse troepen in 1672 geperfectioneerd. Met de ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de 19e eeuw, die meer naar het oosten ligt, verloor de oude linie zijn functie. Het gevolg daarvan was dat vrijwel alle onderdelen in de loop der jaren verdwenen of minder zichtbaar zijn geworden. Het traject tussen Oude Rijn en Hollandsche IJssel is een van de weinige plekken waar de Oude Hollandse Waterlinie als structuur nog te herkennen is. Als onderdelen van de Oude Hollandse Waterlinie zijn bewaard gebleven: Fort Wierickerschans en de Enkele en Dubbele Wiericke. Beide begrenzen Polder Lange Weide, deze polder kon als inundatiegebied onder water gezet worden.

Historisch-landschappelijke lijnen
Bij de waardering van landschappelijke lijnen is vooral gelet op de gaafheid van het historische lijnelement (bv. profiel van een dijk of kanaal) en eventueel ook op de samenhang met andere elementen (bv. polderkades met weteringen en tiendwegen). Vanwege hun zeldzaamheid (bijzondere functie) en hoge gaafheid is een aantal karakteristieke elementen als 'zeer hoog' gewaardeerd. De Nieuwe Hollandse Waterlinie, en de Enkele Wiericke als een van deze lijnen hoort daarbij.

De cultuurhistorische waarden van het landschap als geheel op deze plek is hoog omdat direct aanliggende landschap met het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterline en de hoger gelegen Enkele Wiericke noemenswaardig uniciteit vertegenwoordigd en de gaafheid van het veenweidelandschap als geheel van dit aspect van hoge waarde is.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De twee aangrenzende strengen van het type stroomgordel of geulafzettingen hebben een redelijk hoog tot hoge archeologische verwachting.

Veen
Veen krijgt een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Stroomgordels/geulafzettingen
Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

Het zoekgebied zelf heeft overwegend een lage archeologische verwachtingen omdat het in het Veen ligt. Er geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 25.000 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld. In de noordoosthoek van het gebied is een terrein met een zeer hoge archeologische verwachting (terreinen van provinciaal belang). Hiervoor geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 50 m² en ingrepen dieper dan 0,35 m beneden maaiveld.
Ook heeft een deel van het gebied een hoge/middelhoge archeologische verwachting. Hiervoor geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 500 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld.

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving A12/Boerderijweg/Enkele Wiericke

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 18 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

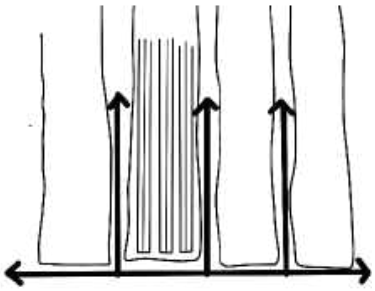

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de ruimtelijke kwaliteit van het veenweidelandschap, waarbij de bestaande poldereenheden met hun begrenzingen leidend zijn.
- Oriëntatie van de zonnepanelen volgt volledig en exact het slagenlandschap. Het meest logisch is dat een oost-west opstelling bij benadering wordt gevolgd, zodat continue lijnen van PV-opstellingen kunnen worden gemaakt op de smalle percelen.
- Verspringingen van PV-opstellingslijnen zijn ongewenst.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt en tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Minimaliseer hoogte PV-opstelling (max. 100 cm - hoogste punt - boven het huidige maaiveld van het perceel) ten behoeve van de openheid van het landschap en zichtlijnen vanaf Boerderijweg en het fietspad over de opstelling en zicht op openheid.

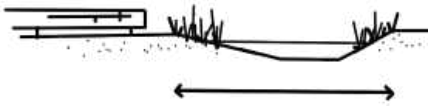
Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie van de zonnepanelen volgt slagenlandschap

Extensieve PV-opstelling met ruimte tussen de rijen

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

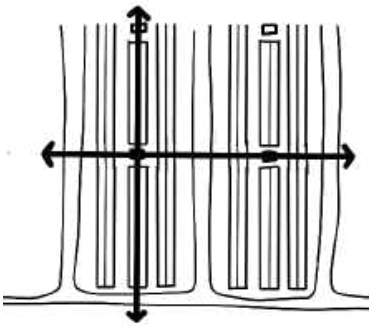
- Voorkom hekwerk en afrastering, los de (on)toegankelijkheid op met sloten.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen, geen nieuwe parkeerplaatsen buiten het plangebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter van het aangrenzende weidevogelgebied is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en - zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De zonnepanelen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker van kleur en mat. Voor het gehele zoekgebied geldt dat één soort in panelen en opstelling wordt gebruikt.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande erftoegangswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Rekening houden met het boerenerven aan de noordzijde en inrichtingsontwerp op participatieve wijze tot stand brengen.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen zodat vanaf de Boerderijweg de veranderingen in het landschap geduid worden.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- Recreatief gebruik van de Boerderijweg vergroten door verblijfsplek toe te voegen en toegankelijkheid van het landschap te vergroten door recreatieve routes via groenzones door te trekken naar het landschap.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Het gebied ten oosten van het zoekgebied is onderdeel van de ecologische verbinding tussen de Reeuwijkse Plassen en Nieuwkoopse plassen als onderdeel van het NatuurNetwerk Nederland (NNN): Natuurontwikkeling Abessinie Zuidzijderpolder door Staatsbosbeheer. Deze ecologische verbinding kan worden versterkt.
- Ontwikkeling van een aanleg- en beheerplan van inheemse, kruidenrijke vegetaties (zo laat en weinig mogelijk gemaaid)
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf
- Het natuurproject Abessinie Zuidzijderpolder: https://veenweidengouwewiericke.nl/application/files/4416/1374/5183/rapport_website_Abessinie_Staand_20210104.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Bodegraven-Reeuwijk Binnenpolder Oost (Dammekant)

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 3,0)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	47 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van beschermde natuurwaarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een recreatiegebied

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 2

Buiten 5 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 3

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 opgelost kan worden

Netimpact uitgangspunt: aansluiting op het nog te realiseren station Reeuwijk. Wanneer de beoogde aansluiting <10MW is dan wordt de zonneweide aangesloten op station Broekvelden.

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw
Stationsplein 45
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam
010 280 94 45
info@dorpstadenland.nl
dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Binnenpolder Oost (Dammekant)

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 47 hectare

Landschapskenmerken

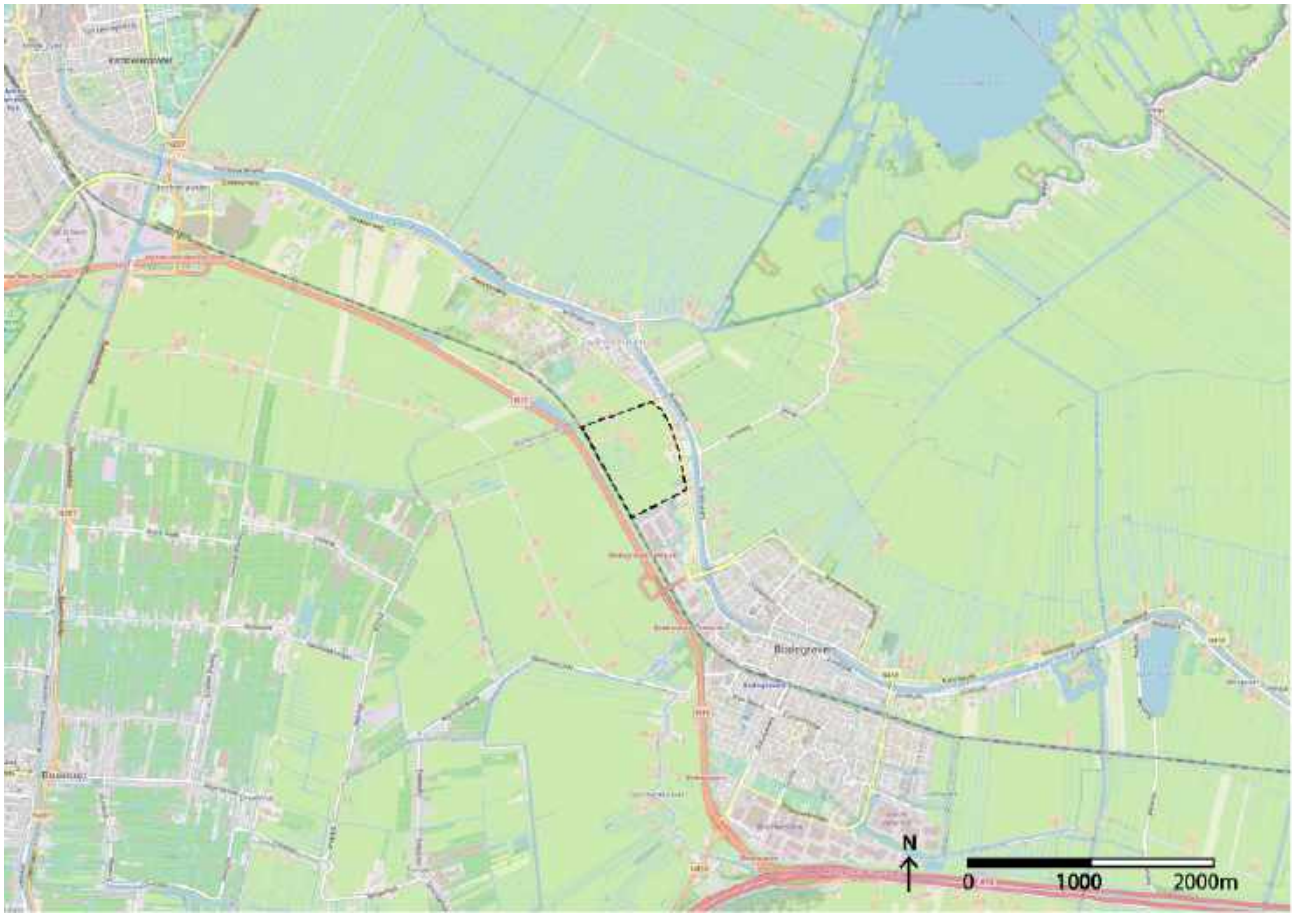

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Vanaf het verhoogde en beplante lint Dammekant is het gebied tussen de woonerven door goed zichtbaar. De beplantingslijnen, erftoegangswegen en kavelsloten vormen een bijzonder afwisselend patroon in het landschap.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt ruimtelijk begrensd door de Oude Rijn met de Dammekant (ten oosten), het bedrijventerrein Rijnhoek (ten zuiden) en treinverbinding Woerden – Leiden/ N11 (ten westen). De noordzijde van het zoekgebied loopt gelijk met de gemeentegrens, die niet zichtbaar is in het landschap. Het gebied tussen Zwammerdam en Bodegraven vormt een landschappelijk geheel en open gebied met doorzichten tussen beide dorpen in. Het gebied valt in de categorie gebied langs infrastructuur. De indeling komt voort uit de RES 1.0.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Het zoekgebied behoort tot het veenweide landschap maar is ook onderdeel van de oorspronkelijke oeverwallen van de Oude Rijn. Oeverwallen zijn kleiige rivierafzettingen die zijn ontstaan bij overstromingen. Hier ontstond de eerste bebouwing in het gebied waaruit het achterliggende land is ontgonnen. De oeverwallen van de Oude Rijn liggen relatief hoog en fungeren nu nog steeds als dijken. Tussen het zoekgebied en de Oude Rijn bevindt zich een dicht lint (Dammekant) van boerderijen, woningen en bedrijven. In het zoekgebied liggen ook een aantal boerderijen op afstand van de Oude Rijn. Dit is een goede indicatie waar de rivierklei van de stroomrug overgaat in veengrond.

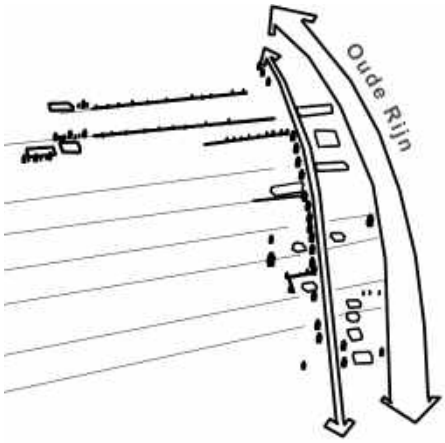

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: (boven) Onderscheidend rivierengebied; Doorsnijdend spoor, verdichte stationsomgeving; Weg door stad en land; (onder) Linten blijven linten; Kwaliteit van het stads- en dorpsgebied; Variërend en verbindend vrijetijdslandschap.

Ten opzichte van het open veenweidelandschap heeft de zone van de oeverwal een besloten karakter, met bebouwing, beplanting en infrastructuur. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

De oeverwal van de Oude Rijn.

- Versterken van het contrast tussen de oeverwal en het poldergebied door ruimtelijke ontwikkelingen op de oeverwal een meer besloten en groen karakter te geven.
- Behouden en versterken van de menging van functies op de oeverwal.
- Behoud van doorzichten vanaf de rivier op het achterliggende veenweidelandschap.
- Bij nieuwe ontwikkelingen de typerende gestrekte verkaveling haaks op de rivier als leidraad nemen.
- De lengtesloten zijn beeldbepalend, deze sloten handhaven en de zichtbaarheid zoveel mogelijk versterken.

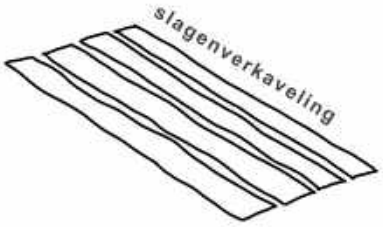

Aan de kant van de Oude Rijn staat dichte bebouwing langs het lint. Aan de polder-zijde zijn enkele doorzichten tussen de boerderijen door. De kavels staan hier dwars op de dijk. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Rivierdijklint: Dammekant.

- Herkenbaar houden van de ruimtelijke structuur van kavels dwars op de dijk, variërend van haaks tot enigszins onder een hoek.
- In stand houden van het asymmetrische profiel met een duidelijk verschil tussen de kant naar de rivier en de kant naar het open landschap (met ijle tot verspreide bebouwingsstructuur, met overwegend agrarisch karakter, op afstand van de Oude Rijn).
- Doorzichten tussen water, weg en open landschap behouden.
- Kenmerkende bebouwingsstructuur met 'de boerderijen op afstand' herkenbaar en beleefbaar houden.

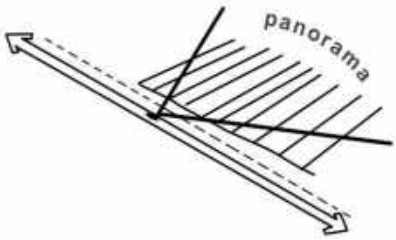
Het zoekgebied wordt gekenmerkt door de slagenverkaveling met lange en smalle kavels. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Slagenverkaveling.

- Behouden en versterken van de aanwezigheid en samenhang tussen alle onderdelen binnen het veenweidegebied: ontginningsassen, waterlopen, kavelstructuren, kades, tiendwegen, petgaten en geriefbosjes.
- Herkenbaar houden van gave, oorspronkelijke verkavelings-patronen van middeleeuwse ontginningen, met karakteristieke langgerekte percelen, poldersloten en weteringen.
- Behouden en versterken van het contrast tussen het open polderlandschap en verdichte zones zoals oeverwallen en linten.

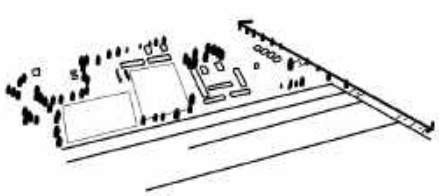
Vanaf de N11 en het spoor kijk je aan de ene kant op het open veenweidegebied en aan de andere kant op het meer verdichte oeverwallandschap langs de Oude Rijn. In beide gevallen ligt het spoor of de weg in het zicht maar kun je er wel voorbij kijken. Tussen het spoor en de N11 ligt een natte natuurzone. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Panorama OV en N11.

- Verrommeling van het landschap langs de N11 zo veel mogelijk voorkomen.
- Ontwikkelingen dienen rekening te houden met het zicht vanuit de trein op de omgeving.

De dorpen zijn op de rivier georiënteerd. Het zoekgebied grenst aan de dorpsrand van Bodegraven waar een sloot momenteel fungeert als harde grens tussen het open gebied en werkgebied. Deze zone kan een belangrijke schakel worden tussen de veenweidegebieden aan weerszijde van de Oude Rijn. De rand van Zwammerdam ligt iets verderop is grilliger, waar dorpsfuncties als een voetbalvereniging plaatsvinden. De inrichting van dit gebied is zeer groen, met opgaande beplanting. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Dorpsranden Zwammerdam en Bodegraven.

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de ruimtelijke kwaliteit van het aangrenzende landschap.
- Randen vormen een zachte, groene overgang naar het landschap. De groenzones staan niet op zichzelf maar zijn georiënteerd op stad én landschap.
- Toegankelijkheid van het landschap vergroten door recreatieve routes vanuit de woongebieden via de groenzones door te trekken naar het landschap.
- Huidige rand van het bedrijventerrein herinrichten en verzachten.

Natuur en ecologische waarden

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Rust en stilte en Variërend en verbindend vrijetijdslandschap

Ten zuiden van de N11 bevindt zich een belangrijk weidevogelgebied. Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter is ongewenst in verband met mogelijke predatoren. De zone kan ook een belangrijke rol spelen in de verbinding tussen de Nieuwkoopse plassen, de natuurzone tussen de N11 en het spoor en de natuur in het veenweidegebied ten westen hiervan. Op de ambitiekaart 2024 van de Provincie Zuid-

Holland staat de strook tussen het bedrijventerrein en het zoekgebied aangemerkt als ‘nog om te vormen landbouwgrond naar natuur (inrichting)’.

https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan

Recreatieve waarden

De Dammekant heeft een vrijliggend fiets- en wandelpad en is onderdeel van het knooppuntennetwerk van Zuid-Holland. In de huidige situatie is het zoekgebied verder niet toegankelijk, maar met een veranderend gebruik zou vanuit de gemeente verder onderzocht kunnen worden of ommetjes met daaraan interessante verblijfslocaties zouden kunnen worden toegevoegd in de toekomst.

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

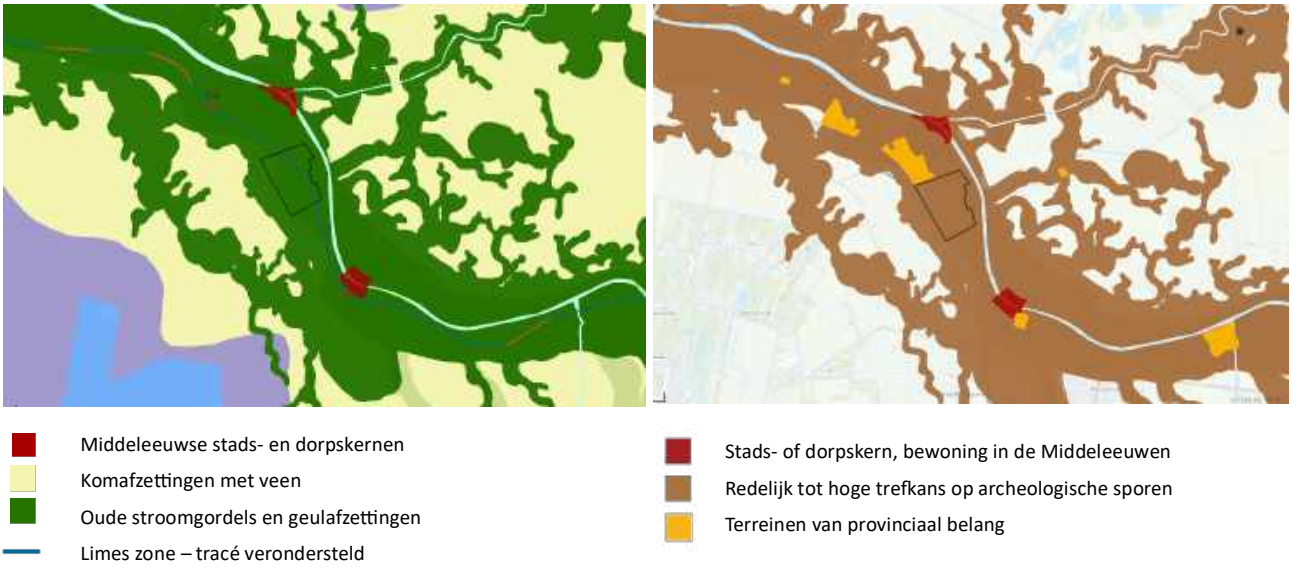
De Oude Rijn was in de Romeinse tijd de noordgrens van het Romeinse Rijk. Deze bestond uit militaire forten en legerplaatsen verbonden door een verharde weg (de Limesweg). Van de verdedigings- en transportlinie langs de Oude Rijn is vrijwel niets meer in dit gebied te herkennen, maar kunnen bij ontwikkelingen wel aanleiding zijn om kenmerken ervan terug te brengen. In het gebied bevinden zich objecten van cultuurhistorische waarden. Dit betreffen de Dammekant 28/28a, 38 en 50 in Bodegraven. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Veenontginning, algemeen
De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar

Rivierdijk
De rivieren vanaf Middeleeuwen bedijkt. Vóór aanleg van de deltadammen stonden de rivieren in open verbinding met zee, waardoor zee- en rivierdijken in profiel lang en niet altijd duidelijk van elkaar verschillen.

Hoofdafwatering
De waterlopen in de provincie dienen, naast voor berging en afvoer van overtollig polderwater, voor een deel ook voor de scheepvaart. De meest markante hoofdafwateringskanalen zijn op de kaart gezet.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Vanaf het maaiveld tot dieper dan 5 meter zijn in het gebied oude stroomgordels en geulafzettingen aanwezig. Ook loopt het veronderstelde tracé van de limesweg door het zoekgebied. In het hele zoekgebied is een hoge trefkans op archeologische sporen. Voor de gebieden met een hoge/middelhoge archeologische verwachting geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 500 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld.

De twee aangrenzende strengen van het type stroomgordel of geulafzettingen hebben een redelijk hoog tot hoge archeologische verwachting. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Stroomgordels/geulafzettingen
Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

Limeszone
In de Romeinse tijd (2000 tot 1500 jaar geleden) vormde de Oude Rijn de grens (Limes) van het Romeinse rijk. Op de zuidoever van de Oude Rijn bouwden de Romeinen een weg met forten. Archeologen noemen deze grens de 'Limeszone'. Op veel plaatsen zijn bij opgravingen resten hiervan aangetroffen.

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

Gebiedsbeschrijving Binnenpolder Oost (Dammekant)

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 47 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

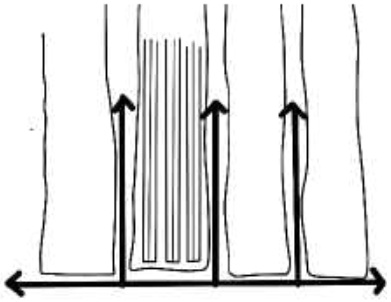
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Bijzondere voorwaarden

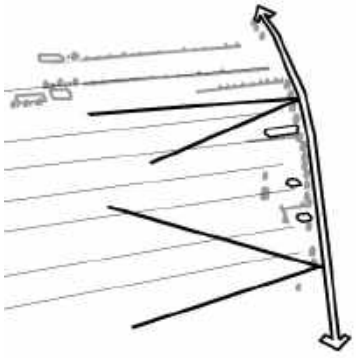
- De gemeenteraad van Bodegraven-Reeuwijk heeft in 2021 besloten tot het uitbreiden van het bedrijventerrein Rijnhoek met Rijnhoek II. Dit gebied van 13 hectare valt binnen het zuidelijkste deel van het zoekgebied, waarvoor een stedenbouwkundige visie wordt gemaakt waarin zon-op-land mogelijkheden worden meegenomen.

Configuratie

- Vanwege de ruimtelijke kwaliteit van de oeverwal en de beleving van verschil tussen oeverwal en veenweidegebied worden de PV-opstelling op ruime afstand van het lint en bebouwing aan de Dammekant geplaatst. Minimaal 100 meter vanaf de Dammekant.
- De bestaande verkaveling wordt als leidraad genomen voor oriëntatie en uitlijnen PV-opstellingen. Zuidoriëntatie is gezien de situatie van het slagenpatroon op deze locatie het meest logisch.
- Boerderijen en erven die op afstand liggen mogen niet aan alle kanten met PV-opstellingen omringd zijn.
- De twee doorzichten worden vrijgehouden.
- Oriëntatie van de zonnepanelen volgt de verkaveling exact en lange smalle lijnen van PV-opstellingen met veel ruimte rondom is een vereiste. Zo wordt de lengte richting van bestaande slagen, de op afstand liggende erven en de aanwezige beplantingslijnen in het gebied verder versterkt.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt en tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Minimaliseer hoogte PV-opstelling ten behoeve van de openheid van het landschap en zichtlijnen. Omdat de Dammekant toch al hoger ligt, wordt een hoogte tot max. 2 meter toegestaan vanaf het maaiveld waar de PV-opstelling geplaatst wordt, zonder dat er zichtbelemmering op het verdere landschapsbeeld optreedt.

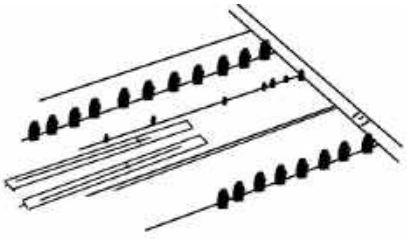
Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie van de PV-opstellingen volgt slagenlandschap

Meest pregnante doorzichten vanaf de Dammekant behouden

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Afstand tot het spoor is altijd gelijk voor alle PV-opstelling lijnen die tot aan het eind van het perceel nabij de spoorlijn worden geplaatst.
- Voorkom hekwerk en afrastering en los de (on)toegankelijkheid op met sloten.
- Aan de noordzijde van een PV-opstelling kan een beplantingslijn worden toegevoegd.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter van het aangrenzende weidevogelgebied is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De zonnepanelen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.
- Archeologisch onderzoek is vereist.

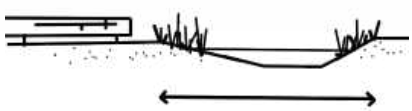
Zonnepanelen reageren op het patroon van beplantingslijnen, erftoegangswegen en kavelsloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt in de lijn van de PV-opstelling binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld en bij voorkeur aan de lintzijde (Dammekant).

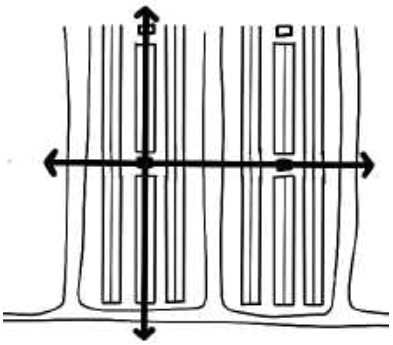

Extensieve PV-opstelling

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker van kleur en mat. Diversiteit in panelen en opstelling mag per perceel verschillen.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande erftoegangswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Vanwege de directe grens met gemeente Alphen a/d Rijn ook overleg op intergemeentelijk niveau.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen zodat vanaf de Dammekant de veranderingen in het landschap geduid worden.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- Op het grondgebied voor de uitbreiding van bedrijventerrein de Rijnhoek kan tijdelijke zon-op-land worden geplaatst. Afstemming met de gemeente Bodegraven-Reeuwijk is hierover noodzakelijk.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- De zone ten noorden van het bedrijventerrein op een natuurvriendelijke manier inrichten. Dit kan onderdeel worden van de ecologische verbindingszone op grotere schaal tussen de Nieuwkoopse plassen en de natuurzone N11 en veenweidgebied.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.
- Uitbreiden van in slagenrichting liggende beplantingslijnen in samenspraak met de grondeigenaren en omwonenden.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Zuidplas Bredeweg / Noordelijke Dwarsweg / A12 (A12/N219 knoop)

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 4,1)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	14 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 5

Droogmakerij Klei

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 5

Lage / geen recreatiegebied aanwezig

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 5

Binnen 0 tot 1 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 3

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw
Stationsplein 45
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam
010 280 94 45
info@dorpstadenland.nl
dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Bredeweg / Noordelijke Dwarsweg / A12 (A12/N219 knoop)

Gemeente Zuidplas

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 14 hectare

Landschapskenmerken

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

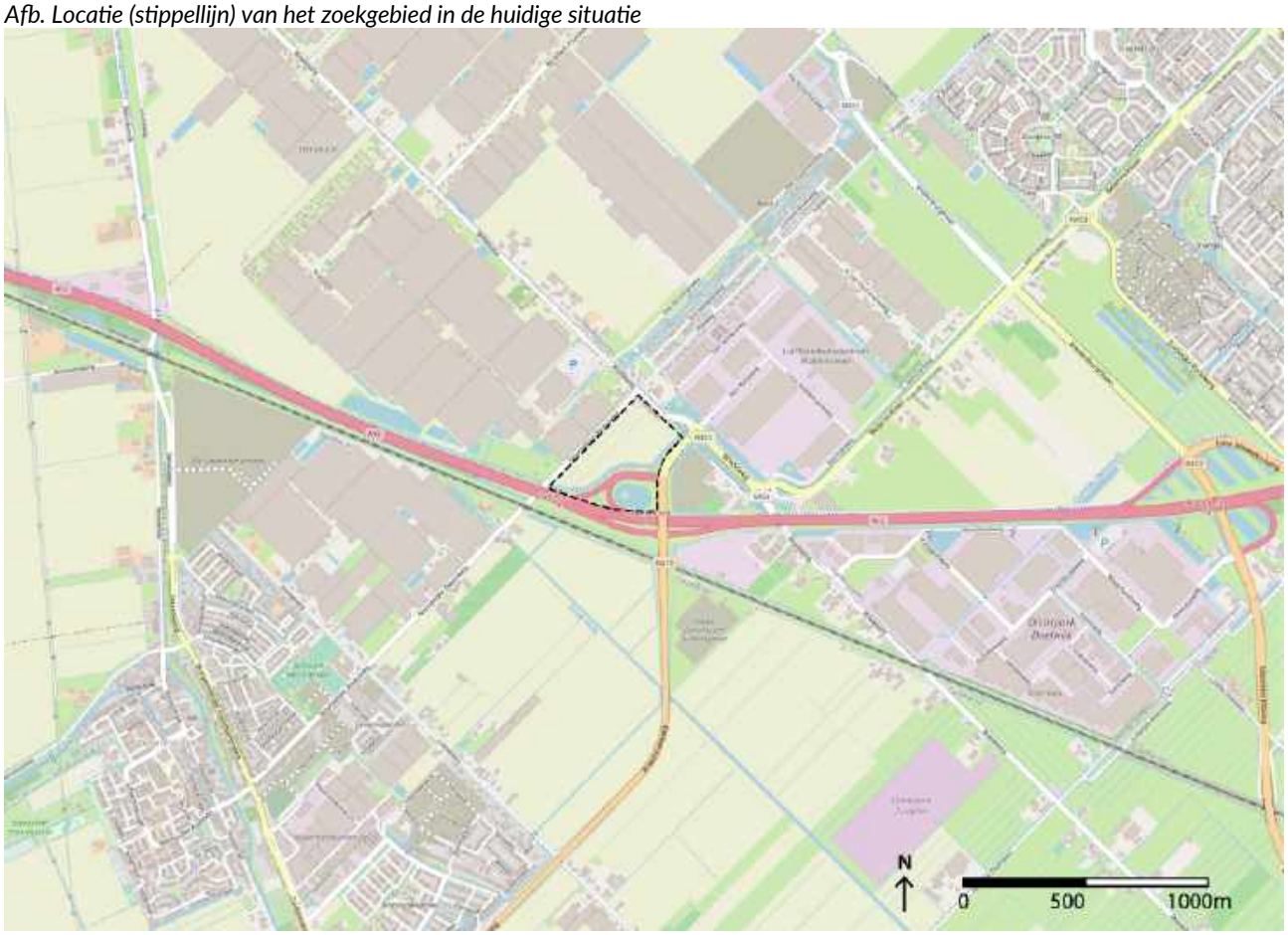
Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het gebied ligt in de droogmakerij Zuidplaspolder maar dat is niet tot slecht beleefbaar. Het oogt als 'infrabundel' in een werkgebied van kassen, windmolens en bedrijventerreinen.

Dit deel van de droogmakerij heeft een kleiige ondergrond, waardoor dit gebied eerst goed geschikt was voor akkerbouw, maar nu in toenemende mate voor glastuinbouw en bedrijventerreinen wordt gebruikt.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt begrensd door de Bredeweg (ten noorden), de N219 (ten oosten), de A12 (ten zuiden) en de Noordelijke Dwarsweg (ten westen). Binnen het gebied loopt de op- en afrit van de A12. Het deelgebied ten noordwesten heeft als functie akkerbouwgebied. Binnen het knooppunt van de A12 is water en groen aanwezig.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

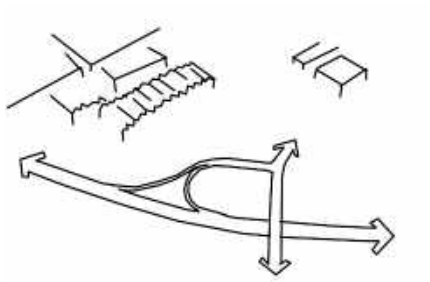
Het zoekgebied is onderdeel van de Zuidplaspolder. Van de 16e en 18e eeuw is hier op grote schaal turf gewonnen waardoor de Zuidplas ontstond. In de 19e eeuw werd de polder drooggelegd. Nu is polder de diepste droogmakerij van Nederland. In dit gebied is geen veen meer aanwezig in de ondergrond. Tegenwoordig is de polder sterk verstedelijkt. Vanuit Rotterdam, Gouda en Zoetermeer staat er grote druk op het gebied. Stadsuitbreidingen, kassencomplexen, infrastructuur en andere ontwikkelingen hebben als resultaat dat de openheid van het gebied verkleind wordt.

De verkaveling van de droogmakerij is nog zichtbaar in het gebied, maar door de infrastructuur en grootschalige kassencomplexen is het open karakter van de polder hier deels verloren gegaan. Ten noorden van het gebied is een groot distributiepark gerealiseerd, de oost en zuidzijde van het gebied worden gekarakteriseerd door de infrastructuur en aan de westzijde van het gebied staan kassen.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Droogmakerij als herkenbare eenheid; Werkgebieden met karakter; Weg door stad en land.

De Noordelijke Dwarsweg en de Bredeweg zijn onderdeel van het oorspronkelijke gridpatroon van de Zuidplaspolder als droogmakerijlint. Bij beide wegen is sprake van laanbeplanting. Ze vormen een rechte lijn in het landschap. Door de kruising met de A12 is de continuïteit van de lange lijn van de Noordelijke Dwarsweg onderbroken. Eerst stonden er verspreide boerderijen, later zijn de linten verdicht met woningen, bedrijven en kassencomplexen. De bebouwing is afwisselend en staat aan weerszijden van de weg. De openbare ruimte is sober en praktisch ingericht. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Werkgebied.

- Aan de snelwegen is de rand onderdeel van de schaal en orde van de snelweg (en bedrijventerreinen en windmolens), dit gebied leent zich niet voor kleinschalige oplossingen.
- Landschappelijke structuren en routes zijn aanleiding voor de inrichting van het terrein en de rand. Hoewel, als deze slecht beleefbaar zijn wordt voorkeur gegeven aan een verheven schaal en aanpak.

Het spoor doorkruist de snelweg ten oosten van de knoop waardoor de A12 hier wordt opgetild. De taluds aan de zuidzijde van de A12 zijn grotendeels beplant met bosschages. De taluds aan de noordzijde zijn niet beplant. Vanwege opgaande vegetatie en geluidsschermen blijft het zicht op het omliggende gebied beperkt.

Natuur en ecologische waarden

De zone ten westen van de Noordelijke Dwarsweg staat gemarkeerd als ‘Ecologische verbindingszone’ binnen het Natuur Netwerk Nederland.

Afb. ‘Ecologische verbindingszone’ binnen het Natuur Netwerk Nederland

https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan

Recreatie waarden

De oorspronkelijke ontginningslinten De Noordelijke Dwarsweg en de Bredeweg zijn onderdeel van het fietsknooppuntennetwerk van Zuid-Holland. Aan de Bredeweg ligt een vrijliggend fietspad, maar de Noordelijke Dwarsweg heeft een smal profiel zonder markering waar zowel auto's als fietsers in twee richtingen rijden.

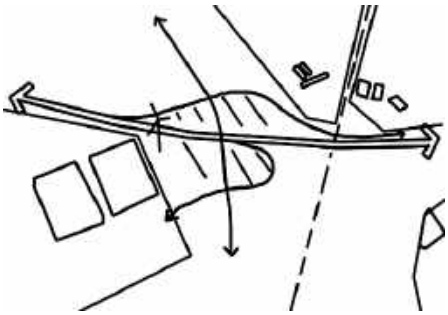

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

In de 19e eeuw werd de Zuidplas drooggelegd. Het rechthoekige netwerk van wegen, tochten en kavels is georiënteerd op de lijn tussen de kerken van Moerkapelle en Moordrecht. De Zuidpolderplas werd ruimtelijk ingedeeld volgens een orthogonaal patroon met een raster van 800x800 meter. Dit grid werd verder verfijnd aan de hand van een rationeel verkavelingspatroon met kavels van 40x800m. Deze oorspronkelijke verkavelingsstructuur is op kaart terug te herkennen maar in het gebied slecht beleefbaar.

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Droogmakerij linten

- Behoud van het afwisselende en kleinschalige karakter van de linten met een grote verscheidenheid aan bebouwde en onbebouwde delen en doorzichten naar het achterliggende landschap.
- Behoud van de lange, rechte lijnen van de linten. Ga zorgvuldig om met aansluitingen en geef in de vormgeving prioriteit aan de continuïteit van het lint.
- Versterken van de recreatieve betekenis van het lint als belangrijke stad-landverbinding.
- De verkeersdruk op de linten waar noodzakelijk en mogelijk verminderen, door bij nieuwe ontwikkelingen een parallelstructuur aan te leggen. Dit als aanvulling op de rationele gridstructuur in de polder en om kwaliteit in de linten te borgen.

Binnen de op- en afrit van A12 zijn twee waterpoelen aanwezig. Vanaf de verhoogde afrit richting de N219 is het gebied goed zichtbaar. Tussen het zoekgebied en de N219 staat laanbeplanting.

Weg door stad en land: A12 en N219

- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt beschouwd als een integrale gebiedsopgave.

Ten westen van het gebied ligt een concentratiegebied voor glastuinbouw. Het gebied wordt gekenmerkt door de herkenbare polderstructuur van wegen en sloten maar het open landschap heeft plaatsgemaakt voor een haast volledig met kassen bebouwd gebied. De randen naar het landschap verdienen bijzondere

aandacht. Hier moeten, in samenhang met de beleving vanuit het landschap, keuzes gemaakt worden om de randen juist wel of niet te beplanten.

Archeologische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De Zuidpolderplas werd ruimtelijk ingedeeld volgens een grid-patroon met een raster van 800x800 meter. Dit grid werd verder verfijnd aan de hand van een rationeel verkavelingspatroon met kavels van 40x800m. Vanaf 1950 is hier verandering in gekomen en zijn de kavels in de kleigebieden vergroot. Het veen dat voor de turfwinning aanwezig was in het zoekgebied, is vrijwel volledig afgegraven tot op de onderliggende zee kleilaag. Het resterende veen is door peilverlaging verdwenen. Ten zuiden van het plangebied zijn moerige gronden aanwezig.

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

> **Stroomgordels/geulafzettingen**
> *Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen* redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

In het gebied geldt een hoge archeologische verwachting. Dit betekent een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 1.000 m² en ingrepen dieper dan 3 m beneden maaiveld.

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

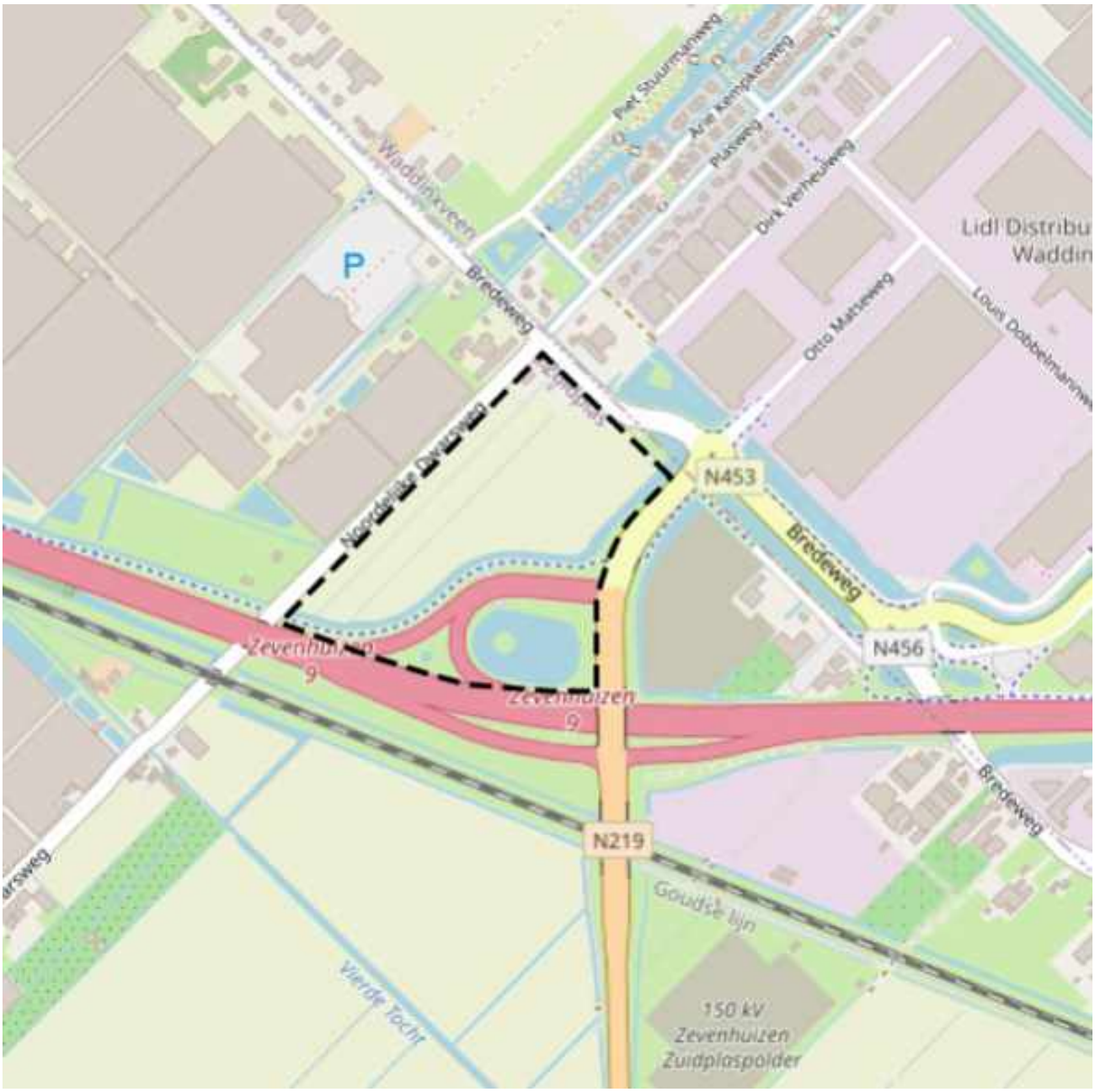
RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Bredeweg / Noordelijke Dwarsweg / A12 (A12/N219 knoop)

Gemeente Zuidplas

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 14 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

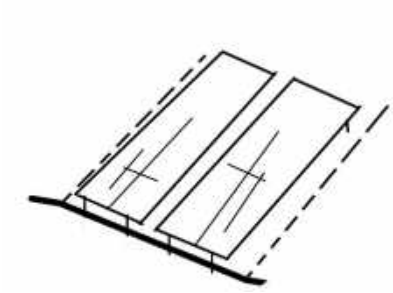
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen met de vorm en inrichting van het knooppunt en de volledig infrastructuur gerelateerde omgeving van de locatie.
- Optimale rationele inrichting met PV-opstellingen voor het huidige agrarische deel van het zoekgebied wordt nagestreefd.
- Maximale benutting met PV-opstellingen in de gefragmenteerde tussenruimtes van het knooppunt wordt nagestreefd. Daarbij wordt het geheel van de beschikbare ruimte van land, taluds en mogelijk wateroppervlakte als optimale eenheid ingericht.
- Het deel van het zoekgebied dat gesitueerd is op de knoop met de A12 kan gekenmerkt worden als moeilijk te realiseren voor PV-opstellingen. Tegelijkertijd leent dit deel van de locatie zich ervoor dat met een zeer architectonisch eigen ontwerp in lay-out en vorm gewerkt kan worden, die passend is bij de vormentaal en uitstraling van het knooppunt.
- Hoogteverschillen in het terrein van de infrastructurele knoop kunnen benut worden, maar ten alle tijden moet inzichtelijk zijn dat geen hinder aan het verkeer wordt toegebracht in de vorm van zichtbelemmering, schittering of reflectie en hoge mate van afleiding. De verkeersveiligheid staat ten alle tijden voorop.
- PV-opstellingen zijn niet vastgesteld op maximale hoogte, anders dan passend bij de directe omgeving en de vereiste omtrent veiligheid voor het verkeer. Afwisselende hoogtes van constructies zijn mogelijk.

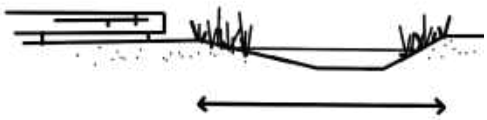
Optimale inrichting van beschikbare grond met PV-opstellingen

Hoogteverschillen in het terrein benutten met PV-opstellingen

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Afstand tot de weginfrastructuur tot de PV-opstellingen dient minimaal 10 meter te zijn.
- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten heeft dat de voorkeur.
- Wanneer hekwerken (moeten) worden gebruikt is een integrale benadering in de vormgeving met oog voor ruimtelijke kwaliteit en architectonische eenheid met het geheel van belang.
- Bufferruimte aanhouden van minimaal 2 meter tot aan de rand van waterpartijen en deze op natuurlijke wijze inrichten.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en - zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De PV-opstellingen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst, zowel op land als op water.
- Drijvende PV-opstellingen zijn hier mogelijk.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch en uit het zicht geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- Er wordt één type paneel toegepast op het deel van het zoekgebied met het vlakke veld van de huidige akkerbouwkavel. Een ander type paneel kan worden toegepast voor het deel in en om de knoop.
- Toegang tot het terrein van het vlakke akkerdeel kan via de Bredeweg voor het westelijke perceel en via de Noordelijke Dwarsweg voor de overige percelen.
- Toegang en verkeersontsluiting van terrein van de knoop nader te bepalen in overleg met de Gemeente, Provincie en Rijkswaterstaat: bij voorkeur zoveel mogelijk gebruiken maken van reeds aanwezige verharding waar dat kan.

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en wegbeheerders.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps- natuur- en biodiversiteitswaarden gegeven.

Meekoppelkansen

- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Gouda Gouda Buitengebied

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk– (Score: 3,6)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	6 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een recreatiegebied

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 4

Binnen 1 tot 3 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 5

Veroorzaakt geen knelpunt

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw
Stationsplein 45
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam
010 280 94 45
info@dorpstadenland.nl
dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Gouda buitengebied

Gemeente Gouda

Type zoekgebied: Transitiegebied / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 3 hectare

Landschapskenmerken

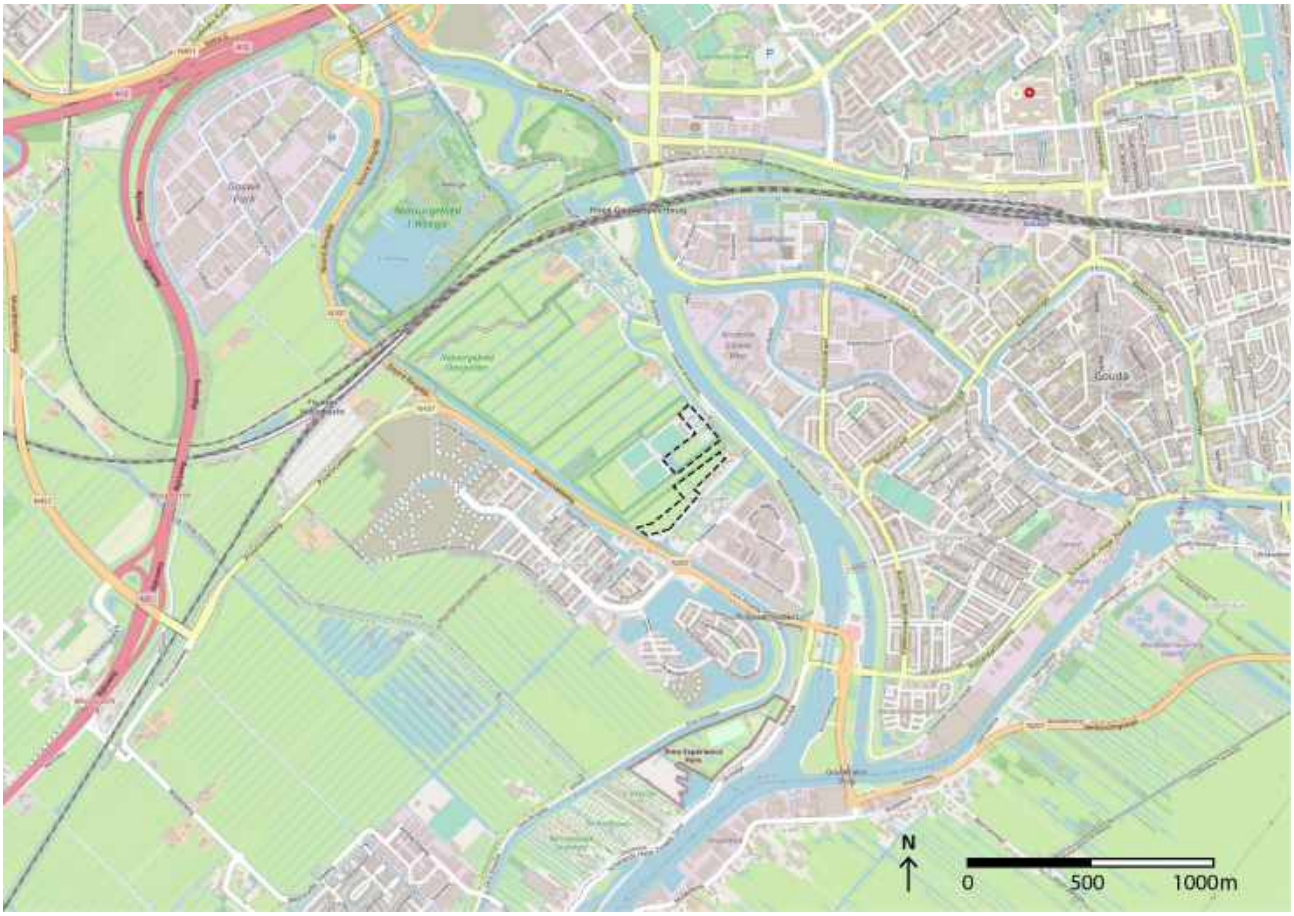
Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Dit zoekgebied is onderdeel van de Oostpolder, een onverveend veenweidegebied, ten zuiden van het Gouwekanaal. Het gebied ligt hoger in het landschap ten opzichte van de Zuidplaspolder en wordt duidelijk begrensd door de rivier/kanaaldijk en de ringvaart.

Ter hoogte van het sportterrein binnen het gebied is het karakteristieke verkavelingspatroon en open weidelandschap deels verloren gegaan. Rondom de sportvelden ligt een recreatief ommetje, dat het oorspronkelijke slagenlandschap volgt. Dit is onderdeel van het gebied van de Groenalliantie. Aan de zuidzijde is een geboortebos in ontwikkeling, de eerste geboortebomen zijn reeds aangeplant.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt begrensd door het Gouwekanaal (ten noordoosten), de bebouwing aan de 2e Moordrechtse Tiendweg (ten zuidoosten) de Ringvaart Zuidplaspolder (ten zuidwesten) en een recreatiegebied in beheer bij recreatieschap de Groenalliantie (ten noordwesten). Binnen de grenzen van het gebied liggen sportvelden. De sportvelden zijn uitgesloten voor het ontwikkelen van zon op land. Het gebied is niet beleefbaar vanaf de N207 vanwege de verlaagde ligging ten opzichte van de polder waar het zoekgebied in ligt. Daartussen ligt de ringvaart van de Zuidplaspolder.

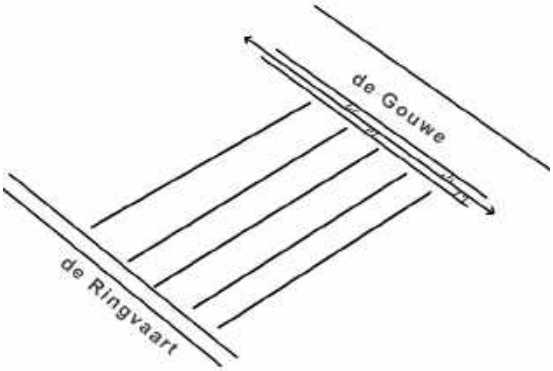
Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottermeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Herkenbaar waterrijk veenweide; Water als structuurdrager; Vrijetijdslandschap.

Het karakteristieke verkavelingspatroon en open weidelandschap is met de komst van de sportvereniging deels verloren gegaan. Wel is rekening gehouden met de richting van het landschap en een waterrijke/groene invulling. Ten zuiden van het plangebied ligt de Ringvaart van de Zuidplaspolder. Tussen het zoekgebied en de Gouwe ligt het lint de Nieuwe Broekweg. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Onverveend bovenland

- Behoud van het nog open veenweidelandschap met karakteristiek langgerekt verkavelingspatroon.
- Het getrapte hoogteverschil tussen de rivierdijk, de smalle strook veenweide en de lager gelegen droogmakerij herkenbaar en beleefbaar houden.
- Nieuwe ontwikkelingen in het gebied zoals natuurontwikkeling, recreatief gebruik en agrarische verbreding passen binnen de karakteristiek van open polder met grasland en tasten het historische kavelpatroon niet aan. Toenemende versnippering voorkomen.
- Behoud van het uitzicht vanaf de rivierdijk over het open weidelandschap.
- Koesteren van kleinschalige, vaak informele bebouwing en het groene karakter langs de rivier en in het lint.
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan het groene en afwisselende karakter langs de rivier en in het lint.

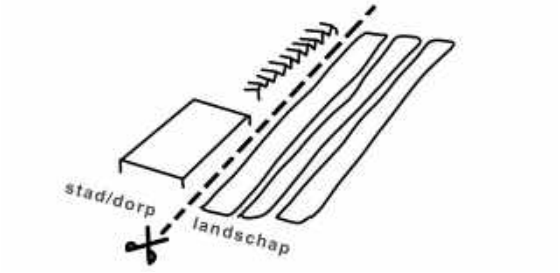
Het zoekgebied is onderdeel van het recreatiegebied de Oostpolder. Het heeft een vrij open en waterrijk karakter en het accent ligt op sportvelden, wandelpaden en natuurrecreatie. In combinatie met gebieden als het Gouwebos, 't Weegje en Hitland is het gebied een stapsteen langs de Gouwe voor natuur en recreatie. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

wandelen, fietsen, vissen, sporten

Vrijetijdslandschap: de Oostpolder

- Ontwikkel aantrekkelijke verbindingen tussen het recreatiegebied en het omliggende woon-/werkgebied.
- Ontwikkel recreatief programma, trouw blijvend aan de waterrijke en cultuurhistorische context en bewaar daarmee de eigenheid van de verschillende gebieden.

Ten oosten van het zoekgebied ligt een bedrijventerrein. Tussen het bedrijventerrein en het zoekgebied, aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg liggen een aantal erven met opgaande beplanting en een brede sloot die een groene bufferzone creëren tussen het werklandschap en recreatielandschap. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Werkgebied Broekhuizen

- Routes uit de omgeving lopen zoveel mogelijk door in het bedrijventerrein zodat het gebied aantrekkelijk is voor werknemers, bezoekers en bewoners.

Natuur en ecologische waarden

De Oostpolder is geen beschermd natuurgebied. Wel bleken er tijdens een natuuronderzoek in 2006 en 2010 veel beschermde diersoorten in het gebied aanwezig te zijn waaronder planten: de Dotterbloem en Zwanenbloem en een Rode Lijstsoort (Krabbenscheer). Daarnaast is het gebied van belang voor weidevogels, watervogels, vissen, de kleine Modderkruiper en ringslang. Voor de streng beschermde inheemse diersoorten moet in het kader van de Flora- en Faunawet (eventueel) een ontheffing worden aangevraagd.

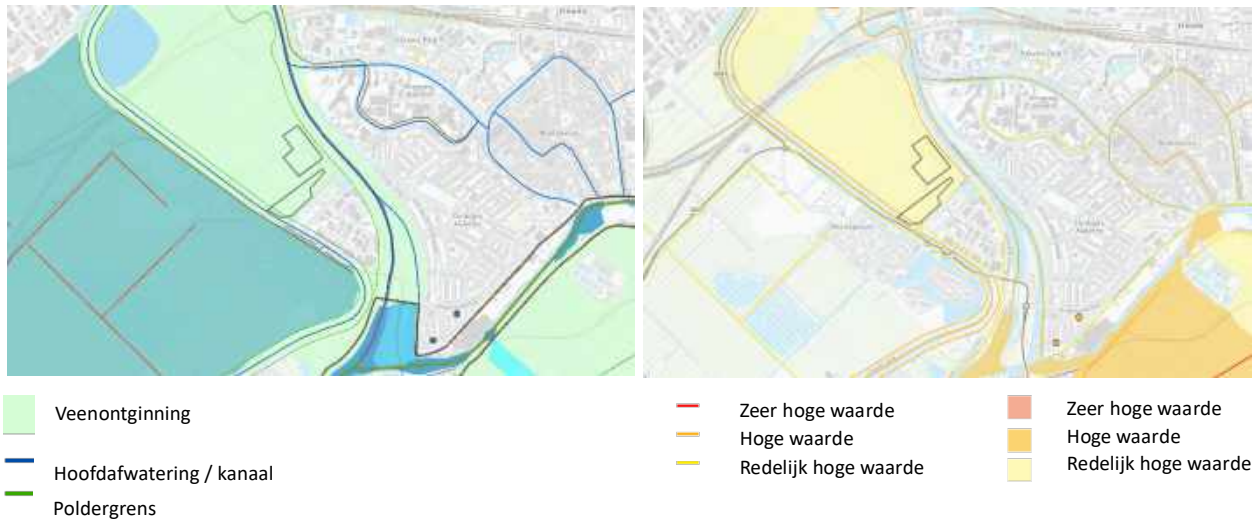
https://www.planviewer.nl/imro/files/NL.IMRO.0513.0600oostpolder-DF02/t_NL.IMRO.0513.0600oostpolder-DF02_4.6.html

Recreatie waarden

De Oostpolder is een natuurrecreatie gebied waar men kan vissen, ommetjes loopt en langsfietst. Ook is sportvereniging Donk aanwezig in het gebied met drie voetbalvelden en een parkeerterrein. Het gebied is slecht bereikbaar vanuit het omliggende stedelijke gebied. De Gouwe is een belangrijke route voor de binnenvaart en onderdeel van de staande mastroute. De ringvaart ten zuiden van het zoekgebied kan met kano's bevaren worden en is verbonden met de Hollandsche IJssel en de Rotte.

In het Ontwikkelplan van het recreatieschap Groenalliantie staat over het gebied: De Oostpolder wordt weinig bezocht door een slechte bereikbaarheid vanuit Gouda. Barrières als de spoorlijn en het Gouwekanaal zijn hier mede de oorzaak van. Recent is een nieuwe wandelverbinding gerealiseerd die beide gebieden, Oostpolder en 't Weegje, verbindt. Daardoor is een bezoek aan de afzonderlijke gebieden nog aantrekkelijker geworden. In de Oostpolder is het ecologisch beheer gericht op het ontwikkelen van leefgebieden. De resultaten zijn indrukwekkend. Bezoekers kunnen het gebied nu prima beleven. Het vernieuwde vlonderpad trekt veel nieuwe bezoekers, evenals de uitkijktoren van waaruit je een prachtig uitzicht hebt op het landschap van de Oostpolder.'

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De Gouwe is ontstaan als veenstroompje vanaf Boskoop richting de Hollandse IJssel. In de 13e eeuw is het riviertje met een kanaal verbonden met de Oude Rijn. Later is de rivier gekanaliseerd. Het gebied Oostpolder is van cultuurhistorische waarde omdat het samen met een stukje Gouds grondgebied in de Krimpenerwaard de laatste niet verveende middeleeuwse veenweidepolder van Gouda is. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

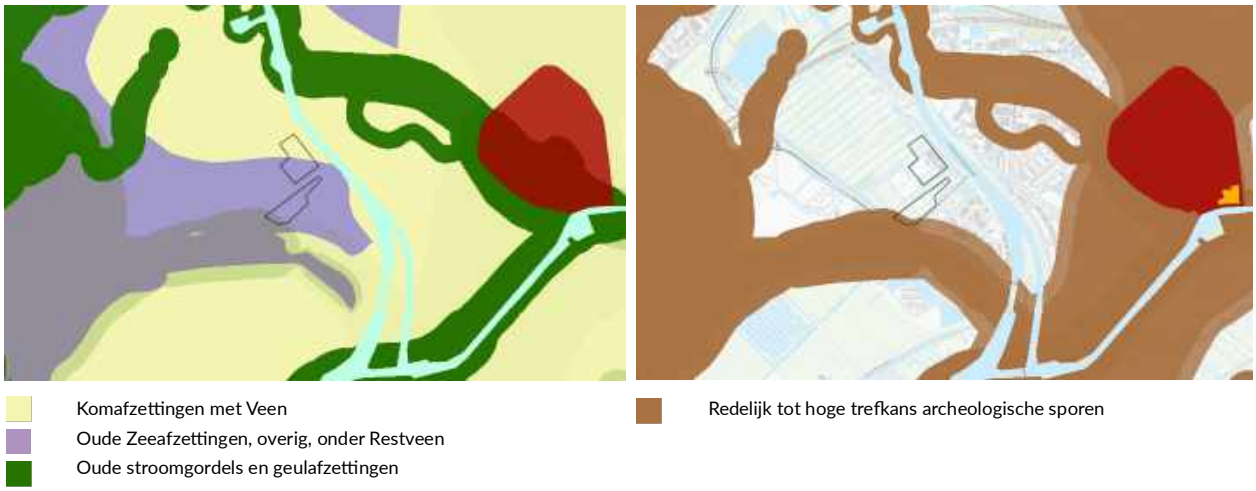
Veenontginning, algemeen
De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar

Poldergrens
Het Zuid-Hollandse landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. De perceelsloten zijn het kleine structuurelement daarvan, de poldergrenzen zijn de hoofdlijnen. Deze kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk.

Hoofdafwatering / kanaal
De waterlopen in de provincie dienen, naast voor berging en afvoer van overtollig polderwater, voor een deel ook voor de scheepvaart.

Archeologische kenmerken en waarden

Ruim dieper dan 3m maaiveld is met name Oude Zeeafzettingen met Veen aanwezig. In het meest zuidelijke puntje van het plangebied kunnen er mogelijk ook Oude Stroomgordels en geulafzettingen aanwezig zijn in de ondergrond. Alleen in dit deel van het zoekgebied geldt dat er een redelijk tot hoge trefkans op archeologische sporen is.

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Komafzettingen
Alle *komafzettingen met veen* krijgen een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Stroomgordels/geulafzettingen
Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

In het gebied geldt een lage archeologische verwachting. Dit betekent een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 10.000 m² en ingrepen dieper dan 0,5 m beneden maaiveld.

Een uitzondering is de zuidhoek waar een hoge archeologische verwachting is. Dit betekent een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 100 m² en ingrepen dieper dan 2 m beneden maaiveld.

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

De bovenstaande tekst is gebaseerd op provinciale informatie. De gemeente Gouda beschikt over meer gedetailleerde informatie ten aanzien van cultuurhistorische waarden, waaronder de Lintenvisie en de archeologische basiskaart. Deze lokale informatie over archeologie van de gemeente Gouda kan tot nuancering van de tekst leiden. Het wordt aangeraden om voor deze locatie nadere informatie omtrent archeologie in te winnen bij de gemeente.

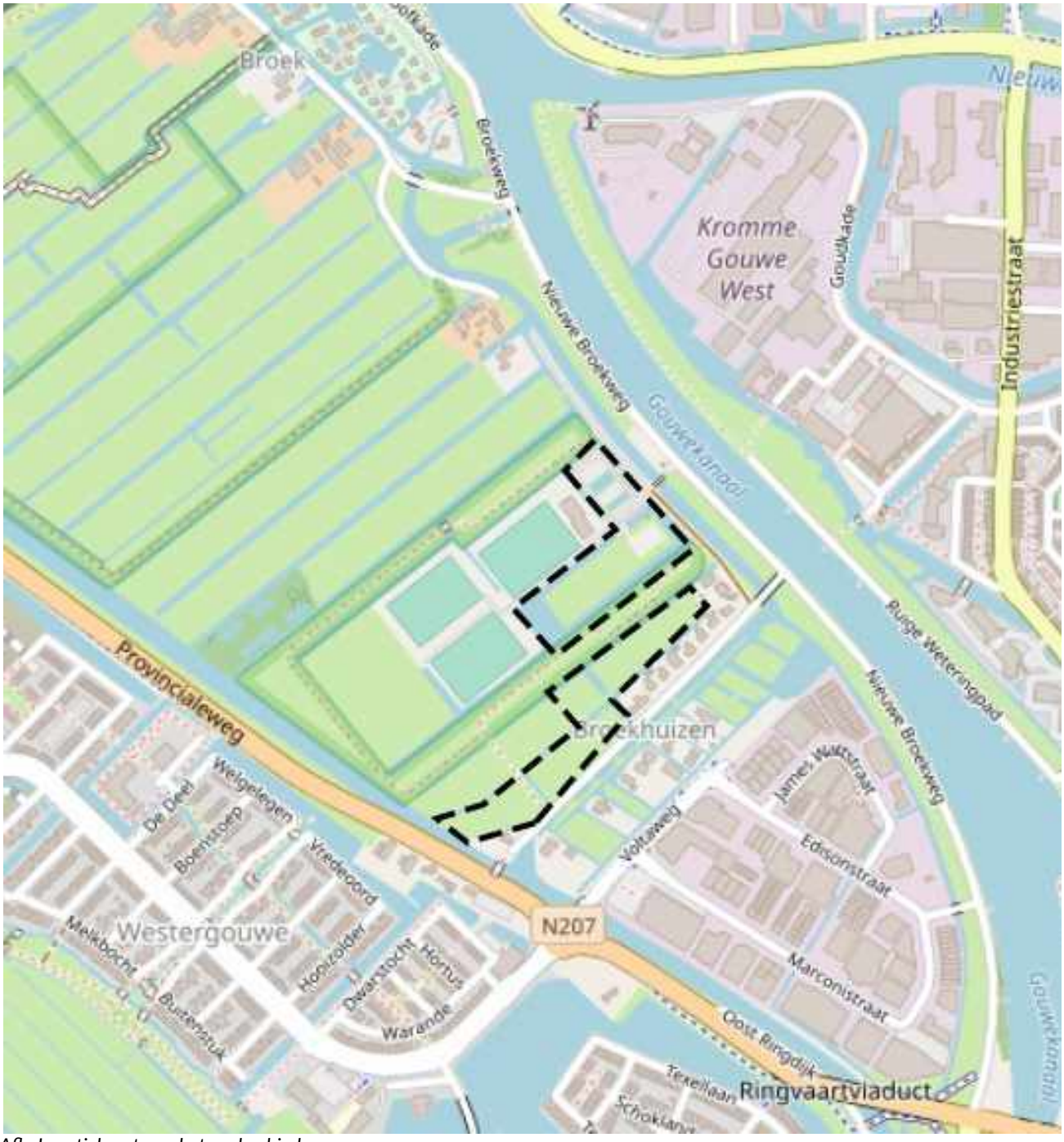
RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Gouda buitengebied

Gemeente Gouda

Type zoekgebied: Transitiegebied / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 3 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

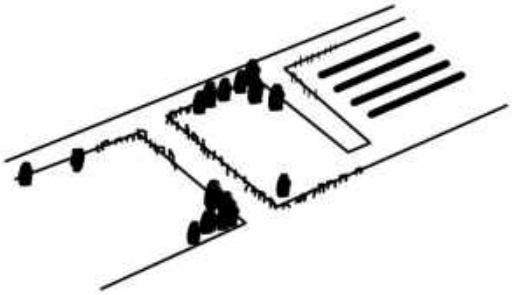

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

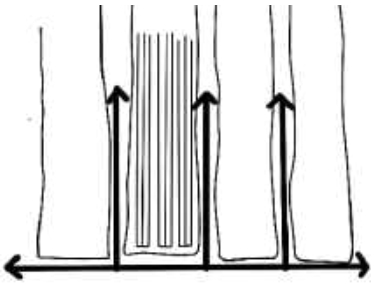
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

- De configuratie voor zon-op-veld sluit aan bij de ruimtelijke kwaliteit en slagenpatroon van het veenweidegebied en de natuur recreatieve functie van de omgeving.
- Zeer extensieve PV-opstellingen is vereist: De groepering van PV-opstelling moet klein van korrel zijn en qua omvang geen grote aaneengesloten oppervlakte vormen die een geheel beschikbaar vlak vullen. Zo kan beter worden aangesloten op het recreatieve gebruik en de kleinschalige inrichting met opgaande beplanting.
- De delen die voor PV-opstellingen worden benut volgen de slagen richting en benadrukken de oriëntatie van het landschap.
- Voor de percelen direct grenzend aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg wordt als grens waarachter PV-opstellingen kunnen worden gerealiseerd de voorgevelrooilijn van de meest recent bebouwde woonkavels aangehouden.
- Voor de percelen direct aangrenzend ten noordwesten van de woonkavels aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg wordt minimaal 25m afstand tot de woonkavels gehouden.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt en tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Uitzondering op de extensieve PV-opstelling is het gebied van het parkeerterrein van de sportvereniging. Hier kan gestreefd worden naar een zo efficiënt mogelijke indeling, met behoud van alle functionaliteit van het parkeerterrein.
- De maximale hoogte voor PV-opstellingen is 2 meter boven bestaand maaiveld voor de delen op veenweidegrond. Op het parkeerterrein wordt een minimale hoogte van 2,5 meter boven maaiveld aangehouden wanneer PV-opstellingen boven de parkeervakken worden voorgesteld.

Zon-op-land in kleinere eenheden, in een korrelgrootte die passend is bij het recreatieve landschap

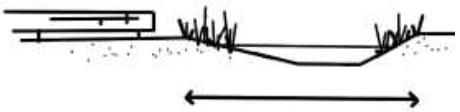
Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie

Extensieve PV opstelling

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Het recreatieve ommetje rondom de sportvelden moet ononderbroken behouden blijven en alle bestaande opgaande beplanting moet behouden worden.
- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten heeft dat de voorkeur.
- Wanneer hekwerken (moeten) worden gebruikt is inplanting met gebiedseigen struweel vereist.
- De opstelling situeren achter de voorgevellijn van de woningen aan de 2e Moordrechtse Tiendeweg.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en in het inrichtingsplan opnemen.
- De PV-opstellingen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch en uit het zicht geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.

- Toegang en verkeersontsluiting van terrein nader te bepalen in overleg met de gemeente: bij voorkeur zoveel mogelijk gebruik maken van reeds aanwezige paden.
- Minimaliseer verharding voor onderhoudswegen en maak geen nieuwe parkeerplaatsen.

Planproces en communicatie
- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen aan het natuurrecreatieve gebied.

Beheer
- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps- natuur- en biodiversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen
- De natuurrecreatieve functies zouden waar mogelijk kunnen worden uitgebreid in samenhang met de aanleg van de PV-opstellingen.
- De toegankelijkheid van recreatieve routes en verblijfsfunctie zouden eventueel verder kunnen worden uitgebreid in het gebied in samenspraak met gemeente, waterschap, sportvereniging en omwonenden.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:
- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Zuidplas Groen Energielandschap

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 4,0)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	76 ha

Type landschap Waarde 4

Transitiegebied

Landschapstype: Waarde 5

Droogmakerij Klei

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 5

Lage / geen recreatiegebied aanwezig

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 5

Binnen 0 tot 1 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 3

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw 010 280 94 45
Stationsplein 45 info@dorpstadenland.nl
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Groen energielandschap

Gemeente Zuidplas

Type zoekgebied: transitiegebied / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 76 hectare

Landschapskenmerken

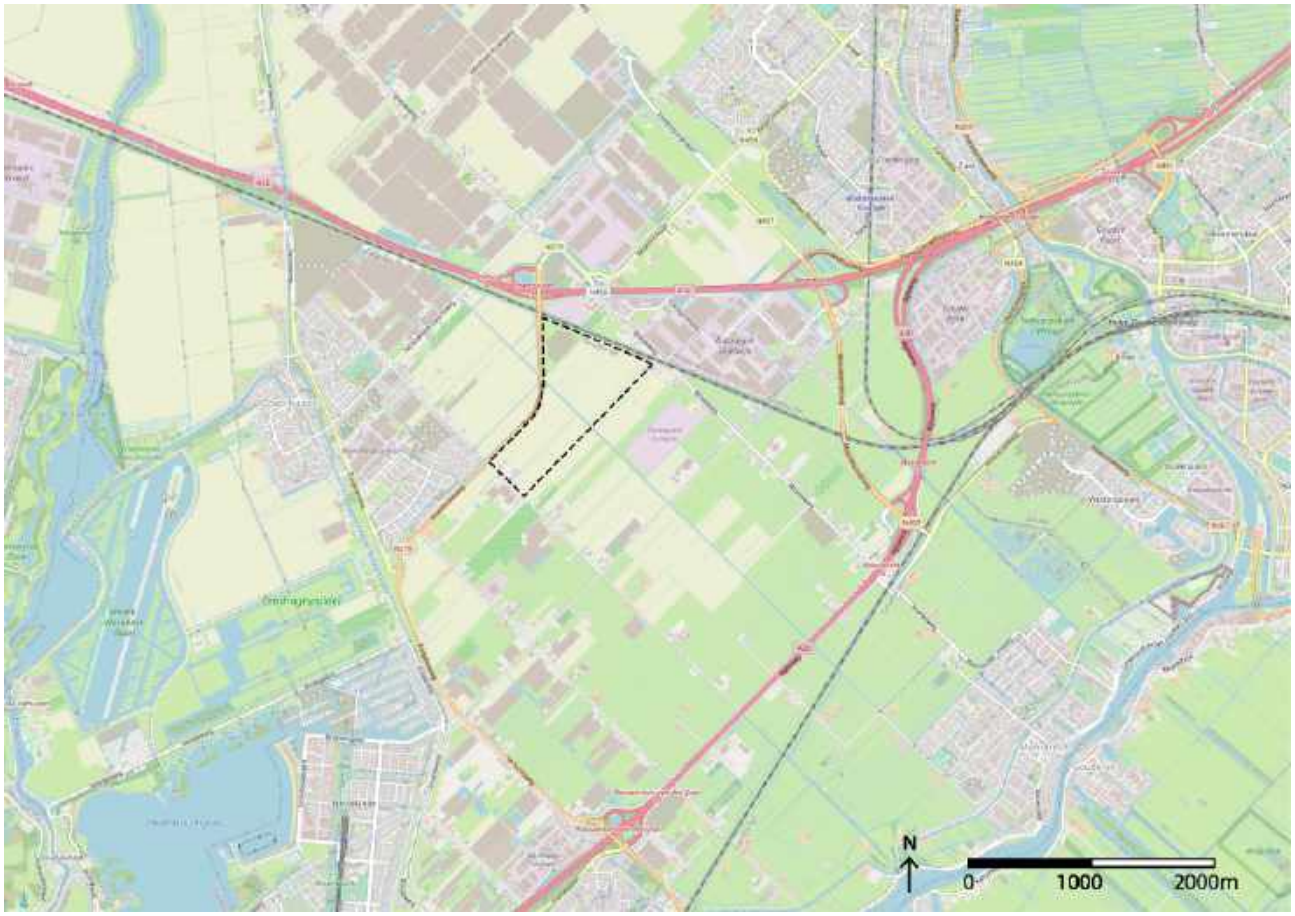

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het gebied ligt in het Zuidplaspolder waar geen veen meer aanwezig is in de ondergrond. Er zijn grote arealen akkerbouw ontstaan, binnen de originele blokstructuur van de Zuidplaspolder. Het is een agricultuur productielandschap dat zich uit in de vorm van tuinders, grote bedrijven, hallen, irrigatiesystemen en zelfs verharding. De Vierde Tocht, het lint de Knibbelweg en de verkavelingssloten onthullen het rationele open polderlandschap dat nog zichtbaar is vanuit de trein.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt begrensd door de treinverbinding Gouda – Den Haag (ten noorden), de Knibbelweg (ten zuiden) en N219 (ten westen). Aan de oostzijde van het gebied is geen zichtbare grens. Het gebied is onderdeel van het Middengebied van de gemeente Zuidplaspolder. Het Middengebied is een transitiegebied dat in de komende decennia een ingrijpende ontwikkeling door zal maken. De ontwikkeling is beschreven in het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder.

Landschappelijke kenmerken en waarden

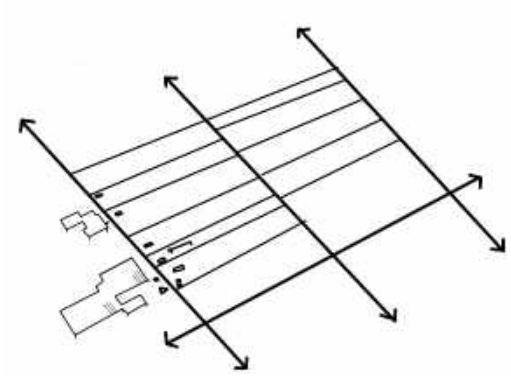
De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Het zoekgebied is onderdeel van de Zuidplaspolder. Van de 16e en 18e eeuw is hier op grote schaal turf gewonnen waardoor de Zuidplas ontstond. In de 19e eeuw werd de polder drooggelegd. Nu is polder de diepste droogmakerij van Nederland. In dit gebied is geen veen meer aanwezig in de ondergrond. Tegenwoordig is de polder sterk verstedelijkt. Vanuit Rotterdam, Gouda en Zoetermeer staat er grote druk op het gebied. Stadsuitbreidingen, kassencomplexen, infrastructuur en andere ontwikkelingen hebben als resultaat dat de openheid van het gebied verkleind wordt.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottermeren-Zuidplas: Van links naar rechts: (boven) Droogmakerij als herkenbare eenheid; Water als structuurdrager; Doorsnijdend spoor; (onder) Weg door stad en land; Linten lijven linten.

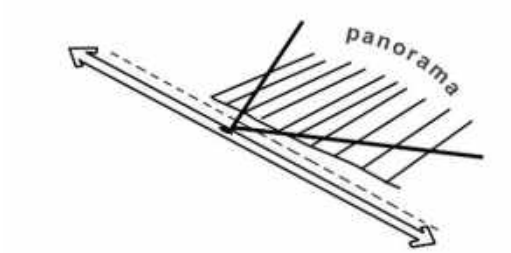
In het zoekgebied is het open landschap en de oorspronkelijke verkavelingsstructuur is goed bewaard gebleven en oriënteert zich op de lijn tussen Moerkapelle en Moodrecht. De bebouwing is gekoppeld aan de linten. In de loop der tijd zijn verschillende kavelsloten gedempt waardoor grotere kavels zijn ontstaan. Het gebied wordt grotendeels gebruikt voor akkerbouw. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Zuidplaspolder, de droogmakerij.

- Behoud van het contrast tussen grotere kavels in het noorden en de kleine kavels in het zuiden van de Zuidplaspolder.
- Behouden en versterken van de rationele structuur van langen linten, lanen en tochten.
- Versterken van de dwarsstructuur in de polder door de oost-west verbindingen te verbeteren of nieuwe aan te leggen en de waterstructuur te versterken.
- Behoud van het karakteristieke orthogonale, rechthoekige verkavelingspatroon met de grotere meer blokvormige kavels.
- Ontwikkelingen volgen de bodemopbouw van de droogmakerij: ruimte voor glastuinbouw en bedrijvigheid in het noorden (kleigebied).
- Eventuele waterbergingsopgaven passen bij het slotenpatroon ter plaatse.

De open polder is goed zichtbaar vanuit de trein, een uitzondering op dit traject omdat er maar op een beperkt aantal plaatsen sprake is van een panorama. De lokale infrastructuur is sober en doelmatig. De N219 is smal, zonder voet- of fietspaden. In het zuiden van het gebied zijn geluidsschermen aanwezig langs de N219, maar ten noorden hiervan is zicht op de open polder. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

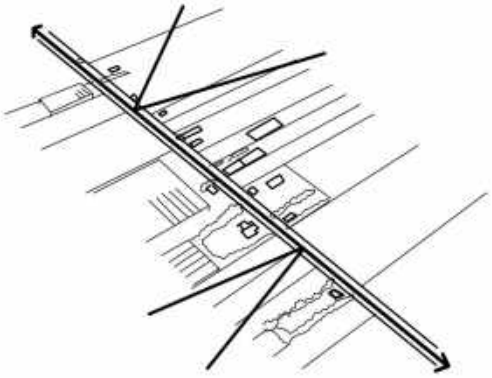

OV-Panorama en de N219.

- Het uitzicht op het landschap handhaven door ontwikkelingen evenwijdig aan het spoor te beperken. Bebouwing en opgaande beplanting beperken en zichtlijnen handhaven dan wel versterken.

De droogmakerijlinten zijn lange rechte lijnen en belangrijke structuurdragers. Het lint is in de loop der tijd verdicht met woningen, bedrijven en kassencomplexen. De bebouwing is afwisselend en staat aan

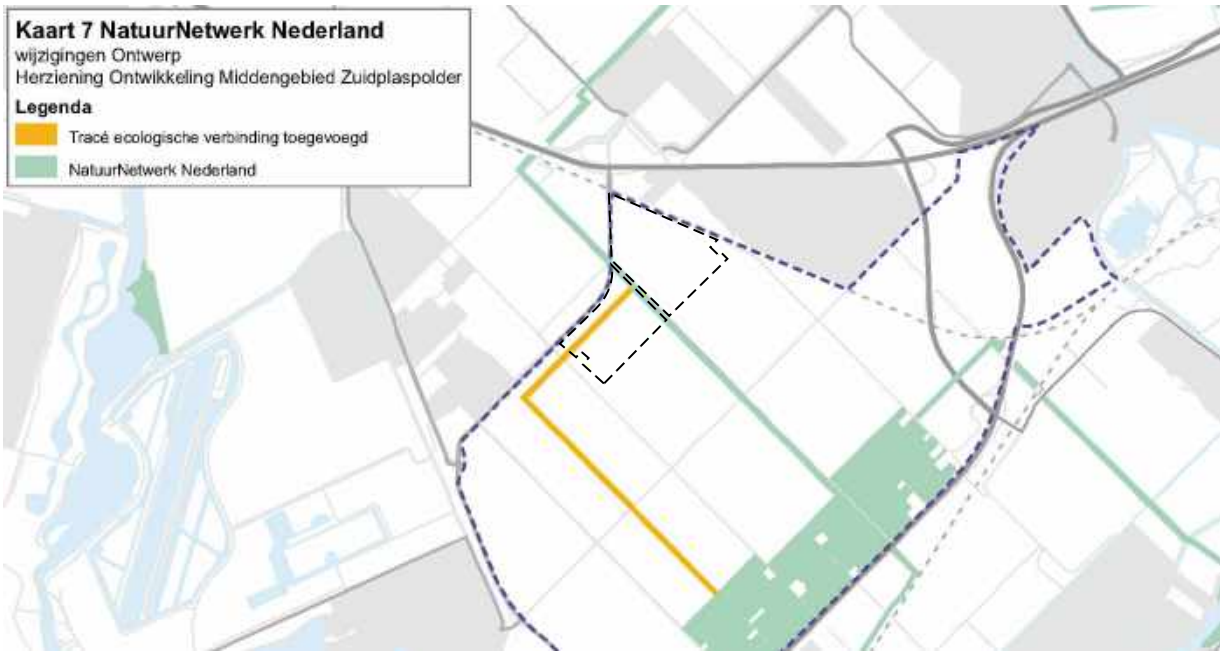
weerszijden van de weg. Tussen de bebouwing door is zicht op het achterliggende polderlandschap. De Knibbelweg is erg smal, zonder wegmarkering voor de auto, fietsers of voetgangers. Het lint is geen onderdeel van het fietsknooppuntennetwerk. Vanaf de Knibbelweg ligt de rooilijnen ver op de kavel en vormt de continue waterloop tussen de weg voortuinen het bepalende beeld. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Het droogmakerij lint: de Knibbelweg.

- Behoud van het afwisselende en kleinschalige karakter van de linten met een grote verscheidenheid aan bebouwde en onbebouwde delen en doorzichten naar het achterliggende landschap.
- De verkeersdruk op de linten waar noodzakelijk en mogelijk verminderen, door bij nieuwe ontwikkelingen een parallelstructuur aan te leggen. Dit als aanvulling op de rationele gridstructuur in de polder en om kwaliteit in de linten te borgen.

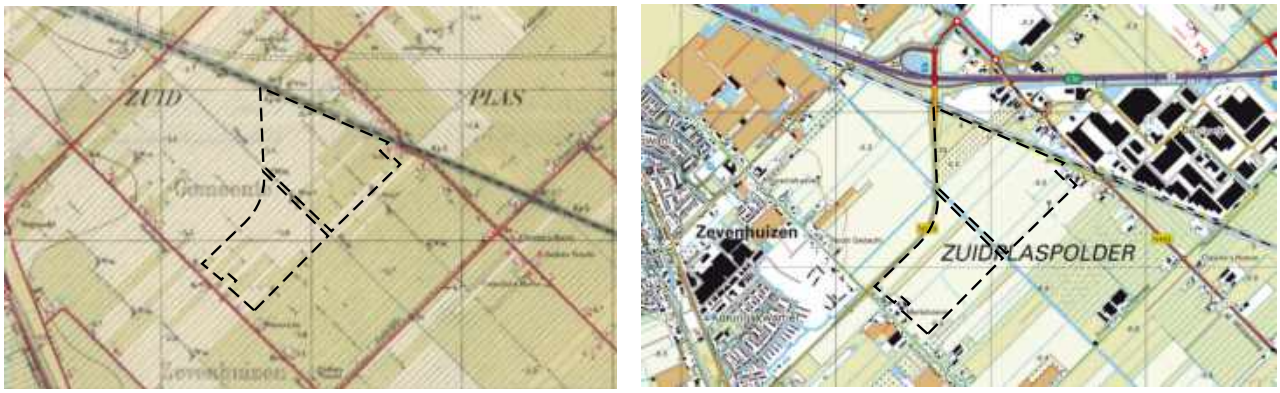
Natuur en ecologische waarden

Afb. Natuur Netwerk Nederland, herziening ontwikkeling Middengebied Zuidplaspolder (Provincie Zuid-Holland, 2022).

Ten opzichte van de gebieden met veen, zijn de natuurwaarden hier gemiddeld laag. De kleibodems van de droogmakerij is zeer geschikt voor akkerbouw. Ten zuidwesten van het zoekgebied zijn daarom meer beschermde en bijzondere soorten aanwezig. De Knibbelweg bevat twee territoria van steenuilen. De oevers in het zoekgebied zijn vrij steil, waardoor oevervegetatie niet goed ontwikkeld is. De Vierde Tocht die door het zoekgebied stroomt staat in het Natuurbeheerplan ambitiekaart 2024 van de Provincie Zuid-Holland aangemerkt als ‘nog om te vormen landbouwgrond naar natuur (inrichting)’. Dit is een strook van ongeveer 50 meter breed dat behoort tot het Natuurnetwerk Nederland (zie groene zone kaart). Ook geeft deze kaart aan dat er een nieuwe ecologische verbinding wordt toegevoegd op een van de kavels in het zuiden van het gebied (oranje zone op de kaart).

Cultuurhistorische waarden

Afb. Zuidpolderplas anno 1950 (links) en 2023 (rechts). Bron: Topotijdreis

De Zuidpolderplas werd ruimtelijk ingedeeld volgens een grid-patroon met een raster van 800x800 meter. Dit grid werd verder verfijnd aan de hand van een rationeel verkavelingspatroon met kavels van 40x800m. Vanaf 1950 is hier verandering in gekomen en zijn de kavels in de kleigebieden vergroot.

Afb. Bodematlas Zuid-Holland (links) en Peilbesluit Zuid-plaspolder Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard

Het veen dat voor de turfwinning aanwezig was in het zoekgebied, is vrijwel volledig afgegraven tot op de onderliggende zee kleilaag. Het resterende veen is door peilverlaging verdwenen. Ten zuiden van het plangebied zijn moerige gronden aanwezig.

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Droogmakerij
De droogmakerijen zijn oorspronkelijk veenplassen, die van de 17e tot in de 20e eeuw zijn drooggemaakt. Ze worden over het algemeen gekenmerkt door een zeer regelmatige stroken verkaveling en een ligging van de boerderijen langs de rand of op het 'oude' land (het 'bovenland'). Daarnaast kan het hoogteverschil met omringend, niet afgegraven gebied (de veenontwinngingen) zeer opvallend zijn. Het verschil kan oplopen tot meer dan vier meter.

Landverkeer
Het hoofdpatroon van oude wegen in de droogmakerijen.

In de nabije omgeving van het gebied bevinden zich geen objecten met cultuurhistorische waarden.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Ruim dieper dan 5m maaiveld is nog dekzand aanwezig, naast de zeeklei afzettingen en oude stroomgordels. Daarboven bevinden zich oude zeeafzettingen, stroomgordels en geulafzettingen.

Ter plaatse van de oude stroomgordels en geulafzettingen is een redelijk tot hoge trefkans op archeologische sporen. In het noorden liggen de sporen mogelijk dieper dan 5 meter, en in het zuiden tussen 5 meter diepte en het maaiveld. Er geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 1.000 m² en ingrepen dieper dan 3 m beneden maaiveld. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Stroomgordels/geulafzettingen
Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

Zeeafzettingen overig
Alle overige Zeeafzettingen met Veen krijgen een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Dekzand
Dekzand krijgt een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Groen energielandschap

Gemeente Zuidplas

Type zoekgebied: transitiegebied / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 76 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

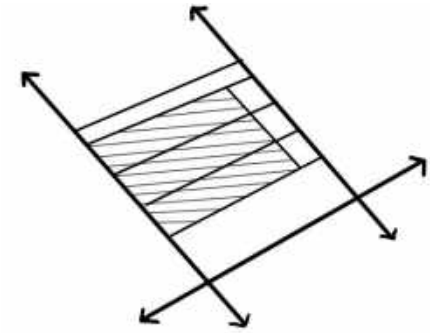
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Bijzondere voorwaarden

- Binnen het gehele zoekgebied mag omwille van de eerste fase ontwikkeling van het middengebied maximaal 15 ha aan zonneveld gerealiseerd worden.

Configuratie

- De configuratie voor invulling met PV-opstellingen wordt gedaan in kloeke grote orthogonale blokken die de polderlijnen volgen, zodat er een aantal grote clusters van PV-opstellingen ontstaan.
- De grote infrastructuurlijnen van spoorweg en provinciale weg zijn niet leidend bij de inrichting. Het patroon van de polder wel.
- De afstand die vrijgehouden wordt vanaf de spoorweg is 150 meter.
- De watergang van de Vierde Tocht krijgt een buffer ruimte waarbij tot 30 meter uit het hart van de watergang wordt vrijgehouden voor natuurvriendelijke oever, mogelijk toekomstige groen-invulling en onderhoudspad. De PV-opstellingen volgen deze 30 meter lijn.
- Het cluster PV-opstellingen ten zuiden van de Vierde Tocht volgt het polderpatroon en buigt niet mee met de provinciale weg.
- Binnen de clusters zijn de PV-opstellingen zo optimaal mogelijk geplaatst. Zowel in zon-oriëntatie, vlakvulling, als hoogte van de opstellingen.

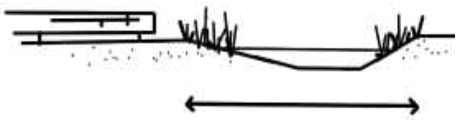
Configuratie volgt polderlijnen en vormt grote orthogonale blokken

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten heeft dat de voorkeur.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en - zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De PV-opstellingen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.
- De gronden rondom de clusters worden idealiter agrarisch gebruikt voor productiedoeleinden en volle grond teelt. Een meer natuurlijke invulling en beheer is mogelijk zolang ook hier de maat en poldereenheden worden gerespecteerd.

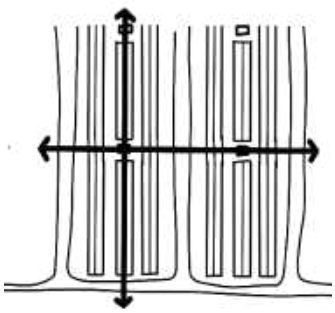
Afstand bewaren tot Vierde Tocht, mogelijk meekoppelen met doelstellingen natuur en recreatie

Beperk hekwerken en afrastering, brede sloten hebben de voorkeur

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch en uit het zicht geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donkerblauw of zwart. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast binnen elk cluster of het project als geheel.
- Bij voorkeur zoveel mogelijk gebruik maken van al aanwezige paden. Meest efficiënte paden systeem voor onderhoud, waarbij ook buiten de clusters van PV-opstellingen het orthogonale patroon wordt aangehouden, zoveel mogelijk effectief land voor agrarisch gebruik wordt vrijgelaten en breedte van rijbanen minimaal gehouden wordt.
- Geen verharding voor onderhoud, parkeren of anderszins buiten de clusters.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps- natuur- en biodiversiteitswaarden gegeven.

Meekoppelkansen

- Voorsorteren op de natuurwaarde van de Vierde Tocht en mogelijke ecologische en recreatieve verbindingen die op termijn mogelijk zijn.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.
- In het masterplan voor het Middengebied van de Zuidplaspolder waar ook het Vijfde Dorp is gepland worden voor het gebied mogelijke combinaties van natuurlijke waterzuivering, natuurontwikkeling, recreatieve voorzieningen en het opwekken van hernieuwbare energie genoemd onder de noemer 'energielandgoederen'.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf
- Het Masterplan Middengebied Zuidplaspolder: https://cuatro.sim-cdn.nl/zuidplas/uploads/masterplan_middengebied.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Zuidplas Moerkapelle Zuid

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 4,0)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	22 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 5

Droogmakerij Klei

Natuurwaarden: Waarde 5

Geen aanwezigheid beschermde natuurwaarden

Recreatiewaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een recreatiegebied

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 4

Binnen 1 tot 3 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 3

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw 010 280 94 45
Stationsplein 45 info@dorpstadenland.nl
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Moerkapelle Zuid (A12/Julianaweg)

Gemeente Zuidplas

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 22 hectare

Landschapskenmerken

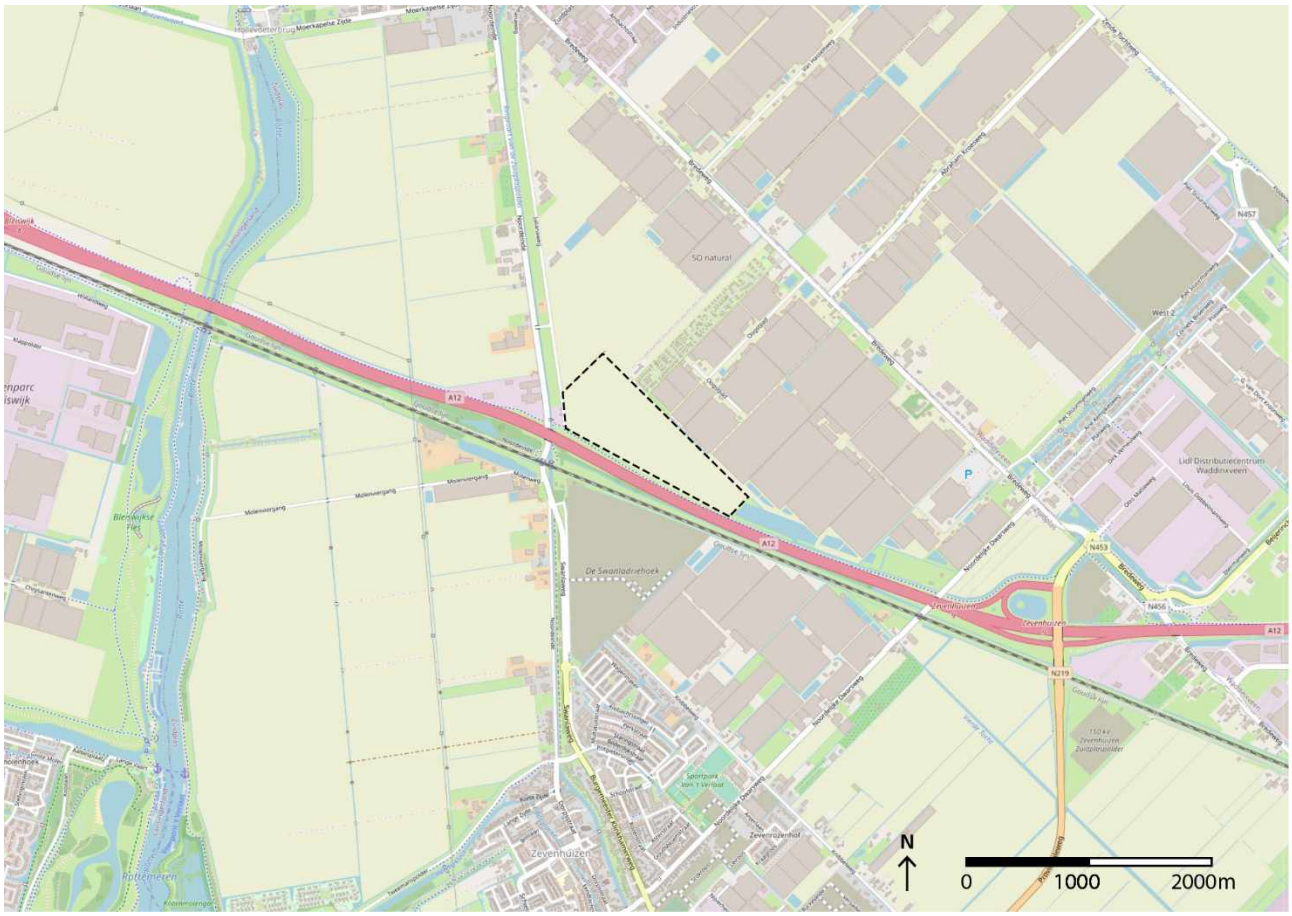

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Dit gebied in het vruchtbare kleiige deel van de Zuidplaspolder is in gebruik genomen door agrariërs en tuinders. Achter de arealen productiegrond voltrekt zich een wand van glas, het kassengebied. Pal aan de snelweg A12, net buiten het plangebied is ook een garagebedrijf gevestigd met een opvallend pand en billboard dat zowel vanuit het gebied als de vanaf de A12 pregnant zichtbaar is. De oorspronkelijke blokstructuur van de Zuidplaspolder is hier door de grootschalige infrastructuur, glastuinbouw en bedrijvigheid niet meer te herkennen. De polder ligt lager ten opzichte van zijn omgeving en aan de zuidkant ligt een rechte doorgaande fietsroute waar zowel recreanten als woon-werk/school verkeer gebruik van maken.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt begrensd door een kassengebied (ten noordoosten/oosten), de A12 (ten zuiden) en de Julianaweg (ten westen) onder aan de Ringvaart. De noordwestelijke zijde grenst aan een gelijksoortig stuk agrarisch land.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

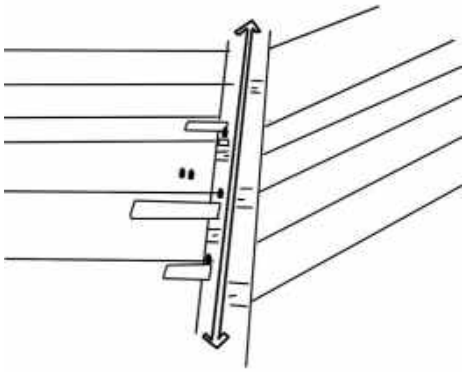
Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottermeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Droogmakerij als herkenbare eenheid; Werkgebieden met karakter; en Identiteitsdragers.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottermeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Vrijetijdslandschap; en Weg door stad en land.

Het zoekgebied is onderdeel van de Zuidplaspolder, en ligt aan de rand daarvan tegen de Julianaweg aan, grenzend aan de zone van het Noordeinde en de ringvaart. Van de 16e en 18e eeuw is hier op grote schaal turf gewonnen waardoor de Zuidplas ontstond. In de 19e eeuw werd de polder drooggelegd. Nu is polder de diepste droogmakerij van Nederland. In dit gebied is geen veen meer aanwezig in de ondergrond. Tegenwoordig is de polder sterk verstedelijkt. Ook is door de komst van grootschalige kassen en agrarische percelen de rationele blokverkaveling bijna volledig verdwenen, op de sloot in het verlengde van de Vierde Tocht na. Stadsuitbreidingen, kassencomplexen, infrastructuur en andere ontwikkelingen hebben als resultaat dat de openheid van het gebied verkleind wordt en het landschap minder leesbaar.

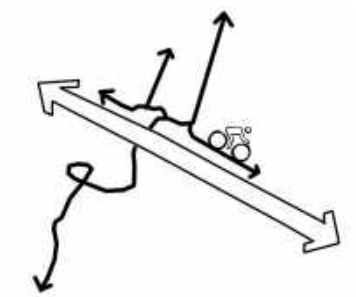
De ringvaart, ten westen van het zoekgebied, ligt hier ca. 3,5m hoger in het landschap en markeert de begrenzing van twee polders, die een andere verkavelingsrichtingen hebben. Het vormt de aaneengesloten en hooggelegen grens van de Zuidplaspolder en is daarmee een belangrijke structuur in het landschap. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

De droogmakerij en de ringvaart.

- Behouden en versterken van de polder structuur van de polderdijk, lange linten, lanen en tochten.
- Versterken van de dwarsstructuur in de polder door de oost-west verbindingen te verbeteren of nieuwe aan te leggen en de waterstructuur te versterken.
- Behoud van het karakteristieke orthogonale, rechthoekige verkavelingspatroon met de grotere meer blokvormige kavels.
- Ontwikkelingen volgen de bodemopbouw van de droogmakerij: ruimte voor glastuinbouw en bedrijvigheid in het noorden (kleigebied).
- Eventuele waterbergingsopgaven passen bij het slotenpatroon
- Behoud en versterk de herkenbaarheid en historische kwaliteiten van de ringvaart en de relatie met de oorspronkelijke veen ontginningsstructuur.
- Behoud en versterk de recreatieve kwaliteiten van de ringvaat.

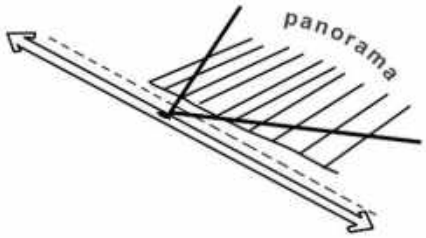
De weg Noordeinde ligt op de kruin van de ringvaart en daarmee hoger in het landschap met uitzicht over de polders aan weerszijde. De Juliana weg ligt aan de teen van de ringvaart en fungeert met name als doorgaande fietsroute. Ten zuiden van het zoekgebied gaat de Julianaweg gaat over in een route parallel aan de A12 en onder de A12 door langs de Ringvaart, en zo onderdeel van het regionale fietsknopennetwerk. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Lokale wegen: Noordeinde en Juliana weg.

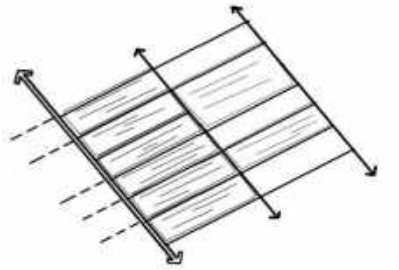
- De lokale wegen zijn kleinschalig en een vanzelfsprekend onderdeel van het landschap. Het wegprofiel is eenvoudig en ingetogen met zo weinig mogelijk verkeerstechnische ingrepen.
- Voorzie op strategische fietsknooppunten voorzieningen, waar mogelijk gekoppeld aan de overgangen van de verschillende landschappen en (cultuurhistorische) bezienswaardigheden. De knooppunten hebben een representatieve uitstraling.
- Er wordt gestreefd naar verschillende soorten routes voor verschillende doelgroepen (dorpsommetjes, struinpaden, doorgaande fietsroutes etc.), passend bij het betreffende landschap en aansluitend op de dorpen en andere verblijfsrecreatie zoals de camping Park de Randstad.

De A12 maakt hier een sprong over de ringvaart en ligt daarom verhoogd in het landschap. Ten zuiden van de A12 is veel opgaande beplanting aanwezig waardoor er geen sprake is van een panorama. Hoewel er langs de paralelweg ook bomen zijn geplant is er aan de noordzijde wel nog sprake van een panorama over het landschap. Het panorama strekt hier echter niet zo ver in verband met het kassengebied op ca. 300m afstand. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Snelwegpanorama: A12.
- Behoud en versterken van het zicht op het landschap. De A12 niet inplanten of afschermen.
- Verrommeling van het landschap langs de snelweg zoveel mogelijk beperken.

Het zoekgebied grenst aan de achterkant van grootschalige kassencomplexen. Dit verkavelingsblok van de Zuidplaspolder ia al voor meer dan 50% ingenomen door de glastuinbouw. De kassen zijn niet transparant, en het zoekgebied is daarbij een overgebleven snipper open en intensief agrarisch productie landschap ingeklemd tussen kassen en het hoge talud van de A12. Hoewel het kassengebied ten noorden van het zoekgebied wordt begrensd door de kaarsrechte Vierde Tocht wordt het ruimtelijk beeld gedomineerd door de kassenwand, die abrupt eindigt naast een strook met recreatiebungalows. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Rand aan het kassengebied.
- Maak heldere randen van de glastuinbouwlocaties.
- Zorg voor ruimte tussen het wonen en de glastuinbouwbedrijven.
- Voorkom verrommeling en behoud daarbij zichtlijnen op het landschap.
- Gestreefd wordt naar het vergroten van de vertelkracht van de kassensector zodat bewoners en bezoekers zich kunnen identificeren met de plek.

Natuur en ecologische waarden

Er is geen sprake van hoge natuurwaarden in dit gebied. Het zoekgebied wordt gebruikt voor intensieve akkerbouw en de sloten hebben een steile oever waardoor er weinig vegetatie groeit.

Recreatie waarden

De ringvaart is een belangrijke vaarroute en watergang voor vissers. De gemeentes willen inzetten op waterrecreatie bijvoorbeeld door de bevaarbaarheid te bevorderen en nieuwe aanlegplekken en kanosteigers toe te voegen.

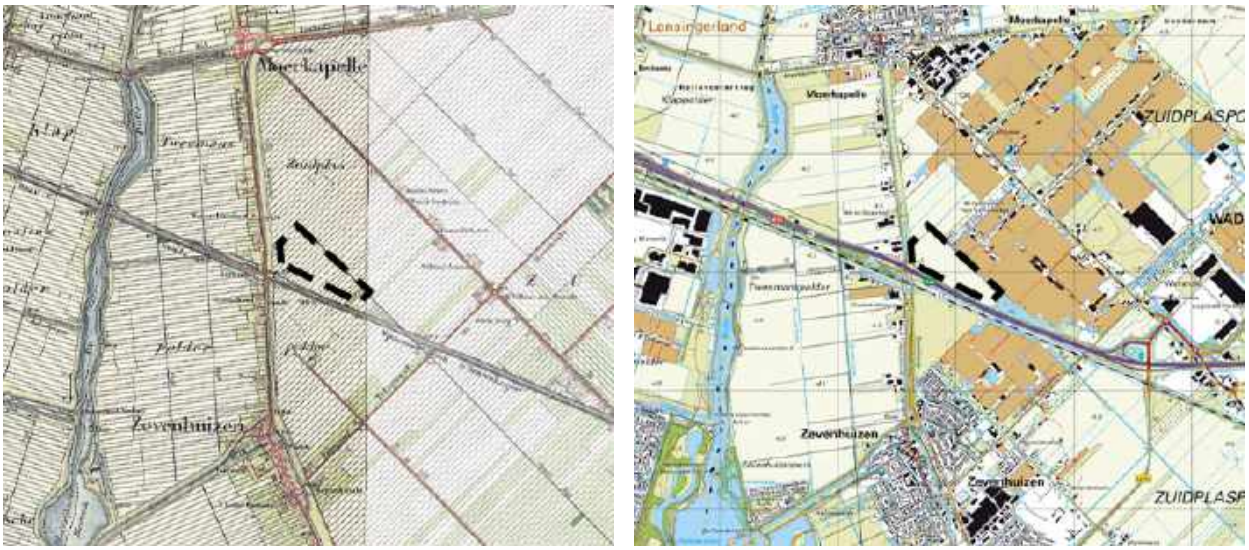
Ten westen van het gebied ligt de het officiële fietsknooppunten netwerk over de rechte Julianaweg. Het netwerk loopt hier langs de ringvaart en vormt daarmee een belangrijke schakel in het verbinden van de dorpen met de regio. Dit losliggende fietspad is ten zuidwesten van het gebied getakt aan een fietspad met laanbomen die parallel ligt aan de snelweg A12.

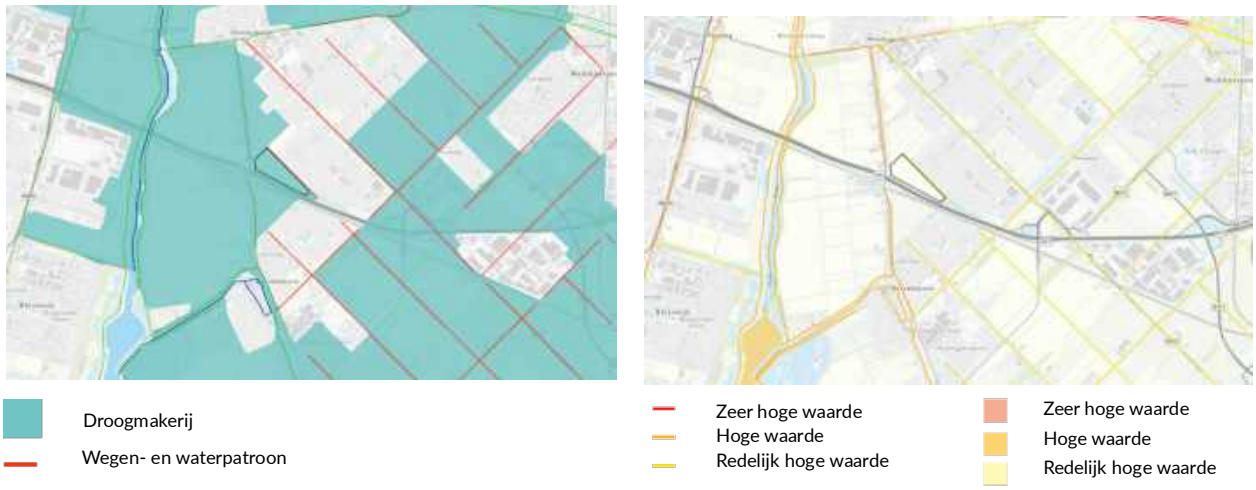

Cultuurhistorische waarden

In de 19e eeuw werd de Zuidplaspolder drooggelegd. De drooglegging startte met de aanleg van de 23 km lange Ringvaart. Maar liefst 30 molens en twee stoomgemalen werden ingezet om de Zuidplas leeg te malen

via de Ringvaart naar de oude IJssel. De U-vormige Ringvaart rijgt de historische kernen van de aanliggende dorpen van de Zuidplaspolder aaneen.

Afb. Zuidpolderplas anno 1900 (links) en 2023 (rechts). Bron: Topotijdreis

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De Zuidpolderplas werd ruimtelijk ingedeeld volgens een grid-patroon met een raster van 800x800 meter. Dit grid werd verder verfijnd aan de hand van een rationeel verkavelingspatroon met kavels van 40x800m. Vanaf 1950 is hier verandering in gekomen en zijn de kavels in de kleigebieden vergroot. Sinds de jaren '70 hebben zich grootschalige kassencomplexen in dit gebied gevestigd.

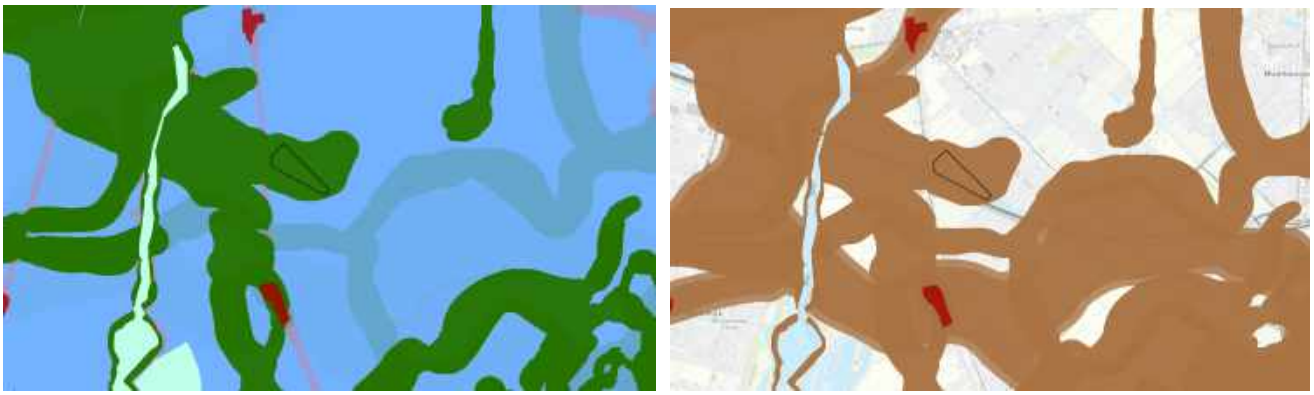
De sloot, ten noordoosten van het gebied ligt in het verlengde ligt van de Vierde Tocht en heeft een redelijk hoge cultuurhistorische waarde. De ringvaart zelf heeft een hoge waarde. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Droogmakerij
De droogmakerijen zijn oorspronkelijk veenplassen, die van de 17e tot in de 20e eeuw zijn drooggemaakt. Ze worden over het algemeen gekenmerkt door een zeer regelmatige stroken verkaveling en een ligging van de boerderijen langs de rand of op het 'oude' land (het 'bovenland'). Daarnaast kan het hoogteverschil met omringend, niet afgegraven gebied (de veenontwinningen) zeer opvallend zijn. Het verschil kan oplopen tot meer dan vier meter.

Landverkeer
Het hoofdpatroon van oude wegen in de droogmakerijen.

Archeologische kenmerken en waarden

Tussen de 0 en 5 meter diepte zijn de zeeklei afzettingen en oude stroomgordels aanwezig. Hier is een redelijk tot hoge trefkans op archeologische sporen te verwachten.

Afb. Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland.

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Stroomgordels/geulafzettingen

Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Moerkapelle Zuid (A12/Julianaweg)

Gemeente Zuidplas

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 22 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

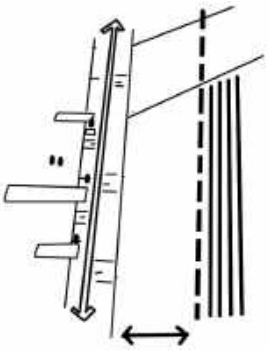

Afb. Locatiekaart met het zoekgebied

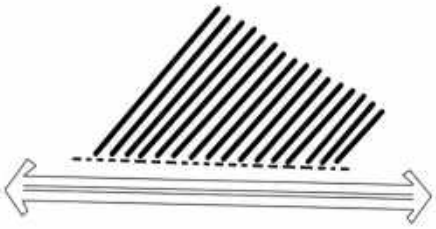
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

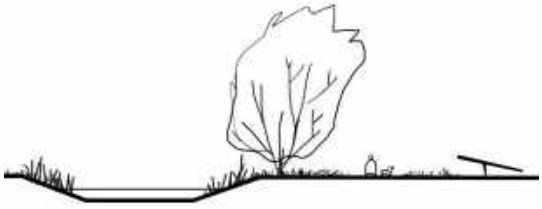
- De droogmakerij vraagt qua ruimtelijk karakter om een zo efficiënt mogelijke benutting van de ruimte. Het is dan ook een vereiste dat de locatie zo efficiënt mogelijk van PV-opstellingen wordt voorzien, gericht op energieopbrengst en een eenduidig beeld.
- Langs de Ringvaart wordt een zone van 50 meter vrijgehouden en als landschappelijk raamwerk (deels) beplant.
- De configuratie van de inrichting is orthogonaal waarbij de oriëntatie en leidende richting bepaald wordt door de Vierde Tocht. De PV-opstellingen worden parallel of haaks ten opzichte van de Vierde Tocht geplaatst.
- Vertandingen door het min of meer driehoekige gebiedsoppervlak bevinden zich dus aan de zijde van de A12, waarvan de verspringingen zo klein mogelijk worden gehouden. Bij voorkeur per rij de extra lengte benutten, waardoor de vertanding ook per rij verspringt.
- Vertanding komt ook aan de Ringvaart zijde voor. Identieke oplossing als langs de A12.
- Het gebied wordt als één geheel ingericht.
- Oriëntatie van de zonnepanelen mag geen hinder veroorzaken voor verkeer. De afstand, hoek en oriëntatie ten opzichte van de A12 moet weloverwogen meegenomen zijn in het inrichtingsontwerp.
- Minimaliseer de hoogte van de PV-opstelling zodat deze niet concurreert met de hoogte van de Ringvaart (max. 200 cm - hoogste punt - boven het huidige maaiveld van het perceel) ten behoeve van de zichtlijnen vanaf omliggende wegen over de opstelling.

Afstand bewaren tot de Ringvaart (50m)

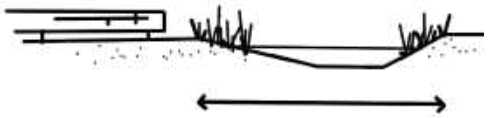
Fijn patroon van vertanding langs de A12

Afstand bewaren tot Vierde Tocht, mogelijk mee koppelen met doelstellingen natuur en recreatie

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten, en beplanting langs de Ringvaartzijde, heeft dat de voorkeur.
- Minimaliseer verharding voor onderhoudswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen gerealiseerd.
- Opgaande beplanting beperken behalve langs de Ringvaart en mogelijk in een strook langs de Vierde Tocht.
- De PV-opstellingen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

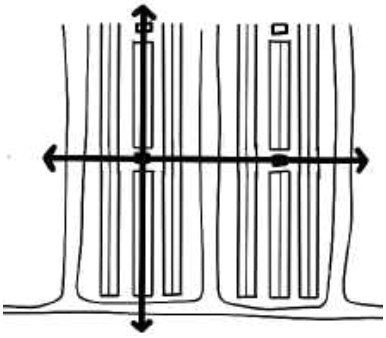
- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Meekoppelkansen

- Verbeteren toegankelijkheid door op strategische fietsknoop-punten voorzieningen toe te voegen. Bijvoorbeeld in relatie tot de ringvaart of een rustpunt net wat hoger gelegen op de rand van de ringvaart met uitzicht over het zonne-energieveld.
- Mogelijke versterking van natuurwaarden kunnen zijn:
    - Natuurvriendelijke oevers langs de Vierde Tocht.
    - Verbeterde ecologische waarde van de dijklichamen van de Ringvaart d.m.v. flora- en faunarijk grasland.
    - Natuurvriendelijke inrichting van de zone tussen de Ringvaart en het zon-op-veld.
- Eventuele waterbergingsopgaven gebruiken om de landschap-pelijke structuur te versterken, door verdere vernatting in de zones langs de Ringvaart en/of de Vierde Tocht.
- Het verbeteren/herstellen van het watersysteem door het doortrekken van de Vierde Tocht.
- Het verdient vanuit ruimtelijk landschappelijk perspectief aanbeveling om in een volgende fase het aangrenzende open gebied ten noorden van deze locatie op een gelijke wijze in te vullen met PV-opstellingen.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Bodegraven-Reeuwijk Polder Westeinde Waarder Noord

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 3,4)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	20 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: Waarde 3

Gemiddelde aanwezigheid van recreatieve waarden door grenzing van het zoekgebied aan een natuurgebied

Recreatiewaarden: Waarde 5

Lage / geen recreatiegebied aanwezig

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 3

Binnen 3 tot 5 km van spanningsstation

Netimpact: Waarde 5

Veroorzaakt geen knelpunt

DORP STAD & LAND

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw
Stationsplein 45
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam

010 280 94 45
info@dorpstadenland.nl
dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Polder Westeinde Waarder Noord

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 20 hectare

Landschapskenmerken

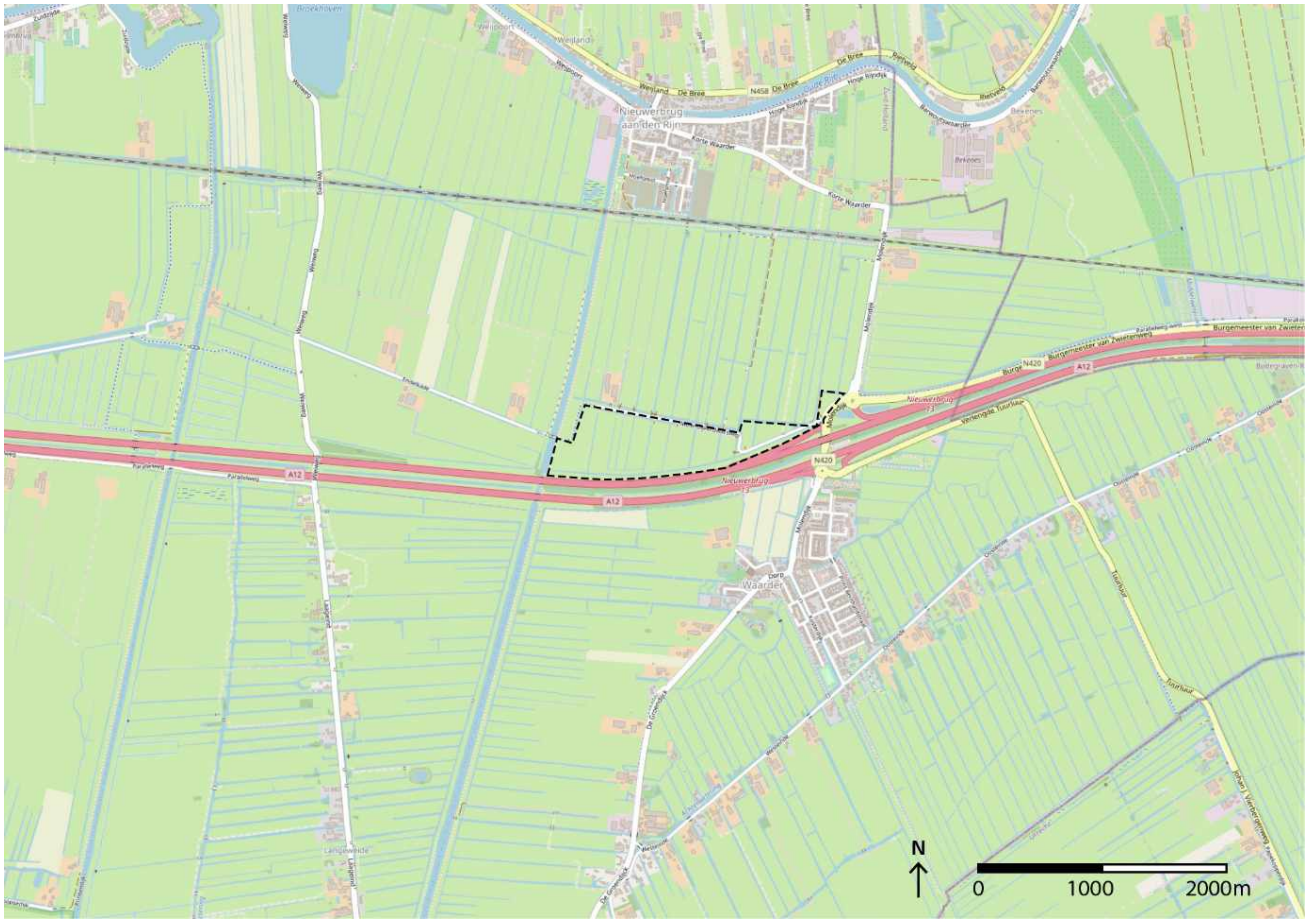

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het landschap van het zoekgebied Polder Westeinde Waarder Noord behoort tot het kenmerkende veenweidelandschap van het Groene Hart en is onderdeel van het enige 'venster' waar vanaf de rijksweg in 360 graden het veenweidelandschap van zowel het noordelijk als het zuidelijk deel van het Groene Hart kan worden beleefd. Het veenweidegebied wordt gekenmerkt door de slagenverkaveling met lange en smalle kavels en relatief brede sloten met hoge waterstanden. Het gebied heeft een zeer open karakter, ondanks dat een deel van de uitlopers van de oeverwal invloed op de bodem van het zoekgebied heeft.

Locatie kaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

De locatie wordt ruimtelijk begrensd door de Molendijkerdwarsweg (ten noorden), de rotonde met afslagen naar de afrit en parallelweg (ten oosten), de A12 (ten zuiden) en de Dubbele Wiericke (ten westen). De Molendijkerdwarsweg loopt in het westelijk deel parallel aan de oprit van de A12, maar buigt daarna naar het Noorden en vormt vanaf daar de grens van het zoekgebied. Tot aan het boerenerf bij de Dubbele Wiericke is de weg voor alle verkeer begaanbaar, daarna is het een fietspad dat verbonden is met de Boerderijweg aan de Bodegraafse kant van het Venster.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

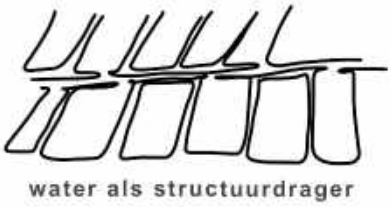
Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Herkenbaar waterrijk veen(weide), Onderscheidend riveriengebied, en water als structuurdrager

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Vrijetijdslandschap, Weg door stad en land

Het zoekgebied is onderdeel van het veenweidelandschap in het Groene Hart en een uitgebreide beschrijving van de kenmerken zijn onderdeel van het Provinciaal Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke. En het ligt in het veenweidegebied met rivierinvloed van de Oude Rijn. De oeverwallen gaan hier geleidelijk over in het aangrenzende veengebied. Door de aanwezige klei in de ondergrond is het veen hier minder klinkgevoelig en is daarom in de loop van de tijd steeds hoger komen te liggen ten opzichte van de omgeving. Echter, dit gebied heeft meer het karakter van open veenweide dan dat van een 'verdichte oeverwal'. Daarmee is het ook onderdeel van het open landschap van het Groene Hart Venster Bodegraven-Woerden.

Ten westen van het gebied ligt de dubbele Wiericke, die door de geschiedenis heen een belangrijke rol heeft gespeeld. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Veenweidegebied en de Wierickes

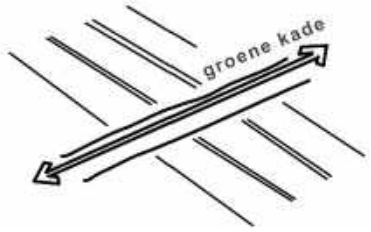
- Lengtesloten zijn beeldbepalend, deze sloten handhaven en de zichtbaarheid zoveel mogelijk versterken.
- Dammen in de sloten zijn ondergeschikt aan de lengterichting van de kavel.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen voldoende ruimte voor waterberging, in de vorm van (verbrede) watergangen.
- Ontwikkelingen versterken de samenhang en continuïteit in het watersysteem als dragende ecologische en recreatieve structuur van Zuid-Holland. Ruimte voor natuurlijke dynamiek is hierbij een uitgangspunt.
- Behouden en versterken van een zichtbare, toegankelijke en beleefbare waterstructuur als eenheid en identiteitsdrager van het gebied.
- Aanleg van natuurvriendelijke oevers, houdt rekening met het historische profiel.

Ten noorden van de Molendijkerdwarsweg ligt een hoofdwatergang die tocht wordt genoemd. Deze heeft een recht tracé en is breder dan de overige watergangen.

Slagenverkaveling

- Behouden en versterken van de aanwezigheid en samenhang tussen alle onderdelen binnen het veenweidegebied: ontginningsassen, waterlopen, kavelstructuren, kades, tiendwegen, petgaten en geriefbosjes.
- Herkenbaar houden van gave, oorspronkelijke verkavelings-patronen van middeleeuwse ontginningen, met karakteristieke langgerekte percelen, poldersloten en weteringen.
- Behouden en versterken van het contrast tussen het open polderlandschap en verdichte zones zoals oeverwallen en linten.

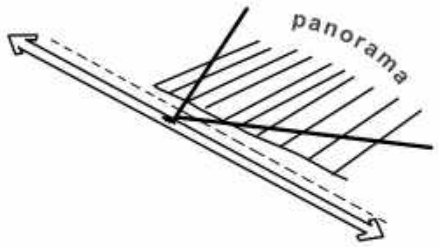
In het zoekgebied bevindt zich de smalle Molendijkerdwarsweg, op een lage kade met aan weerszijde water. Langs deze weg is één boerderij gevestigd aangrenzend aan het zoekgebied. De weg is ook onderdeel van het fiets- en wandelknooppuntennetwerk van Zuid-Holland. Daarnaast is de Dubbele Wiericke onderdeel van een kanoroute. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

De kade: Molendijkerdwarsweg

- Bij aanpassingen aan bestaande wegen wordt het profiel van onderliggende dijken en kades gehandhaafd.
- De toegankelijkheid van het gebied wordt behouden of verbeterd.
- Koppelen van cultureel erfgoed (zoals de Wierickes) aan het recreatief routenetwerk en (aanleg)voorzieningen voor kano's koppelen aan fiets- en wandelnetwerk.
- Behouden van de openheid en het groene karakter, de kade als 'contramal' van het lint: geen bebouwing toevoegen.

De A12 doorsnijdt het veenweidelandschap als autonome lijn. Door de verhoging is er een prachtig en wijds panorama over de aangrenzende veenweidepolders. Het projectgebied grenst direct aan de Enkele en Dubbele Wiericke, een restant van de Oude Hollandse Waterlinie. Ten zuidwesten van het gebied ligt een afrit van de A12. Ten noorden van het zoekgebied ligt het spoor als autonome lijn in het landschap. Vanuit de positie van de trein kunnen passagiers de weidsheid van het veenweidelandschap ervaren. Het zoekgebied op ca. 700m afstand van het spoor, maar net als maïsvelden in het seizoen zou zon-op-veld zichtbaar kunnen zijn vanuit de trein. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

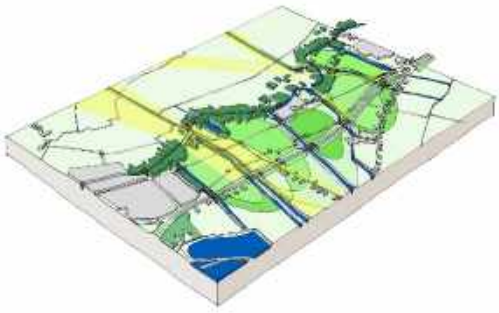

Weg door stad en land: panorama A12 en het spoor

- Verrommeling van het landschap langs de auto(snel)weg zoveel mogelijk voorkomen.
- Wegen behouden als kale lijnen in het landschap. Wegen dus niet inplanten of afschermen. Openheid en zicht op grasland en sloten is beeldbepalend.
- De autonome ligging van de snelweg versterken door het landschap aan weerskanten door te laten lopen. Vanuit het landschap vormen de wegen zo min mogelijk een fysieke en visuele barrière.
- Specifieke aandacht voor de visuele relatie tussen spoor en landschappelijke omgeving geldt in de openbaar vervoerpanorama's. Dit betekent dat ontwikkelingen rekening houden met het zicht vanuit de trein op de omgeving.
- Zicht op veenweidelandschap vanuit de trein handhaven/versterken, door zichtlijnen vrij te houden van opgaande beplanting.

Bijzondere ruimtelijke waarden

Het Venster Bodegraven-Woerden is het kleinste deelgebied van het Groene Hart, maar vervult een belangrijke schakelfunctie. Het venster is het laatste open stuk in de meer verdichte en verstedelijkte Oude Rijnzone. (bron: Stichting Groene Hart)
Het open veenweide landschap strekt zich uit aan twee zijden van de A12 vanaf de groene grens met bedrijventerrein Broekvelden in Bodegraven tot aan de bebouwingsgrens van Molenvliet in Woerden.

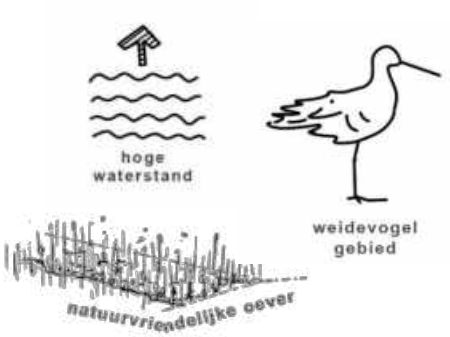

Natuur en ecologische waarden

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Rust en stilte

De algemene natuur en ecologische waarden van veenweidegebieden staan goed beschreven in het gebiedsprofiel Gouwe Wiericke.. Extra aandacht voor natuurvriendelijke oevers en waterbeheer door peilhoogtebeheer zijn alom onderdeel van het gehele veenweidegebied.

Grote delen van de veenweide zijn benoemd als belangrijk weidevogelgebied. Dat geldt ook voor het deel ten noorden van het zoekgebied.

Weidevogelgebied

- Handhaven van de rust en openheid in het gebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.

Recreatie waarden

De Dubbele Wiericke en de Molendijkerdwarsweg zijn beide belangrijke recreatieve routes voor wandelaars, fietsers en kano's. Het weidse veenlandschap en weidevogels dragen hier met grote mate aan bij. Fietsers hebben bij het passeren van de Dubbele Wiericke een fenomenaal uitzicht vanaf de brug over de hooggelegen wetering. Het maakt het hier mogelijk om 360 graden veenweidegebied om je heen te beleven.

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De veenontginning met lange smalle percelen in een ritme met de sloten aan weerszijde van de kavel zijn het sterkste kenmerk van de locatie en de wijdere omgeving en regio. Dit zeer herkenbare ritme van sloten en overwegend grasland heeft een zeer hoge leesbaarheid van de landschapsstructuur en ruimtelijke kwaliteiten.

Veenontginning, algemeen
De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar.

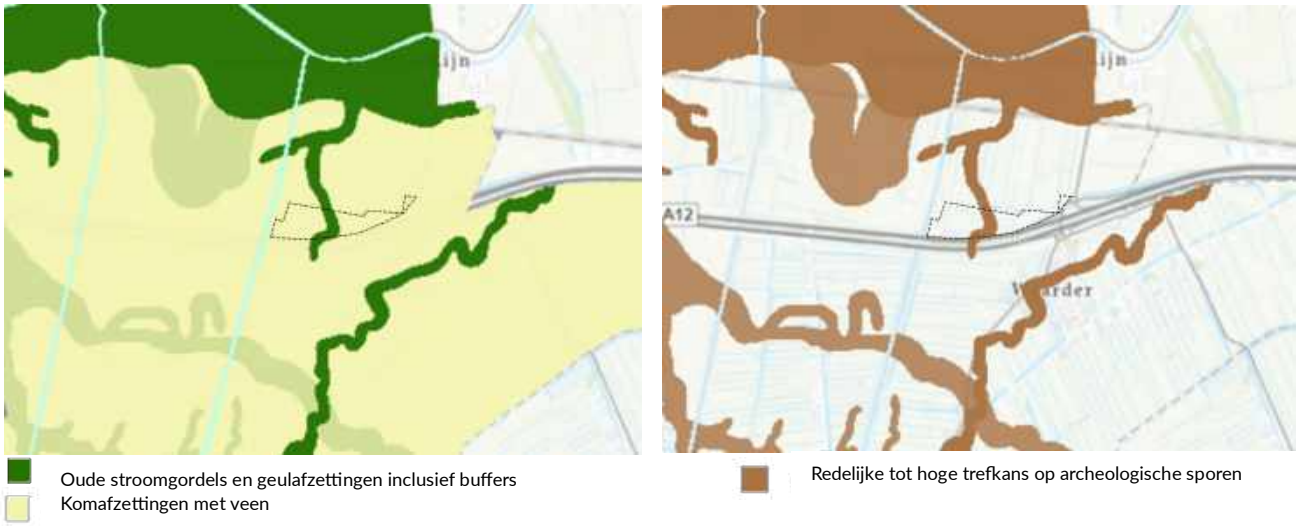
Poldergrens
Het Zuid-Hollandsche landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. De poldergrenzen kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk.

Direct ten westen van de locatie van het zoekgebied ligt het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterlinie met de Dubbele Wiericke als begrenzing van het vroeger strategisch in te zetten inundatiegebied. Dit landschappelijke kenmerk hangt sterk samen met het Fort Wierickerschans op het raakpunt van Enkele Wiericke en Oude Rijn. In het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke wordt de hoge waardering voor dit cultuurhistorisch landschapselement ook toegelicht: De Oude Hollandse Waterlinie is de eerste belangrijke verdedigingslinie van Nederland geweest. Zij is na de inval van de Franse troepen in 1672 geperfectioneerd. Met de ontwikkeling van de Nieuwe Hollandse Waterlinie in de 19e eeuw, die meer naar het oosten ligt, verloor de oude linie zijn functie. Het gevolg daarvan was dat vrijwel alle onderdelen in de loop der jaren verdwenen of minder zichtbaar zijn geworden. Het traject tussen Oude Rijn en Hollandsche IJssel is een van de weinige plekken waar de Oude Hollandse Waterlinie als structuur nog te herkennen is. Als onderdelen van de Oude Hollandse Waterlinie zijn bewaard gebleven: Fort Wierickerschans en de Enkele en Dubbele Wiericke. Beide begrenzen Polder Lange Weide, deze polder kon als inundatiegebied onder water gezet worden.

Historisch-landschappelijke lijnen
Bij de waardering van landschappelijke lijnen is vooral gelet op de gaafheid van het historische lijnelement (bv. profiel van een dijk of kanaal) en eventueel ook op de samenhang met andere elementen (bv. polderkades met weteringen en tiendwegen). Vanwege hun zeldzaamheid (bijzondere functie) en hoge gaafheid is een aantal karakteristieke elementen als 'zeer hoog' gewaardeerd. De Nieuwe Hollandse Waterlinie, en de Dubbele Wiericke als een van deze lijnen hoort daarbij.

De cultuurhistorische waarden van het landschap als geheel rond dit zoekgebied is hoog omdat het direct aanliggende landschap met het inundatiegebied van de Oude Hollandse Waterline en de hoger gelegen Dubbele Wiericke noemenswaardig uniciteit vertegenwoordigd en de gaafheid van het veenweidelandschap als geheel van dit aspect van hoge waarde is. Het zoekgebied zelf scoort geen hoge waarde.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

De twee aangrenzende strengen van het type stroomgordel of geulafzettingen hebben een redelijk hoog tot hoge archeologische verwachting.

Veen
Veen krijgt een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Stroomgordels/geulafzettingen
Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

Het zoekgebied zelf heeft overwegend een lage archeologische verwachtingen omdat het in het Veen ligt. Er geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 25.000 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld. In de noordoosthoek van het gebied is een terrein met een zeer hoge archeologische verwachting (terreinen van provinciaal belang). Hiervoor geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 50 m² en ingrepen dieper dan 0,35 m beneden maaiveld. Ook heeft een deel van het gebied een hoge/middelhoge archeologische verwachting. Hiervoor geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 500 m² en ingrepen dieper dan 0,40 m beneden maaiveld.

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Polder Westeinde Waarder Noord

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 20 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

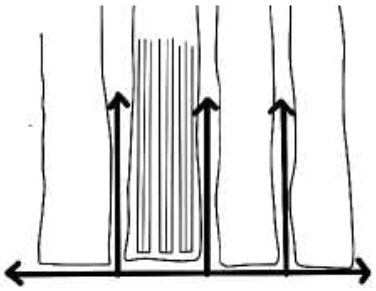

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen en sluiten zo veel mogelijk aan bij de ruimtelijke kwaliteit van het veenweidelandschap, waarbij de bestaande poldereenheden met hun begrenzingen leidend zijn.
- Oriëntatie van de zonnepanelen volgt volledig en exact het slagenlandschap. Het meest logisch is dat een oost-west opstelling bij benadering wordt gevolgd, zodat continue lijnen van PV-opstellingen kunnen worden gemaakt op de smalle percelen.
- Verspringingen van PV-opstellingslijnen zijn ongewenst.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt en tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Minimaliseer hoogte PV-opstelling (max. 100 cm - hoogste punt - boven het huidige maaiveld van het perceel) ten behoeve van de openheid van het landschap en zichtlijnen vanaf Molendijker-dwarsweg over de opstelling en zicht op openheid.

Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie van de zonnepanelen volgt slagenlandschap

Extensieve PV-opstelling met ruimte tussen panelen.

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

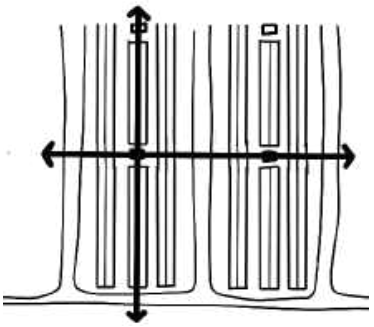
- Voorkom hekwerk en afrastering, los de (on)toegankelijkheid op met sloten.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen, geen nieuwe parkeerplaatsen buiten het plangebied.
- Opgaande beplanting binnen een straal van 300 meter van het aangrenzende weidevogelgebied is ongewenst in verband met mogelijke predatoren.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en - zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De zonnepanelen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst voor een continue groene oever en talud.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd aan het eind van een veld. Plaatsing zo dicht mogelijk bij de Molendijkerdwarsweg met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker van kleur en mat. Voor het gehele zoekgebied geldt dat één soort in panelen en opstelling wordt gebruikt.
- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen maken zoveel mogelijk gebruik van bestaande erftoegangswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Het inrichtingsontwerp op participatieve wijze tot stand brengen, met speciale aandacht voor de afstemming met het boerenerf aan de noordzijde.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen zodat vanaf de Molendijker-dwarsweg de veranderingen in het landschap geduid worden.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- Recreatief gebruik van de Molendijkerdwarsweg vergroten door verblijfsplek toe te voegen en toegankelijkheid van het landschap te vergroten door recreatieve routes via groenzones door te trekken naar het landschap.
- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Ontwikkeling van een aanleg- en beheerplan van inheemse, kruidenrijke vegetaties (zo laat en weinig mogelijk gemaaid)
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Waddinxveen Tweede Bloksweg

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 4,3)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	35 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 5

Droogmakerij Klei

Natuurwaarden: Waarde 5

Geen aanwezigheid beschermde natuurwaarden

Recreatiewaarden: Waarde 5

Lage / geen recreatiegebied aanwezig

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 4

Binnen 1 tot 3 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 5

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw 010 280 94 45
Stationsplein 45 info@dorpstadenland.nl
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Tweede Bloksweg

Gemeente Waddinxveen

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 35 hectare

Landschapskenmerken

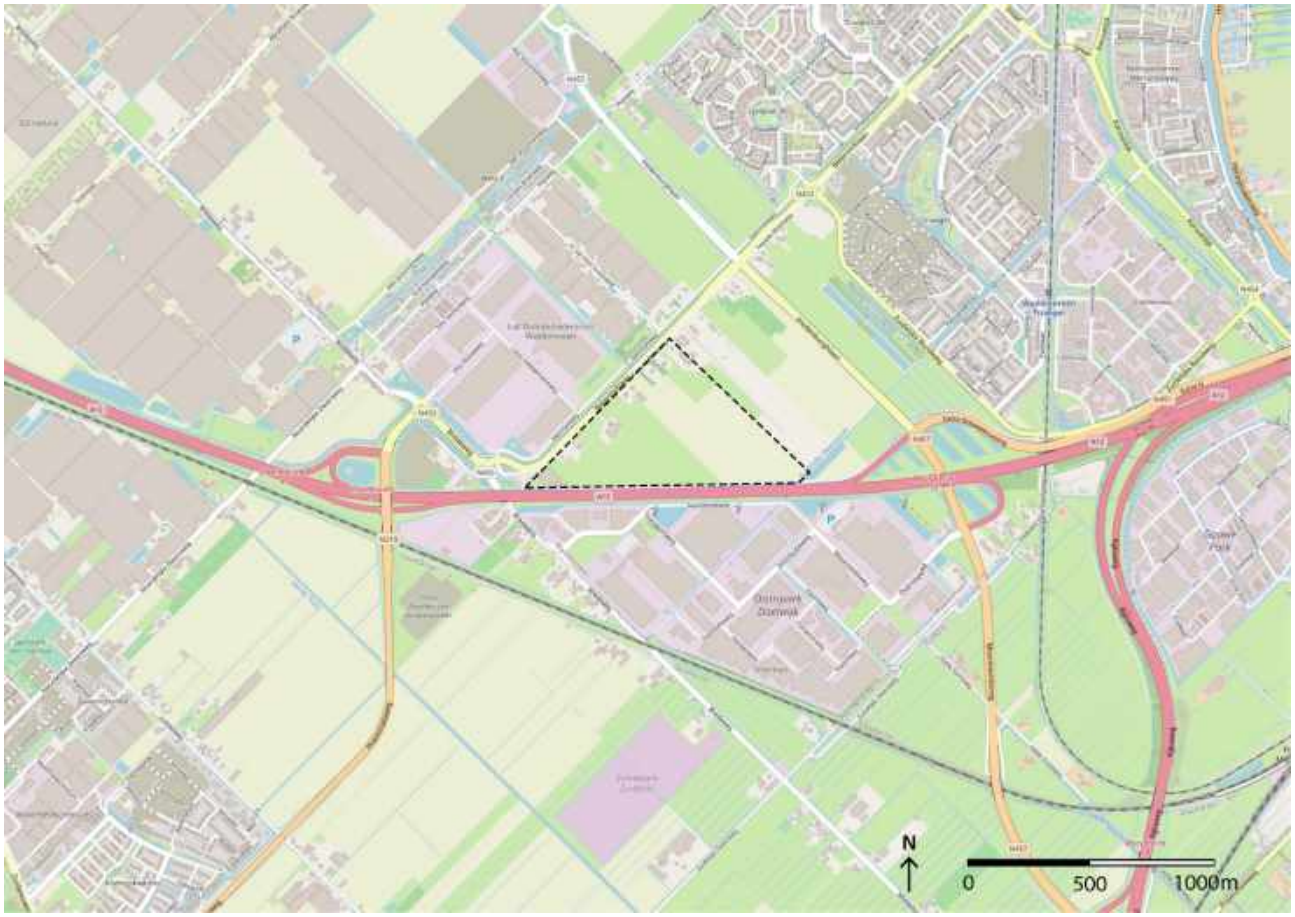

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Dit gebied in het vruchtbare kleiige deel van de Zuidplaspolder is in de afgelopen decennia gedomineerd door infrastructurele en bedrijfsmatige ontwikkelingen. De oorspronkelijke blokstructuur van de Zuidplaspolder is hier niet goed meer te herkennen door de grootschalige infrastructuur en bedrijvigheid. De locatie heeft nog wel een agrarische bestemming en gebruik, maar aan de overzijde van zowel de rijksweg als de provinciale weg staan grote distributiecentra.

Locatiekaart

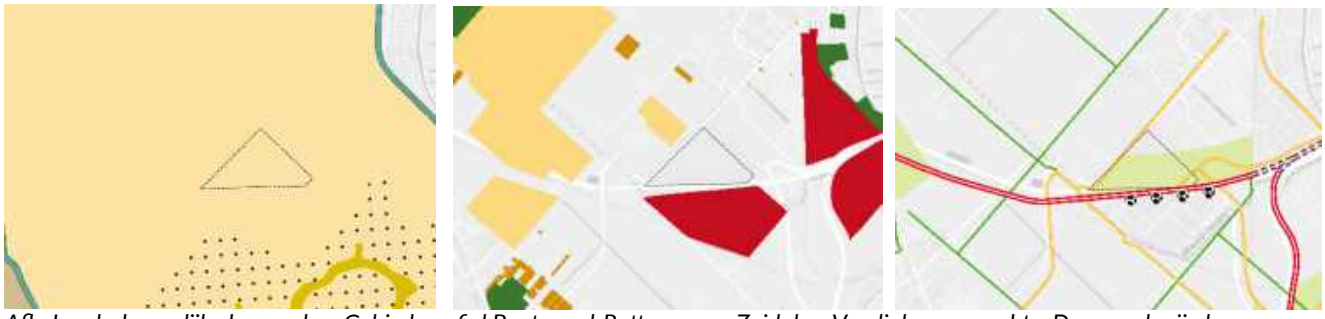

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied ligt tussen de Beijerincklaan (N453; ten noordwesten), afvalverwerkingsbedrijf Wagro (ten noordoosten) en de A12 (ten zuiden). De Tweede Bloksweg is de parallelweg langs de Beijerincklaan/N453 en biedt toegang voor alle adressen in het gebied. De kaart van de locatie laat zien dat het zoekgebied nog het enige open stuk land is binnen dit blok van de droogmakerij. Aan elke zijde is bedrijventerrein gesitueerd.

Landschappelijke kenmerken en waarden

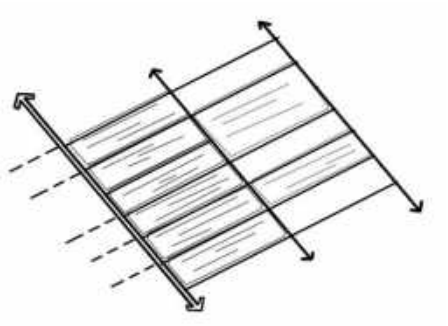
De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottermeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Droogmakerij als herkenbare eenheid; Werkgebieden met karakter; en Weg door stad en land.

Het zoekgebied is onderdeel van de Zuidplaspolder, en ligt in het zuidelijk deel van het enige blok van de droogmakerij dat een gedraaide oriëntatie heeft, met de Noordelijke dwarsstraat (nu de N453) haaks op de hoofdrichting van tochten en wegen. Van de 16e tot de 18e eeuw is hier op grote schaal turf gewonnen

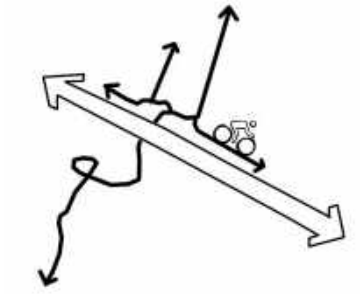
waardoor de Zuidplas ontstond. In de 19e eeuw werd de polder drooggelegd. Nu is de polder de diepste droogmakerij van Nederland. In dit gebied is geen veen meer aanwezig in de ondergrond. Tegenwoordig is de polder sterk verstedelijkt. Ook is door de komst van grootschalige kassen, agrarische percelen en bedrijventerreinen de rationele blokverkaveling bijna volledig verdwenen. Stadsuitbreidingen, kassencomplexen, infrastructuur en andere ontwikkelingen hebben als resultaat dat de openheid van het gebied verkleind wordt en het landschap minder leesbaar. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

De droogmakerij

- Behouden en versterken van de polder structuur van de polderdijk, lange linten, lanen en tochten.
- Versterken van de dwarsstructuur in de polder door de oost-west verbindingen te verbeteren of nieuwe aan te leggen en de waterstructuur te versterken.
- Behoud van het karakteristieke orthogonale, rechthoekige verkavelingspatroon met de grotere meer blokvormige kavels.
- Ontwikkelingen volgen de bodemopbouw van de droogmakerij: ruimte voor glastuinbouw en bedrijvigheid in het noorden (kleigebied).
- Eventuele waterbergingsopgaven passen bij het slotenpatroon

De droogmakerijlinten zijn belangrijke structuurdragers van de droogmakerijen. Eerst stonden er verspreide boerderijen, later zijn de linten verdicht met woningen, bedrijven en kassencomplexen. Tussen de bebouwing door is zicht op het achterliggende polderlandschap. De linten vormen lange, rechte lijnen in het landschap. Zowel de openbare ruimte, de erven als de gebouwen zijn een afspiegeling van het boerenbedrijf in de polder: sober en praktisch ingericht. De dimensionering van de linten is vaak te krap voor het huidige, intensieve gebruik. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

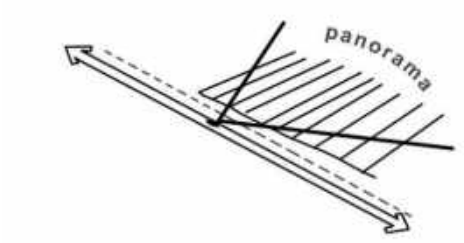

Droogmakerijlint: Tweede Bloksweg

- Behoud van het afwisselende en kleinschalige karakter van de linten met een grote verscheidenheid aan bebouwing, bebouwde en onbebouwde delen en doorzichten naar het achterliggende landschap.
- Behoud van de lange, rechte lijnen van de linten. Ga zorgvuldig om met aansluitingen op hogere infrastructuur en geef in de vormgeving prioriteit aan de continuïteit van het lint.
- Behoud en ontwikkeling van het karakteristieke rechte, groene wegprofiel en de landelijke, sobere en praktische inrichting van de openbare ruimte.
- De lokale wegen zijn kleinschalig en een vanzelfsprekend onderdeel van het landschap. Het wegprofiel is eenvoudig en ingetogen met zo weinig mogelijk verkeerstechnische ingrepen.
- Voorzie op strategische fietsknooppunten voorzieningen, waar mogelijk gekoppeld aan de overgangen van de verschillende landschappen en (cultuurhistorische) bezienswaardigheden. De knooppunten hebben een representatieve uitstraling.
- Er wordt gestreefd naar verschillende soorten routes voor verschillende doelgroepen (dorpsommetjes, struinpaden, doorgaande fietsroutes etc.), passend bij het betreffende landschap en aansluitend op de dorpen en andere verblijfsrecreatie.

De Tweede Bloksweg ligt nog op de plek waar ooit de Noordelijke Dwarsstraat liep, maar door de toegenomen verstedelijking is de infrastructuurbundel hier enorm opgedikt. Parallel aan de Tweede Bloksweg ligt de regionale doorgaande route N453/Bleijerincklaan, een brede watergang en ten noorden daarvan de IJsermanweg. Net ten noordoosten van het zoekgebied loopt de Vredenburghlaan (N457) haaks daarop. Deze leidt naar het knooppunt Waddinxveen aan de A12. Ten zuiden van het zoekgebied ligt de A12; hier niet heel veel hoger dan het maaiveld van de droogmakerij, maar toch nog altijd zo dat het zicht vanaf de weg duidelijk over het gebied uitkijkt en de weg de rand met het laatste open stuk landschap hier

vormt. Alhoewel de wegen rond de locatie zware verkeersbundels vormen is de ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp toch van toepassing:

Snelwegpanorama: A12.

- Behoud en versterken van het zicht op het landschap. De A12 niet inplanten of afschermen.
- Verrommeling van het landschap langs de snelweg zoveel mogelijk beperken.

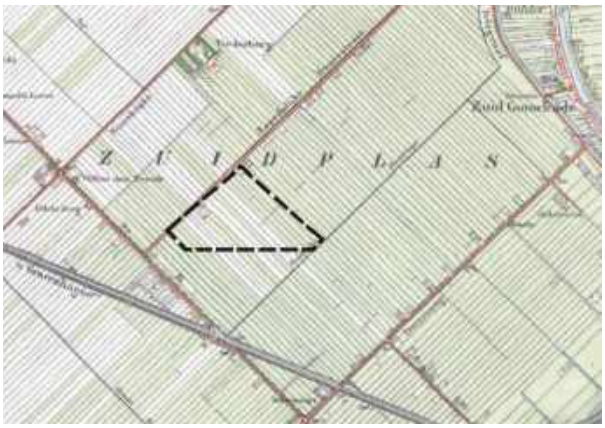
Natuur en ecologische waarden

Er is geen sprake van hoge natuurwaarden in dit gebied. Het zoekgebied wordt gebruikt voor intensieve akkerbouw en de sloten hebben een steile oever waardoor er weinig vegetatie groeit. Ook worden de dijklichamen van de Ringvaart intensief bemaaid. Langs de Tweede Bloksweg en op sommige erven staan grote bomen. Deze zijn zowel van waarde voor het landschapsbeeld in een stenige omgeving, als dat ze essentieel zijn voor vogels en insecten en het bodemleven. Voldoende afstand behouden tot de bestaande bomen met invulling van groene ruimte is belangrijk voor het behoud van het opgaande groen in en om het zoekgebied van de Tweede Bloksweg.

Recreatie waarden

De huidige Tweede Bloksweg wordt gebruikt door fietsers. De route is meest praktisch woon-werk en woon-school verkeer. Andere toegankelijkheid of recreatieve beleving of gebruik is er niet in het zoekgebied of de directe omgeving.

Cultuurhistorische waarden

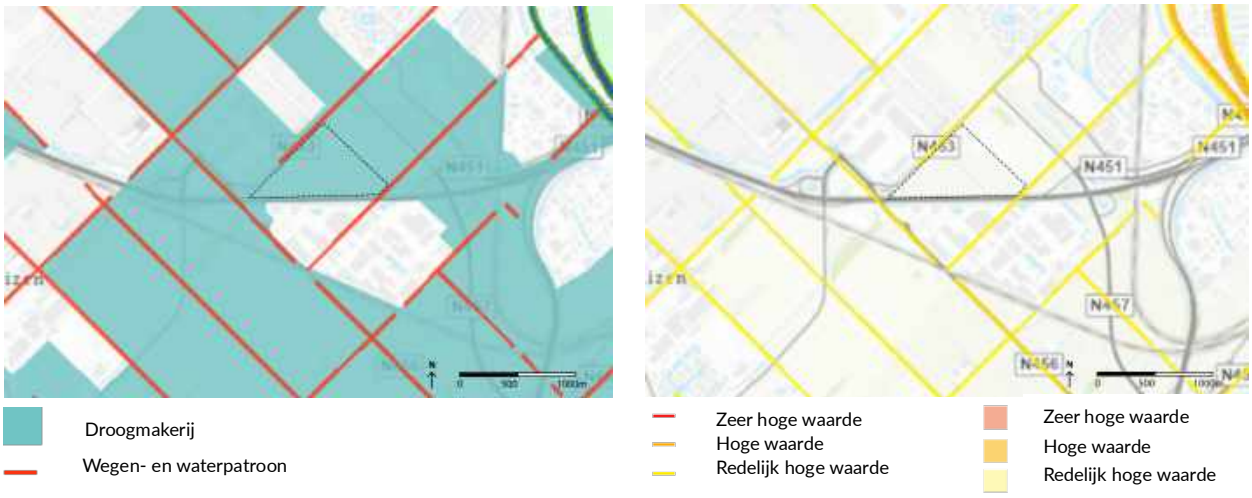

Afb. Zuidpolderplas anno 1900 (links) en 2023 (rechts). Bron: Topotijdreis

De 19e eeuwse droogmakerij had een strikt blokpatroon van tochten en wegen. De Zuidplaspolder werd ruimtelijk ingedeeld volgens een grid-patroon met een raster van 800x800 meter. Dit grid werd verder verfijnd aan de hand van een rationeel verkavelingspatroon met kavels van 40x800m. Smalle percelen met een fijn slotenpatroon met steile oevers werd gebruikt als agrarisch land. Op het kleiige deel voornamelijk met akkerbouw of het restveen als grasland. Vanaf 1950 is hier verandering in gekomen en zijn de kavels in de kleigebieden vergroot. Sinds de jaren '70 hebben zich grootschalige kassencomplexen in dit gebied gevestigd.

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

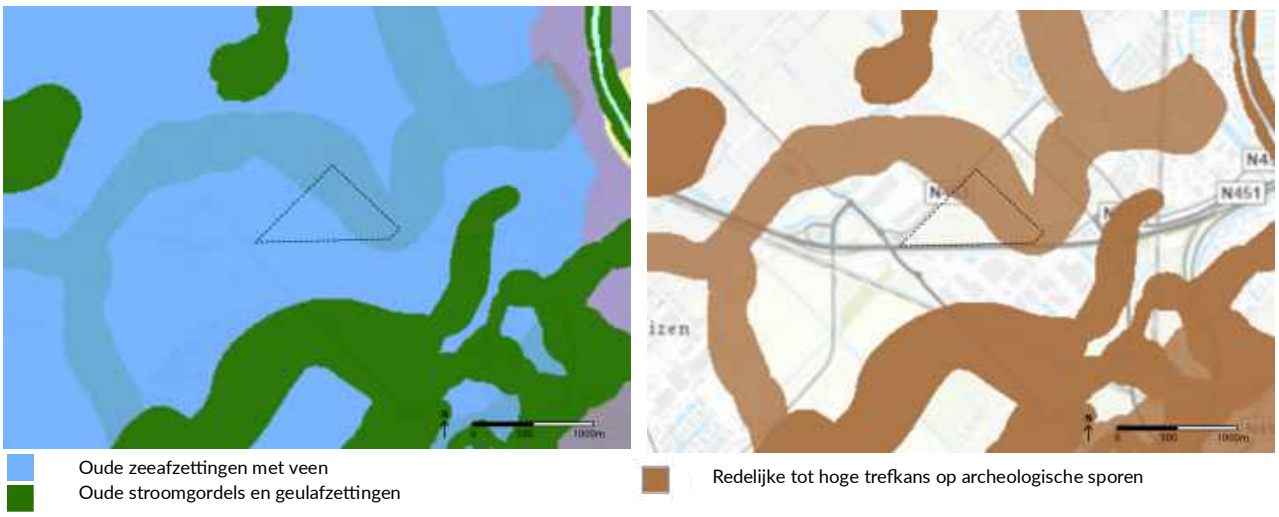
Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Droogmakerij
De droogmakerijen zijn oorspronkelijk veenplassen, die van de 17e tot in de 20e eeuw zijn drooggemaakt. Ze worden over het algemeen gekenmerkt door een zeer regelmatige stroken verkaveling en een ligging van de boerderijen langs de rand of op het 'oude' land (het 'bovenland'). Daarnaast kan het hoogteverschil met omringend, niet afgegraven gebied (de veenontwinngingen) zeer opvallend zijn. Het verschil kan oplopen tot meer dan vier meter.

Landverkeer
Het hoofdpatroon van oude wegen in de droogmakerijen.

In de nabije omgeving van het zoekgebied bevinden zich geen objecten met een hoge cultuurhistorische waarden.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland.

Tussen de 0 en 5 meter diepte zijn de zeeklei afzettingen en oude stroomgordels aanwezig.
Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Stroomgordels/geulafzettingen

Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

Voor het gebied geldt een middelhoge archeologische verwachting. Dit betekent een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 1.000 m² -exclusief de te slopen oppervlakte van het bestaande bouwwerk- en dieper dan 2,5 m beneden het maaiveld.

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

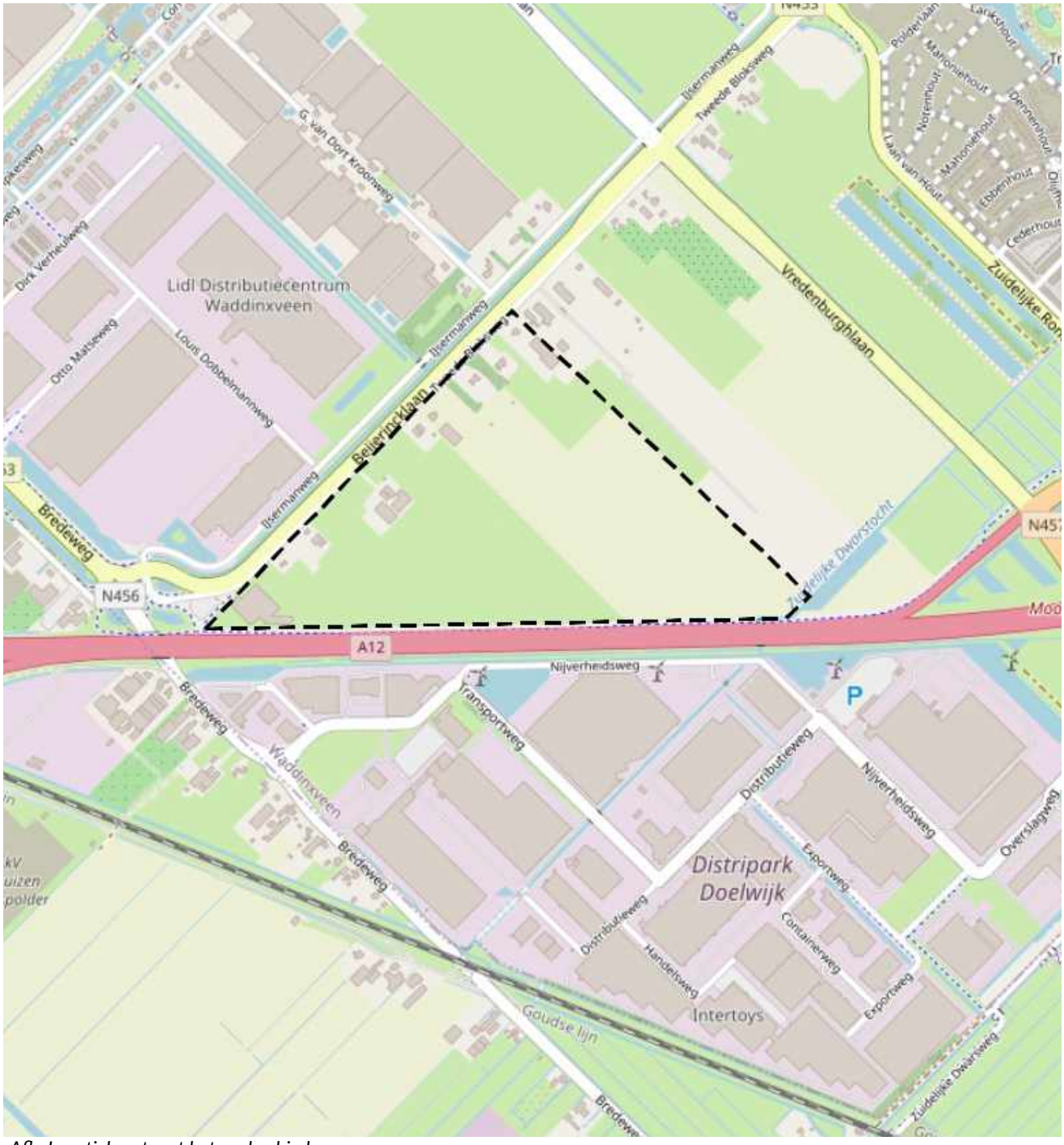
RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Tweede Bloksweg

Gemeente Waddinxveen

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Klei
Oppervlakte zoekgebied: 35 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

Afb. Locatiekaart met het zoekgebied

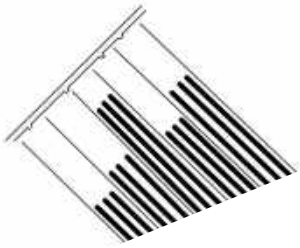
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Bijzondere voorwaarden

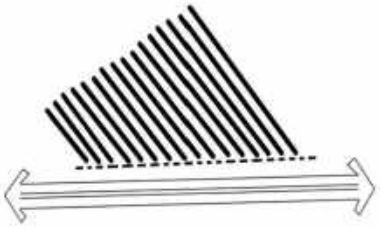
- Het gebied is in de Omgevingsvisie Waddinxveen 2050 als toekomstig bedrijventerrein aangemerkt. Die ontwikkeling wordt niet verwacht in de komende tien jaar. Tijdelijk oplossingen zoals zon-op-land kunnen binnen het gebied ontwikkeld worden zolang deze toekomstige invulling niet worden belemmerd.

Configuratie

- De droogmakerij vraagt qua ruimtelijk karakter om een zo efficiënt mogelijke benutting van de ruimte. Het is dan ook een vereiste dat de locatie zo efficiënt mogelijk van PV-opstellingen wordt voorzien, gericht op energieopbrengst en een eenduidig beeld.
- De configuratie van de inrichting is orthogonaal waarbij de oriëntatie en leidende richting bepaald wordt door de Tweede Bloksweg. De PV-opstellingen worden parallel of haaks ten opzichte van deze weg geplaatst.
- Vertandingen door het min of meer driehoekige gebiedsoppervlak bevinden zich dus aan de zijde van de A12, waarvan de verspringingen zo klein mogelijk worden gehouden. Bij voorkeur per rij de extra lengte benutten, waardoor de vertanding ook per rij verspringt.
- Het gebied wordt als één geheel ingericht.
- Oriëntatie van de zonnepanelen mag geen hinder veroorzaken voor verkeer. De afstand, hoek en oriëntatie ten opzichte van de A12 moet weloverwogen meegenomen zijn in het inrichtingsplan.
- Minimaliseer de hoogte van de PV-opstelling zodat deze vanaf A12 uitzicht over het gebied wordt geboden (max. 200 cm - hoogste punt - boven het huidige maaiveld van het perceel).

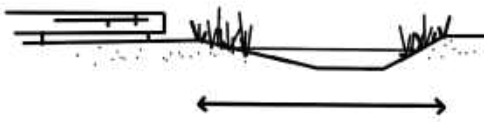
PV-opstellingen haaks op Tweede Bloksweg

Fijn patroon van vertanding langs de A12

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

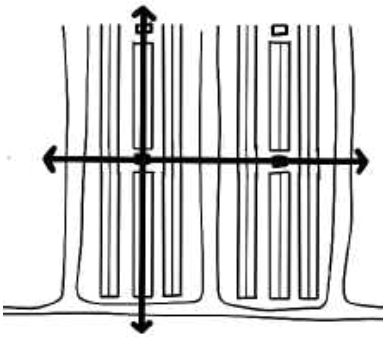
- Afstand houden tot de erven waar woonbebouwing aanwezig is. Minimaal 50 meter vanaf de bebouwing gemeten.
- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten heeft dat de voorkeur. Bij de erven langs de Tweede Bloksweg kan de grens met het zon-op-land terrein met beplanting worden vormgegeven.
- Opgaande beplanting beperken voor het overige deel van het gebied voor een onbelemmerd gezicht vanaf de A12 en meest efficiente opbrengst voor dit zon-op-land gebied.
- Minimaliseer verharding voor onderhoudswegen en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen gerealiseerd.
- De PV-opstellingen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst voor een groene oever en talud.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De kleur van de zonnepanelen inclusief omlijsting is donker en mat. Daarnaast wordt er één type paneel toegepast in het gehele project.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

Planproces en communicatie

- Uitwerking in samenspraak met gemeente en directe omgeving.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- Mogelijke versterking van natuurwaarden door het maken van natuurvriendelijke oevers en/of natuurvriendelijke inrichting van de zone tussen de zon-op-veld vlakken en de randen.
- Eventuele waterbergingsopgaven gebruiken om de landschappelijke structuur versterken door sloten haaks op de Tweede Bloksweg te verbreden dan wel te maken.
- Verdere uitbreiding van de laanbeplanting aan de Beijerincklaan door ook aan de zuidzijde van de Tweede Bloksweg bomen te planten voor een robuuster groene corridor.
- Slimme voorinvestering in de toekomstige ontwikkeling van de zoeklocatie tot bedrijventerrein meenemen in de inrichting met tijdelijke zon-op-land PV-opstellingen en/of de bijbehorende terreininrichting.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Waddinxveen Knoop A12/A20/N457

Kansenkaartscore:

Redelijk kansrijk tot kansrijk – (Score: 3,9)

Cijfers van het zoekgebied:

Grootte van het zoekgebied	28 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 5

Droogmakerij Klei

Natuurwaarden: Waarde 5

Geen aanwezigheid beschermde natuurwaarden

Recreatiewaarden: Waarde 2

Hoge recreatieve waarden door de directe invloed van recreatieve vaar- fiets- en wandelverbindingen in het zoekgebied

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 4

Binnen 1 tot 3 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 3

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw
Stationsplein 45
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam
010 280 94 45
info@dorpstadenland.nl
dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Waddinxveen Knoop A12/A20/N457

Gemeente Waddinxveen

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Veen
Oppervlakte zoekgebied: 28 hectare

Landschapskenmerken

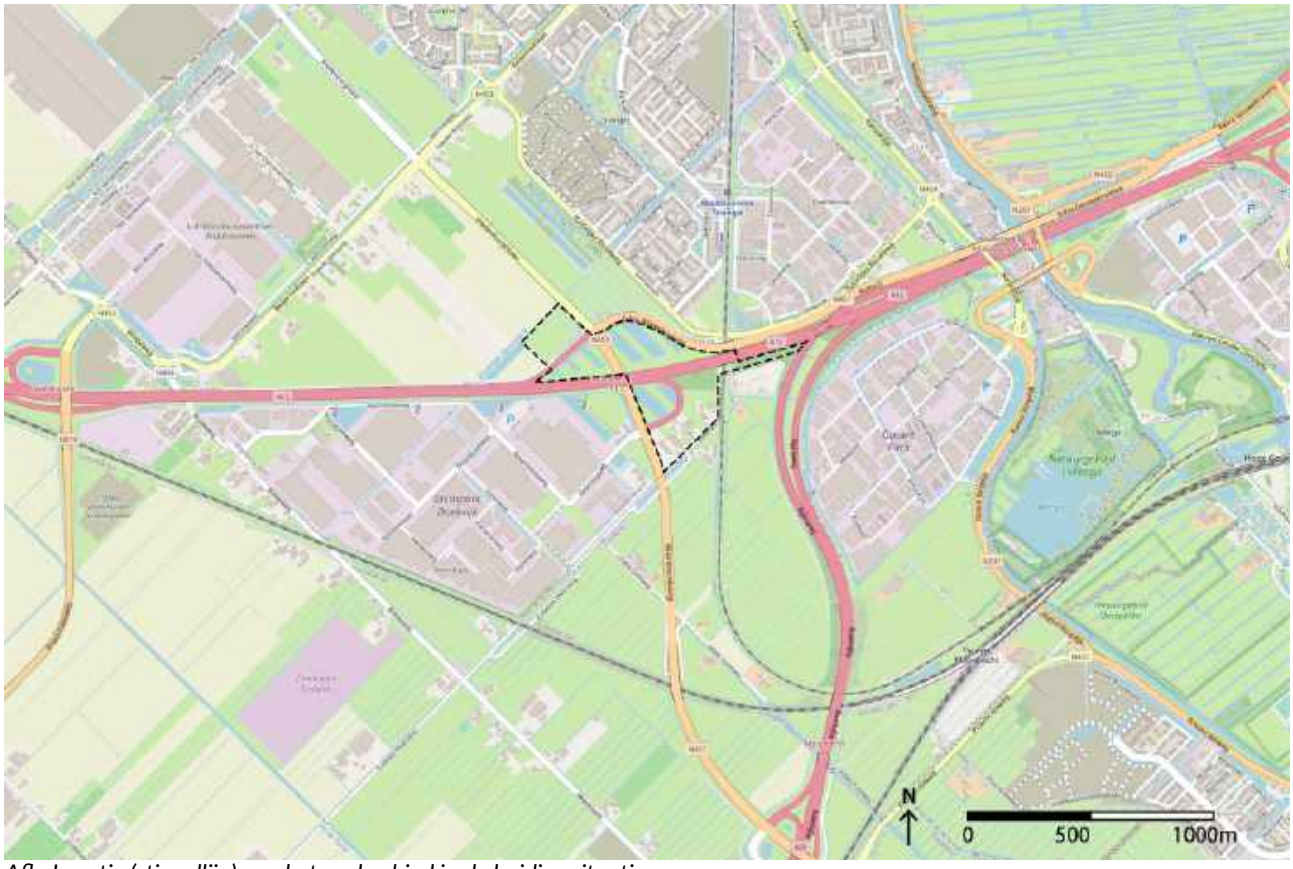
Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het gebied ligt in de droogmakerij Zuidplaspolder maar dat is niet tot slecht beleefbaar. Het oogt als 'infrabundel' in een werkgebied van loodsen, windmolens en bedrijventerreinen.

Dit deel van de droogmakerij heeft weinig veenresten in de ondergrond, waardoor grootschalige bedrijvigheid zich er makkelijker kon vestigen. Alleen ten noordenwesten van de knoop op de afslag van de A12 is het droogmakerijlandschap nog herkenbaar. Binnen de knoop heeft het gebied een natuurlijke inrichting met een afwisseling van groen (voornamelijk riet, wilgen en braam) en waterbergingen.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het gebied wordt ingekaderd door de A12, A20, N457 (Moordrechtboog), de Zuidelijke Dwarsweg en de spoorlijnen Gouda - Den Haag en Gouda - Alphen a/d Rijn, met uitzondering van het gebied ten noordwesten van de afrit van de A12 tegen de Vredenburghlaan. Langs de Zuidelijke Dwarsweg bevinden zich enkele bedrijven met bedrijfswoningen, de gronden zijn in eigendom van verschillende particulieren.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

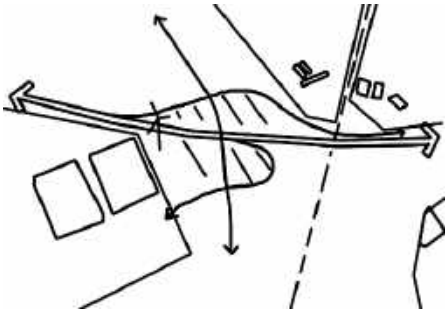
De randen van de knoop zijn hard en bebouwd. Het snelweglandschap en de windmolens, geluidsschermen, woongebieden en bedrijventerreinen domineren waardoor het vooral wordt ervaren als 'werkgebied'. De natuurlijke invulling van de knoop volgt nog wel de richting van het oorspronkelijke verkavelingspatroon. Het patroon is echter slecht herkenbaar vanwege geluidsschermen maar ook opgeschoten riet en wilgen. Alleen vanaf de afrit naar de N451 is de afwisseling van water en natuurstroken goed te beleven.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Droogmakerij als herkenbare eenheid; Werkgebieden met karakter; Kwaliteit in dorpsgebied.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas: Van links naar rechts: Weg door stad en land; Doorsnijdend spoor; Water als structuurdrager.

De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Bentwoud-Rottemeren-Zuidplas aangaande dit onderwerp zijn:

Werkgebied.

- Aan de snelwegen is de rand onderdeel van de schaal en orde van de snelweg (en bedrijventerreinen en windmolens), dit gebied leent zich niet kleinschalige oplossingen.
- Landschappelijke structuren en routes zijn aanleiding voor de inrichting van het terrein en de rand. Hoewel, als deze slecht beleefbaar zijn wordt voorkeur gegeven aan een verheven schaal en aanpak.

Het spoor doorkruist de snelweg ten oosten van de knoop waardoor de A12 hier wordt opgetild. De taluds aan de zuidzijde van de A12 zijn grotendeels beplant met bosschages. De taluds aan de noordzijde zijn niet beplant. Vanwege opgaande vegetatie en geluidsschermen blijft het zicht op het omliggende gebied beperkt.

Natuur en ecologische waarden

De knoop is ingericht volgens het kavelpatroon met afwisselende lijnen van water en plas-dras percelen met ruigte (riet en braam) en struwelen (wilgenbosjes). De natuur is niet opgenomen in het Natuurbeheerplan 2024 van de Provincie Zuid-Holland. Wel is het een zoekgebied voor water en klimaat, en kan zo mogelijk bijdragen aan maatregelen die klimaatverandering tegengaan of de gevolgen van klimaatverandering opvangen, zoals waterberging.

https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan

Recreatie waarden

Voor fietsers en voetgangers is het gebied slecht tot niet bereikbaar vanwege de omliggende wegen. Het fietsknooppunten netwerk loopt ten oosten van het gebied onder de snelweg door. Ten noorden beperkt een geluidswal het zicht op de knoop vanaf het fietspad en ten zuiden wordt het zicht beperkt door aanliggende agrarische bedrijven.

Cultuurhistorische waarden

In de 19e eeuw werd de Zuidplas drooggelegd. Het rechthoekige netwerk van wegen, tochten en kavels is georiënteerd op de lijn tussen de kerken van Moerkapelle en Moordrecht. De Zuidpolderplas werd ruimtelijk ingedeeld volgens een orthogonaal patroon met een raster van 800x800 meter. Dit grid werd verder verfijnd aan de hand van een rationeel verkavelingspatroon met kavels van 40x800m. Deze oorspronkelijke verkavelingsstructuur in de knoop is op kaart terug te herkennen maar in het gebied slecht beleefbaar.

Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Droogmakerij
De droogmakerijen zijn oorspronkelijk veenplassen, die van de 17e tot in de 20e eeuw zijn drooggemaakt. Ze worden over het algemeen gekenmerkt door een zeer regelmatige stroken verkaveling en een ligging van de boerderijen langs de rand of op het 'oude' land (het 'bovenland'). Daarnaast kan het hoogteverschil met omringend, niet afgegraven gebied (de veenontginningen) zeer opvallend zijn. Het verschil kan oplopen tot meer dan vier meter.

Landverkeer
Het hoofdpatroon van oude wegen in de droogmakerijen.

In de nabije omgeving van het gebied bevinden zich geen objecten met cultuurhistorische waarden.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Tussen maaiveld tot dieper dan 5 meter zijn oude stroomgordels en geulafzettingen aanwezig. Op het maaiveld bevindt zich voornamelijk Oude Zee afzettingen met Veen. Ter plaatse van de oude stroomgordels en geulafzettingen is een redelijk tot hoge trefkans op archeologische sporen. Omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland:

Stroomgordels/geulafzettingen
Stroomgordels/geulafzettingen, incl. crevassen redelijk hoog tot hoog; In de Kenmerkenkaart wordt in deze eenheid onderscheid gemaakt in drie diepteklassen waarop deze waarde bereikt kan worden. Aanvullend geldt de verwachting dat de ondiep gelegen stroomgordels een hogere dichtheid aan bewoningssporen hebben, terwijl daarentegen de dieper gelegen stroomgordels een lagere dichtheid

aan bewoningssporen hebben. De redelijk hoog tot hoge verwachting geldt ook voor de buffers die aan weerszijden van de stroomgordels en geulafzettingen beneden 3 m – maaiveld voorkomen.

Zeeafzettingen overig
Alle overige Zeeafzettingen met Veen krijgen een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Komafzettingen
Alle *komafzettingen met veen* krijgen een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Het zoekgebied zelf heeft overwegend een middelhoge archeologische verwachting. Er geldt hier een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 1.000 m² en ingrepen dieper dan 2,5 m beneden maaiveld.

Https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

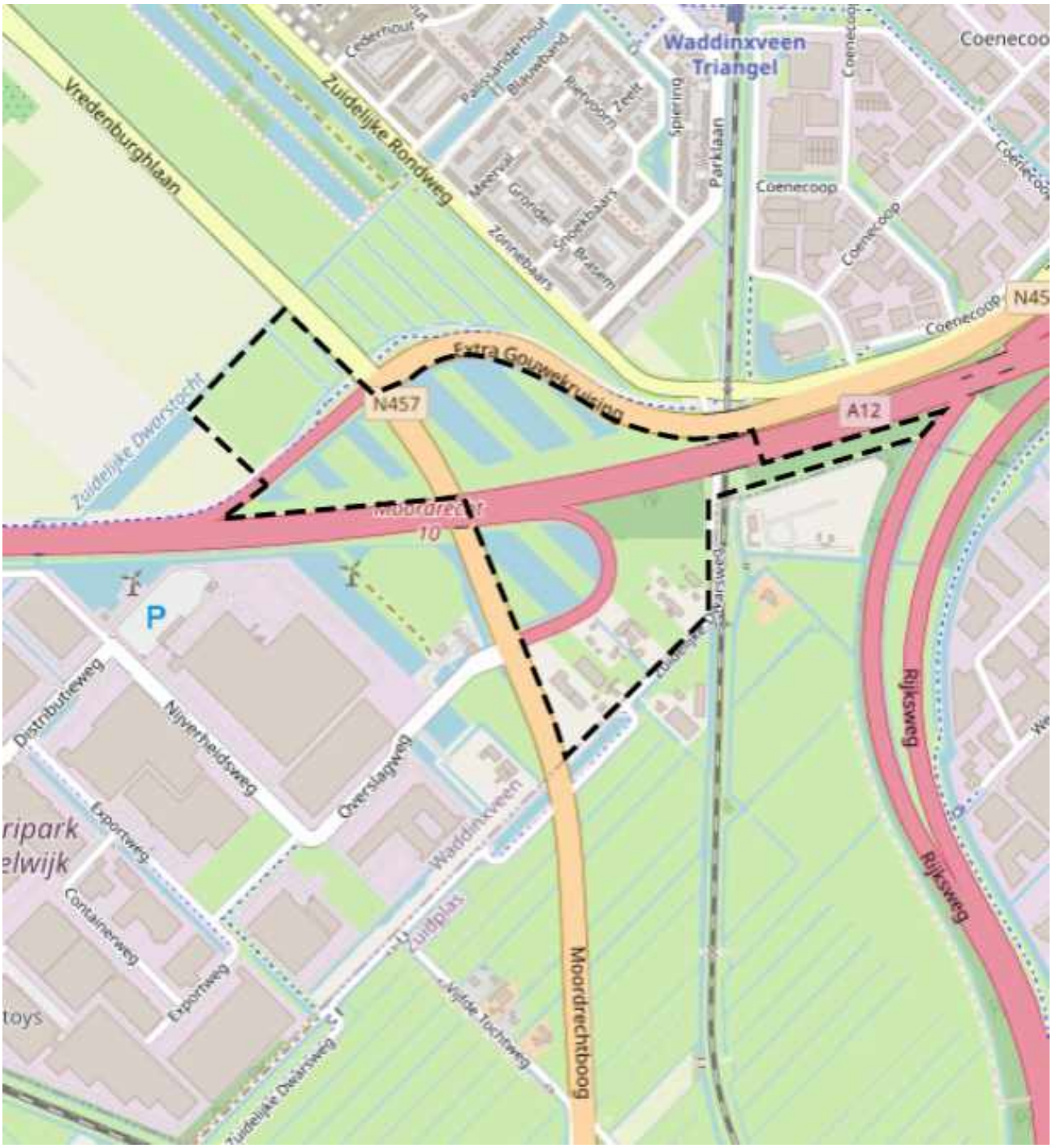
RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Waddinxveen Knoop A12/A20/N457

Gemeente Waddinxveen

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Droogmakerij Veen
Oppervlakte zoekgebied: 28 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

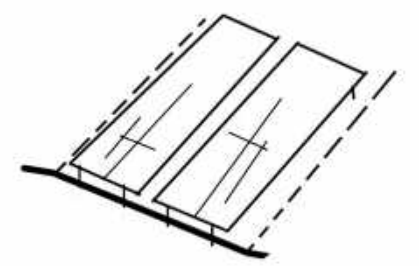

Afb. Zoekgebied met weergave van kansenscoringsresultaat

De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Configuratie

- Ontwikkelingen worden geïntegreerd ontworpen met de vorm en inrichting van het knooppunt.
- Optimale benutting met PV-opstellingen in de gefragmenteerde tussenruimtes van het knooppunt wordt nagestreefd. Daarbij wordt het geheel van de beschikbare ruimte van land, taluds en mogelijk wateroppervlakte als eenheid ingericht.
- De configuratie op deze door infrastructuur gekenmerkte locatie kan een zeer architectonisch eigen ontwerp in lay-out en vorm krijgen, die passend is bij de vormentaal en uitstraling van het knooppunt.
- Hoogteverschillen in het terrein kunnen benut worden, maar ten alle tijden moet inzichtelijk zijn dat geen hinder aan het verkeer wordt toegebracht in de vorm van zichtbelemmering, schittering of reflectie en hoge mate van afleiding. De verkeersveiligheid staat ten alle tijden voorop.
- PV-opstellingen zijn niet vastgesteld op een maximale hoogte, anders dan passend bij de directe omgeving en de vereiste omtrent veiligheid voor het verkeer. Afwisselende hoogtes van constructies zijn mogelijk.

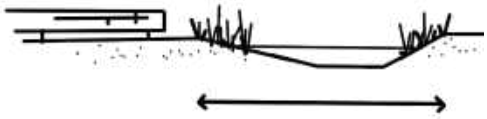
PV-opstellingen op taluds en hoogte-verschillen van het knooppunt benutten

Optimale benutting van het beschikbare oppervlak

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

- Afstand tot de weginfrastructuur tot de PV-opstellingen dient minimaal 10 meter te zijn.
- Beperkt de hoeveelheid hekwerk en afrastering zo veel als mogelijk. Waar toegankelijkheid kan worden beperkt met sloten heeft dat de voorkeur.
- Wanneer hekwerken (moeten) worden gebruikt is een integrale benadering in de vormgeving met oog voor ruimtelijke kwaliteit en architectonische eenheid met het geheel van belang.
- De totale wateroppervlakte mag niet worden verkleind.
- Drijvende PV-opstellingen zijn hier mogelijk.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch en uit het zicht geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- Er wordt één type paneel toegepast in het gehele project.
- Toegang en verkeersontsluiting van terrein nader te bepalen in overleg met de Gemeente, Provincie en Rijkswaterstaat: bij voorkeur zoveel mogelijk gebruiken maken van reeds aanwezige verharding waar dat kan.

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en weg-beheerders.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps- natuur- en biodiversiteitswaarden gegeven.

Meekoppelkansen

- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door

watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.

Bodegraven-Reeuwijk Zoutman-West

Kansenkaartscore:
Kansrijk – (Score: 4.0)

Cijfers van het zoekgebied:
Grootte van het zoekgebied 14 ha

Type landschap Waarde 5

Gebied langs infrastructuur

Landschapstype: Waarde 2

Veenweide gebied

Natuurwaarden: Waarde 5

Geen aanwezigheid beschermde natuurwaarden

Recreatiewaarden: Waarde 5

Lage / geen recreatiegebied aanwezig

Geplande ontwikkelingen: Waarde 3

Geen ontwikkelingen voorzien of voorzien na 5 jaar

Netaansluiting: Waarde 5

Binnen 0 tot 1 km van spannings- station

Netimpact: Waarde 3

Veroorzaakt een knelpunt, dat voor 2030 wordt opgelost

Adviseurs Omgevingskwaliteit
Groothandelsgebouw 010 280 94 45
Stationsplein 45 info@dorpstadenland.nl
Postbus 29129
3001 GC Rotterdam dorpstadenland.nl

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Zoutman-West

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 14 hectare

Landschapskenmerken

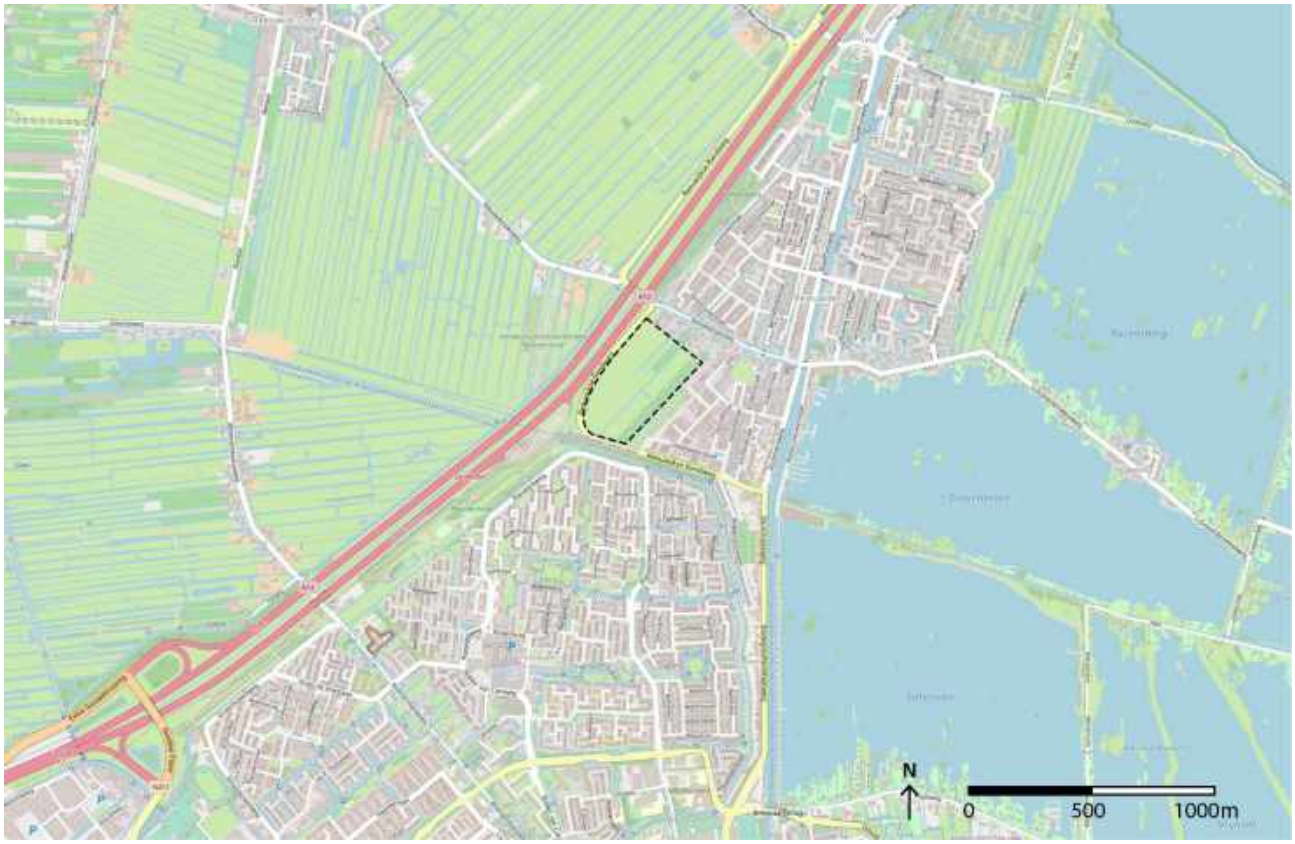

Afb. Foto's van de locatie en directe omgeving

Algemene landschappelijke kenmerken op hoofdlijn

Het zoekgebied heeft zijn grondslag als veenweidegebied, en dat is het feitelijk nog steeds. Echter heeft Zoutman-West een totaal getransformeerde context met weginfrastructuur, woningbouw, bedrijventerrein en volkstuinen. Het open karakter van het gebied is verloren gegaan. De gemeente is voornemens om zo snel mogelijk het gebied van Zoutman-West als bedrijventerrein in te richten, aansluitend op het bestaande bedrijventerrein Zoutman. Zon-op-land mag deze ontwikkeling niet in de weg zitten.

Locatiekaart

Afb. Locatie (stippellijn) van het zoekgebied in de huidige situatie

Het zoekgebied Zoutman-West wordt begrensd door de Reeuwijkse Randweg, parallel aan de A12 in het westen en in het zuiden parallel aan de Omloopwetering en -kade. In het oosten wordt het gebied begrensd door volkstuinencomplex Bouwlust, en in het noordoostelijk deel ook door het bedrijventerrein Zoutman. Dit bedrijventerrein strekt zich ook uit achter het volkstuinencomplex op zo'n 70 meter van de grens van het zoekgebied. Aan de noordzijde wordt het zoekgebied begrensd door de achterkanten van de woonkavels aan het lint van de Nieuwdorperweg.

Landschappelijke kenmerken en waarden

De hieronder beschreven landschapskenmerken en waarden zijn gebaseerd op de methode 'landschap en duurzame energie' van het rijk, het provinciale gebiedsprofiel en de cultuurhistorische waardenkaart. Deze beschrijvingen zijn toegespitst op het zoekgebied en vormen de toelichting op de context waarin zon-op-land al dan niet wordt gerealiseerd. Deze kenmerken en waarden zijn de basis en als zodanig vertaald in de 'Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden' in het tweede deel van deze gebiedsbeschrijving.

Het zoekgebied behoort nog nét tot het veenweidegebied, maar ten opzichte van het open veenweidelandschap aan de andere kant van de A12 heeft de Zoutman-West nu vooral een besloten karakter, met bebouwing, beplanting en infrastructuur. Voor het zoekgebied geldt dat het omringd wordt met infrastructuur en het terrein zelf gezien kan worden als een restant van het veenweidelandschap.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Water als structuurdrager, Weg door stad en land, en Kwaliteit in stads- en dorpsgebied.

Afb. Landschappelijke kenmerken Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke: Van links naar rechts: Linten blijven linten; Werkgebieden met karakter.

De A12 is dominant aanwezig door een verhoogde ligging op het grondlichaam en de hoge geluidschermen langs het noordelijk deel van het zoekgebied. Vanaf de A12 is er over een lengte van nog geen 400 meter een onderbreking van de geluidschermen waardoor de automobilist even zicht heeft op het gebied. Een rij nog relatief kleine bomen in het talud langs de rijksweg ontnemen echter een vrij zicht. De Reeuwijkse Randweg, die aan de voet van het A12-talud loopt, begrenst het zoekgebied aan twee zijden en vervormt het oorspronkelijke polderpatroon door meebuigende watergangen en hekwerk. De infrastructurele context is zeer bepalend voor deze locatie en ondanks ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp van een grotere orde:

Weg door stad en land: de A12
- Nieuwe of aan te passen infrastructuur wordt beschouwd als integrale gebiedsopgave.
- De overgang stad-land wordt door de groene inrichting langs de weg gemarkeerd. De weg zelf vormt zo min mogelijk een fysieke en visuele barrière.
- Langs de weg bij voorkeur werken met zachte geluidswerende middelen als grondwallen en groenstroken, in plaats van harde geluidsschermen
- Bundelen en minimaliseren van snelwegmeubilair.

Ook al zijn de randen langs de infrastructuur van het gebied Zoutman-West aangetast en hebben het slotenpatroon beïnvloed, in het gebied zelf zijn de kenmerkende smalle slagen en watergangen nog steeds aanwezig. Het patroon van veenweide grasland op smalle percelen met brede sloten is hier nog steeds beeldbepalend voor het zoekgebied zelf. De ambities uit het Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke aangaande dit onderwerp zijn:

Het poldersysteem
- Lengtesloten zijn beeldbepalend, deze sloten handhaven en de zichtbaarheid zoveel mogelijk versterken.
- Dammen in de sloten zijn ondergeschikt aan de lengterichting van de kavel.
- Koesteren van restanten van veenstromen en veenputten als historische landschapselementen.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen voldoende ruimte voor waterberging, in vorm van (verbrede) watergangen.

De achterkanten van de kavels aan het lint van de Nieuwdorperweg volgen nog wel de slagen van de polder, ook al is de invulling en dichtheid van bebouwing weinig verbonden met het landschap. Vanuit de omgeving vormt de achterzijde van het lint eerder een dorpsrand dan het beeld van een lint. Dit is in de Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke ook zo benoemd: De dorpen zoals Reeuwijk-Brug zijn ontstaan als linten langs ontginningsassen, waarbij de dorpen verder zijn uitgebreid. Reeuwijk-Brug is sterk bepaald door de ligging op het snijpunt van ontginningsas en Breevaart. De oorspronkelijke linten zijn nog goed als doorgaande lijnen herkenbaar en verbinden dorp en landschap. Ambities voor het dorp zijn:

Reeuwijk-Brug
- De karakteristiek van het lint als centrum van het dorp blijft behouden en wordt versterkt. Het centrum fungeert als concentratiepunt voor routes en voorzieningen.
- De continuïteit van het lint binnen en buiten het dorp wordt bewaard.
- Nieuwe uitbreidingen liggen achter het lint, de landschappelijke patronen vormen de basis voor de uitbreiding.

De werkgebieden concentreren zich in de regio vooral langs de A12 en N11 aan de rand van Bodegraven en bij Gouda en Reeuwijk langs de A12. Vanuit het open landschap manifesteert zich het gebied met een harde rand en heeft een stedelijk karakter. De Zoutman heeft deze eigenschappen nu eigenlijk niet, maar met de voorgenomen toekomstige uitbreiding kunnen de ambities als gesteld in de Provinciale Gebiedsprofiel Gouwe Wiericke wel bereikt worden:

Werkgebieden met karakter
- Bedrijventerreinen aan dorpsranden verweven met woonwijken, landschappelijke patronen en recreatieve routes lopen door.
- Kwaliteitsverbetering van oudere bedrijventerreinen.
- Er wordt extra aandacht besteed aan de uitstraling van de bebouwing. Toevoegen van beplanting kan de ruimtelijke kwaliteit van de rand versterken.

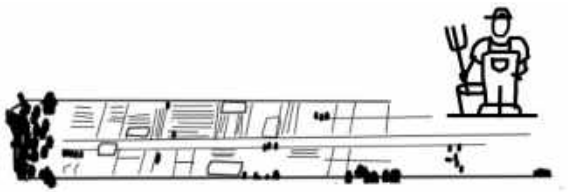
Natuur en ecologische waarden

In het plangebied zijn geen netwerken van natuurnetwerk of natura 2000 waarden aanwezig. De ingeklemde positie tussen bebouwing en infrastructuur belemmerd dat ook grotendeels. Belangrijk weidevogelgebied ligt aan de andere zijde van de A12 in Polder Reeuwijk. Gezien de infrastructuurbundel heeft dat geen invloed op de Zoutman-West. Het huidige poldersloten systeem heeft wel natuurwaarden als het gaat om de leefgebied Water vanuit het Provinciale natuurbeheerplan. Waterkwaliteit, waterberging en biodiversiteit met natuurvriendelijke oevers zijn belangrijke ambities.

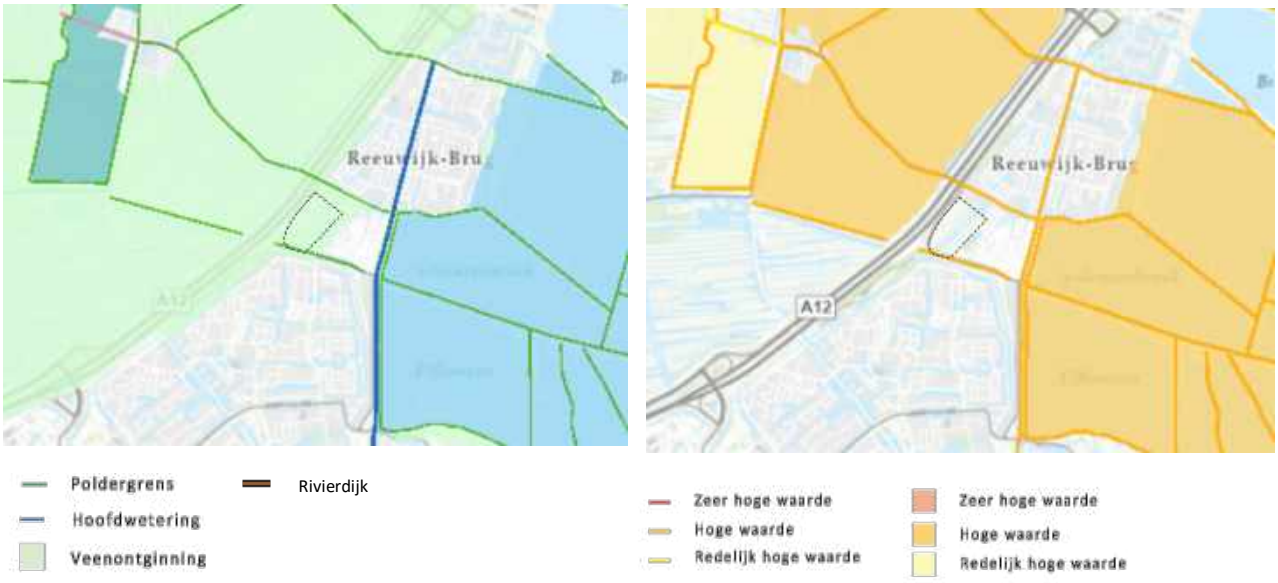
https://atlas.zuid-holland.nl/GeoWeb56/index.html?viewer=Natuurbeheerplan

Recreatieve waarden

Er zijn geen noemenswaardige recreatieve activiteiten of waarden in of om het zoekgebied, anders dan het oostelijk gelegen volkstuinencomplex Bouwlust. Bij inrichting van de aanpalende kavels dient er rekening gehouden te worden met dit hobbymatig gebruik van de gronden.

Cultuurhistorische waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Landschappelijke kenmerken (links) en Landschappelijke waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Aangaande de cultuurhistorische waarden in het zoekgebied is de typologie van Veenontginning maatgevend. De omschrijving van de landschapselementen in het gebied uit de CHW Provincie Zuid-Holland luiden als volgt:

Veenontginning
De veenontginningen zijn vanaf de 11e eeuw ontstaan, toen vanaf een ontginningsbasis (rivier of gegraven wetering) de veenwildernis systematisch werd ontgonnen. Zo ontstond een verkaveling die

nog altijd karakteristiek is voor het veenlandschap: lange (smalle) stroken, van elkaar gescheiden door (afwaterings)sloten, met de boerderij op de kop van de kavel. De stroken liggen evenwijdig aan elkaar of vormen een waaier, als ze uitgezet zijn vanaf een kronkelende rivieroever. Het veen langs de rivieren was vanwege een hoog kleigehalte en houtresten niet geschikt voor turfwinning en is daarom niet afgegraven.

Poldersysteem
Het Zuid-Hollandse landschap is opgebouwd uit een groot aantal polders. Deze afwateringseenheden zijn vanaf de Middeleeuwen tot stand gekomen. De polders vormen met hun belangrijkste landschappelijke onderdelen en enkele zeer kenmerkende elementen het poldersysteem. Perceels-sloten zijn het kleinste structuurelement daarvan, de poldergrenzen zijn de hoofdlijnen. Deze kunnen de vorm hebben van een sloot, watergang, kade of dijk. Door samenvoeging van polders e.d. zijn dat niet altijd meer nog steeds als zodanig functionerende poldergrenzen.

Archeologische kenmerken en waarden

Afb. Cultuurhistorische Waardenkaart Zuid-Holland; Archeologische kenmerken (links) en Archeologische waarden (rechts) uit CHW Provincie Zuid-Holland

Het gehele zoekgebied wordt gekenmerkt door het type afzetting Veen. De waarde voor 0-3m onder het maaiveld met het type zeeafzettingen onder restveen heeft een lage tot zeer lage waardering vanwege de uiterst lage trefkans op archeologische sporen die met bewonings- of landgebruiksmogelijkheden samenhangen.

Wanneer de diepere lagen in het gebied worden meegewogen heeft het een middelhoge archeologische verwachting. Hiervoor geldt een onderzoeksplicht voor plangebieden gelijk aan of groter dan 10.000 m² en ingrepen dieper dan 2 m beneden maaiveld

https://pzh.b3p.nl/viewer/app/Cultuur_historische_atlas

https://atlas.odmh.nl/html5viewer/index.html?viewer=Atlas.Atlas&layerTheme=Archeologie

RES Midden-Holland

Gebiedsbeschrijving Zoutman-West

Gemeente Bodegraven Reeuwijk

Type zoekgebied: Langs infrastructuur / Landschapstype: Veenweidegebied
Oppervlakte zoekgebied: 14 hectare

Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden

Afb. Locatiekaart van het zoekgebied

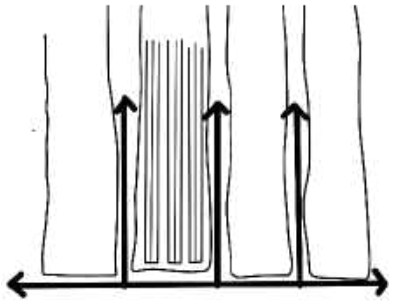
De Gebiedsspecifieke inpassingsvoorwaarden zijn leidend voor het inrichtingsvoorstel van een zon-op-land initiatief voor deze locatie. De inpassingsvoorwaarden zijn gebaseerd op de landschappelijke kenmerken en waarden zoals beschreven in het eerste deel van deze gebiedsomschrijving.

Bijzondere voorwaarden

- Belangrijk sturend principe voor de ontwikkeling van de Zoutman-West locatie voor zon-op-land is het voornemen van de gemeente om zo snel mogelijk het gebied als bedrijventerrein in te richten, aansluitend op het bestaande bedrijventerrein Zoutman. Zon-op-land mag deze ontwikkeling niet in de weg zitten. Mogelijke termijn en ruimtelijke, duurzaamheids en zakelijk plan voor gebruik voor zon-op-land dient met de gemeente afgestemd te worden. Overige specifieke inpassingsvoorwaarden hieronder zijn op de huidige situatie gebaseerd.

Configuratie

- De bestaande verkaveling wordt als leidraad genomen voor oriëntatie en uitlijnen PV-opstellingen. En bij benadering oost-westoriëntatie is gezien de situatie van het slagenpatroon op deze locatie het meest logisch.
- Er wordt afstand van minimaal 50 meter vanuit de woonkavels aan het lint gehouden.
- Oriëntatie van de zonnepanelen volgt de verkaveling exact en lange smalle lijnen van PV-opstellingen met veel ruimte rondom is een vereiste. Zo wordt de lengte richting van bestaande slagen, de op afstand liggende erven en de aanwezige beplantingslijnen in het gebied verder versterkt.
- Extensieve PV-opstellingen met een maximale dekkingsgraad en dichtste pakking van maximaal 50% van het gebruikte oppervlakte land van een perceel, om te voorkomen dat de veenbodem uitdroogt tegelijkertijd vegetatiegroei behouden blijft.
- Minimaliseer hoogte PV-opstelling ten behoeve van de openheid van het landschap en zichtlijnen. Een hoogte tot max. 1,50 meter wordt toegestaan vanaf het maaiveld waar de PV-opstelling geplaatst wordt, zodat zicht over het oppervlak nog mogelijk is vanaf de omliggende gebieden, en met name vanaf de Reeuwijkse Randweg.

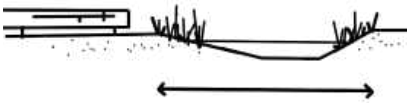
Bestaande poldereenheden als leidraad nemen en oriëntatie van de PV-opstellingen volgt slagenlandschap

Extensieve PV-opstelling met ruimte tussen de rijen

Begrenzing, afscherming en landschapskwaliteit

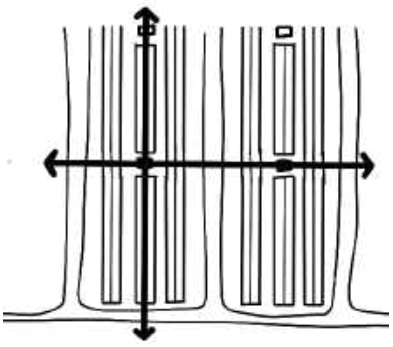
- Voorkom hekwerk en afrastering en los de (on)toegankelijkheid op met sloten of beplanting.
- In het perceel grenzend aan de volkstuinen een beplantingslijn aanleggen in samenspraak met de grondeigenaren en volkstuingebruikers.
- Alle bestaande watergangen respecteren (geen dempingen) en zoals in huidige situatie opnemen in het inrichtingsplan. De zonnepanelen worden op minimaal 2 meter van de insteek van de watergang geplaatst voor een continue groene oever en talud.
- Archeologisch onderzoek is vereist voor ingrepen dieper dan 2 meter onder maaiveld.

Voorkom hekwerk en afrastering, los op met brede sloten

Techniek en installatie

- Transformatorhuisjes hebben een rustige en ingetogen vormgeving en worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld. Plaatsing gebeurt in de lijn van de PV-opstelling binnen het veld met een maximale hoogte van 150 cm boven het huidige maaiveld.
- De zonnepanelen inclusief omlijsting zijn donker van kleur en mat. Voor het gehele gebied wordt één type gebruikt.

Transformatorhuisjes worden ruimtelijk logisch geïntegreerd in het veld

- Minimaliseer verharding: onderhoudswegen maken zoveel mogelijk gebruik van aansluiting op de weginfrastructuur van de Zoutman en er worden geen nieuwe parkeerplaatsen aangelegd.

Planproces en communicatie

- Uitwerking altijd in samenspraak met gemeente en directe omgeving.
- Zorg voor publieksvriendelijke en uitnodigende informatie over de toevoeging van PV-opstellingen.

Beheer

- In het beheerplan wordt ook de monitoring en wijze van eventueel herstel van aangetaste landschaps-, natuur- en bio-diversiteitswaarden beschreven.

Meekoppelkansen

- De natuurwaarden en bodemkwaliteit zouden kunnen worden verbeterd door bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers aan te leggen in samenspraak met het waterschap.
- De 50 meter zone tussen de achterkanten van de kavels aan het lint en de PV-opstellingen op een natuurvriendelijke manier inrichten.
- Eventuele waterbergingsopgaven kunnen gebruikt worden om de landschappelijke structuur te versterken, bijvoorbeeld door watergangen te verbreden of het waterpeil te verhogen in samenspraak met het waterschap.

Aanvullende bronnen:

- LED Methode Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE): https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/energie-en-landschap/energiemaatregelen-inpassen-met-oog-voor-het-landschap
- De gedragscode Zon-op-Land van de solar sector: https://www.hollandsolar.nl/uploads/files/gedragscode-zon-op-land.pdf

Stichting Dorp, Stad & Land is sinds 1929 een onafhankelijke kennispartner van gemeenten in Zuid- en Zuidwest-Nederland. Dorp, Stad & Land toetst, onderzoekt, adviseert en inspireert op het gebied van architectuur, erfgoed, stedenbouw en landschap. Met een deskundig team van ruim zeventig adviseurs zet de organisatie zich in bij ca. zestig gemeenten voor het publieke belang van een aangename en aantrekkelijke leefomgeving.